

Wijzigingen van de tekst en van bijlagen I, II, III, IV, VI en VIII van het Protocol van 1998 inzake persistente organische verontreinigende stoffen

Genève, 18 december 2009

Staat/ Organisatie	Aanvaarding	Inwerkingtreding
België	12/06/2024	10/09/2024
Canada	23/11/2011	20/01/2022
Cyprus	05/03/2013	20/01/2022
Denemarken	29/04/2016	20/01/2022
Duitsland	22/09/2017	20/01/2022
Estland	15/11/2017	20/01/2022
Europese Unie	24/06/2016	20/01/2022
Finland	20/12/2016	20/01/2022
Frankrijk	13/09/2021	20/01/2022
Hongarije	28/07/2023	26/10/2023
Ierland	09/03/2021	20/01/2022
Kroatië	06/04/2018	20/01/2022
Letland	28/11/2022	26/02/2023
Litouwen	22/06/2017	20/01/2022
Luxemburg	17/08/2011	20/01/2022
Nederland	15/03/2012	20/01/2022
Noorwegen	26/03/2012	20/01/2022
Oostenrijk	06/04/2021	20/01/2022
Roemenië	25/05/2012	20/01/2022
Slovenië	22/10/2021	20/01/2022
Slowakije	25/05/2017	20/01/2022
Spanje	19/03/2018	20/01/2022

Tsjechische Republiek	22/11/2017	20/01/2022
Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland	12/10/2018	20/01/2022
Zweden	16/11/2015	20/01/2022
Zwitserland	30/11/2018	20/01/2022

Wijzigingen van bijlagen I en II van het Protocol van 1998 inzake persistente organische verontreinigende stoffen

Genève, 18 december 2009

Staat/ Organisatie	Aanvaarding	Inwerkingtreding
België	12/06/2024	10/09/2024
Canada	03/05/2022	26/02/2023
Cyprus	11/09/2017	26/02/2023
Denemarken	15/11/2019	26/02/2023
Duitsland	22/09/2017	26/02/2023
Estland	15/11/2017	26/02/2023
Europese Unie	24/06/2016	26/02/2023
Finland	20/12/2016	26/02/2023
Frankrijk	13/09/2021	26/02/2023
Hongarije	28/07/2023	26/10/2023
Ierland	09/03/2021	26/02/2023
Kroatië	06/04/2018	26/02/2023
Letland	28/11/2022	26/02/2023
Litouwen	22/06/2017	26/02/2023
Luxemburg	17/08/2011	26/02/2023
Nederland	15/03/2012	26/02/2023
Noorwegen	26/03/2012	26/02/2023
Oostenrijk	06/04/2021	26/02/2023
Roemenië	25/05/2012	26/02/2023
Slovenië	22/10/2021	26/02/2023
Slowakije	25/05/2017	26/02/2023
Spanje	19/03/2018	26/02/2023
Tsjechische Republiek	22/11/2017	26/02/2023

Zweden	11/07/2017	26/02/2023
Zwitserland	30/11/2018	26/02/2023

Wijzigingen van de tekst en van bijlagen andere dan III en VII van het Protocol van 1998 inzake zware metalen

Genève, 13 december 2012

Staat/ Organisatie	Aanvaarding	Inwerkingtreding
België	12/06/2024	10/09/2024
Cyprus	09/07/2018	08/02/2022
Denemarken	29/04/2016	08/02/2022
Duitsland	22/09/2017	08/02/2022
Estland	21/05/2018	08/02/2022
Europese Unie	24/06/2016	08/02/2022
Finland	20/12/2016	08/02/2022
Frankrijk	13/09/2021	08/02/2022
Hongarije	28/07/2023	26/10/2023
Ierland	09/03/2021	08/02/2022
Kroatië	06/04/2018	08/02/2022
Letland	13/06/2023	11/09/2023
Litouwen	22/06/2017	08/02/2022
Luxemburg	14/05/2015	08/02/2022
Nederland	04/06/2015	08/02/2022
Noorwegen	10/11/2021	08/02/2022
Oostenrijk	20/05/2021	08/02/2022
Portugal	13/09/2021	08/02/2022

Roemenië	15/05/2018	08/02/2022
Slovenië	22/10/2021	08/02/2022
Slowakije	25/09/2017	08/02/2022
Spanje	19/03/2018	08/02/2022
Tsjechische Republiek	22/11/2017	08/02/2022
Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland	12/10/2018	08/02/2022
Verenigde Staten van Amerika	19/03/2015	08/02/2022
Zweden	16/11/2015	08/02/2022
Zwitserland	24/10/2017	08/02/2022

VERTALING

Besluit 2009/1 Wijziging van de tekst en van bijlagen I, II, III, IV, VI en VIII van het Protocol van 1998 inzake persistente organische verontreinigende stoffen

De Partijen van het Protocol van 1998 inzake persistente organische verontreinigende stoffen aanwezig op de vijftiende zitting van het uitvoerend orgaan,

Beslissen het Protocol van 1998 inzake persistente organische verontreinigende stoffen bij het Verdrag van 1979 betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand ('het POP-protocol') als volgt te wijzigen:

Artikel een Wijziging

A. Artikel 1

Paragraaf 12 wordt vervangen door de volgende tekst:

Onder 'nieuwe stationaire bron' wordt elke stationaire bron verstaan met de bouw of ingrijpende wijziging waarvan een aanvang is gemaakt na het verstrijken van twee jaar na de datum van inwerkingtreding voor een Partij

- a) van dit Protocol; of
- b) een wijziging van dit protocol waarbij voor een stationaire bron in bijlage IV, deel II, nieuwe grenswaarden worden ingevoerd of waarbij in bijlage VIII de categorie wordt vermeld waartoe die bron behoort.

Het is aan de bevoegde nationale autoriteiten om te beslissen of een wijziging al dan niet ingrijpend is, rekening houdend met factoren als de milieuvoordelen van de wijziging.

B. Artikel 3

1. In artikel 3, paragraaf 5, leden *b i*) en *b iii*) van het Protocol inzake POP's worden de woorden:
'waarvoor de beste beschikbare technieken in bijlage V zijn bepaald' vervangen door de volgende woorden:
'waarvoor volgens tijdens een zitting van het uitvoerend orgaan door de Partijen aangenomen leidraden de beste beschikbare technieken worden bepaald.'.
2. De puntkomma aan het einde van lid *b iv*) van paragraaf 5 wordt een punt.
3. Lid *b v*) van paragraaf 5 wordt geschrapt.

C. Artikel 13

De woorden 'bijlagen V en VII dragen' worden vervangen door de woorden 'bijlage V draagt'

D. Artikel 14

1. Paragraaf 3 wordt vervangen door de volgende tekst:
'3. Wijzigingen in dit Protocol en in bijlagen I tot en met IV, VI en VIII worden bij consensus aangenomen door de Partijen die aanwezig zijn op een zitting van het uitvoerend orgaan, en worden voor de Partijen die ze hebben aanvaard van kracht op de negentigste dag na de datum waarop twee derde van de staten die Partij waren op het ogenblik van de goedkeuring zijn akte van aanvaarding van deze wijzigingen heeft neergelegd bij de depositaris. Voor elke andere partij worden de wijzigingen van kracht op de negentigste dag na de datum waarop die Partij haar akte van aanvaarding van de wijzigingen heeft neergelegd. Op dit lid zijn de onderstaande leden *5bis* en *5ter* van toepassing.'.
2. In paragraaf 4 worden de woorden 'bijlagen V en VII' vervangen door de woorden 'bijlage V' en de woorden 'bedoelde bijlagen' vervangen door de woorden 'bijlage V'.
3. In paragraaf 5 worden de woorden 'of VII' geschrapt en de woorden 'die bijlage' vervangen door 'bijlage V'.
4. Na paragraaf 5 worden de volgende nieuwe paragrafen toegevoegd:
'5 *bis*. Voor de Partijen die ze aanvaard hebben, treedt de procedure vastgelegd in onderstaande paragraaf *5ter* in de plaats van de procedure vastgelegd in bovenstaande paragraaf 3 voor wat wijzigingen in bijlagen I tot IV, VI en VII betreft.'.
'5 *ter*.
 - a) Wijzigingen in bijlagen I tot en met IV, VI en VIII worden bij consensus aangenomen door de Partijen die aanwezig zijn op een zitting van het uitvoerend orgaan. Alle wijzigingen in een van deze bijlagen worden een jaar na de datum van de bekendmaking ervan aan alle Partijen door de uitvoerend secretaris van de Commissie van kracht ten aanzien van de partijen die geen kennisgeving hebben overgemaakt aan de depositaris overeenkomstig de bepalingen van bovenstaand lid *b*;
 - b) Elke Partij die een wijziging in bijlagen I tot en met IV, VI en VIII niet kan goedkeuren, stelt de depositaris daarvan schriftelijk in kennis binnen een jaar na de datum van bekendmaking van de aanneming ervan. De depositaris stelt alle Partijen onverwijld in kennis van de ontvangst van dergelijke kennisgevingen. Een Partij kan te allen tijde een aanvaarding in de plaats stellen van haar eerdere kennisgeving en na neerlegging van een akte van aanvaarding bij de depositaris wordt de wijziging in die bijlage dan terstond van kracht voor die Partij.
 - c) Een wijziging in bijlagen I tot en met IV, VI en VIII wordt niet van kracht indien in totaal 16 Partijen meer:
 - i) een kennisgeving hebben ingediend overeenkomstig de bepalingen van bovenstaand lid *b*; of
 - ii) de in dit lid vastgelegde procedure niet hebben aanvaard en nog geen akte van aanvaarding hebben neergelegd overeenkomstig de bepalingen van bovenstaande paragraaf 3.'.

E. Artikel 16

Na paragraaf 2 wordt een nieuwe paragraaf toegevoegd die als volgt luidt:

'3. Elke staat of regionale organisatie voor economische integratie die niet gebonden wenst te zijn door de in paragraaf 5ter van artikel 14 vastgelegde procedure met betrekking tot wijzigingen in bijlagen I tot IV, VI of VIII verklaart dit in zijn akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding.'

F. Bijlage I

1. In de vermelding voor de stof DDT worden de voorwaarden (genummerd 1 en 2) betreffende de staking van de productie geschrapt en vervangen door het woord 'Geen' en worden de woorden 'Geen, behalve zoals gespecificeerd in bijlage II' in de gebruiksvoorwaarden geschrapt.
2. In de vermelding voor de stof Heptachloor worden de gebruiksvoorwaarden geschrapt en vervangen door het woord 'Geen'.
3. In de vermelding voor de stof Hexachloorbenzeen worden de productie- en gebruiksvoorwaarden geschrapt en in beide gevallen vervangen door het woord 'Geen'.
4. De volgende stoffen worden opgenomen door in de gewenste alfabetische volgorde de volgende rijen in te voegen:

HexachloorbutadienProductie GeenCAS: 87-68-3

	Gebruik	Geen	Hexachloorcyclohexaan
Productie Geen (HCH) (CAS: 608-73-1), inclusief lindaan (CAS: 58-89-9)	Gebruik		Geen, behalve voor het gamma-isomeer van HCH (lindaan), gebruikt als lokaal insecticide voor de volksgezondheid. Deze toepassingen worden ingevolge dit Protocol in 2012 of een jaar nadat de wijziging van kracht wordt opnieuw beoordeeld, naargelang hetgeen het laatst geschiedt.
Hexabroomdifenylether ^a Productie en heptabroom- difenylether ^a	Gebruik	Geen	1. Een Partij kan de recycling van artikelen die een van deze stoffen bevatten of kunnen bevatten en het gebruik en definitieve verwijdering van artikelen die vervaardigd zijn van gerecyclede materialen die een van deze stoffen bevatten of kunnen bevatten toestaan mits het gebruik en definitieve verwijdering op een voor het milieu verantwoorde wijze geschieden en er niet toe leiden dat een van deze stoffen wordt teruggewonnen ten behoeve van hergebruik. 2. Met ingang van 2013 en daarna om de vier jaar totdat bovenstaande voorwaarde wordt afgeschaft of anderszins komt te vervallen, beoordeelt het uitvoerend orgaan de voortgang die de Partijen hebben geboekt met de verwezenlijking van het uiteindelijke doel van de uitbanning van deze stoffen uit artikelen en beoordeelt het of de voorwaarde, die in elk geval uiterlijk in 2030 zal vervallen, nog noodzakelijk is

Tetrabroomdifenylether^b Productie Geen en pentabroom- Gebruik 1. Een Partij kan de recycling difenylether^b van artikelen die een van deze stoffen bevatten of kunnen bevatten en het gebruik en definitieve verwijdering van artikelen die vervaardigd zijn van gerecyclede materialen die een van deze stoffen bevatten of kunnen bevatten toestaan mits het gebruik en definitieve verwijdering op een voor het milieu verantwoorde wijze geschieden en er niet toe leiden dat een van deze stoffen wordt teruggewonnen ten behoeve van hergebruik

2. Met ingang van 2013 en daarna om de vier jaar totdat bovenstaande voorwaarde wordt afgeschaft of anderszins komt te vervallen, beoordeelt het uitvoerend orgaan de voortgang die de Partijen hebben geboekt met de verwezenlijking van het uiteindelijke doel van de uitbanning van deze stoffen uit artikelen en beoordeelt het of de voorwaarde, die in elk geval uiterlijk in 2030 zal vervallen, nog noodzakelijk is

Pentachloorbenzeen Productie Geen
CAS: 608-93-5 Gebruik Geen

Perfluorooctaansulfonaat (PFOS)^c Productie, Geen, behalve voor productie voor het gebruik onder a) – c) hieronder en a) – e) in bijlage II.

Gebruik Geen, behalve voor het volgende gebruik en het gebruik onder a) – e) in bijlage II:

- a) chroomgalvanisatie, chroomanodisatie en reverse etching (elektronisch etsen) tot 2014;
- b) chemisch of autokatalytisch plateren met nikkel-polytetrafluorethyleen tot 2014;
- c) etsen van kunststof substraten alvorens ze te metalliseren tot 2014;
- d) brandblusschuimen, maar uitsluitend indien zij voor 18 december 2009 zijn geproduceerd of in gebruik waren.

Met betrekking tot brandblusschuimen:

- i) De Partijen moeten trachten brandblusschuimen die PFOS bevatten en voor 18 december 2009 geproduceerd zijn of in gebruik waren uit te bannen en brengen van hun vorderingen in 2014 verslag uit aan het uitvoerend orgaan; ii. Op basis van de verslagen door de Partijen en punt i, beoordeelt het uitvoerend orgaan in 2015 of het gebruik van brandblusschuimen die PFOS bevatten en voor 18 december 2009 geproduceerd zijn of in gebruik waren onderworpen moeten worden aan aanvullende beperkingen.

5. De vermelding van de stof PCB wordt geschrapt en vervangen door de volgende rubriek

Polychloorbifenylen Productie Geen
(PCB)^d

Gebruik Geen. Ten aanzien van PCB's die op de invoeringsdatum in gebruik zijn zullen de Partijen:

1. zich vastberaden inspannen teneinde:

- a) het gebruik van identificeerbare PCB's in apparatuur (bv. transformatoren, condensatoren of andere apparatuur die restvloeistoffen bevatten) welke hoeveelheden PCB's van meer dan 5 dm³ bevatten en in een concentratie van 0,05 % PCB's of meer, zo snel mogelijk, maar uiterlijk op 31 december 2010 uit te bannen, of 31 december 2015 voor landen met een economie in overgang;
- b) de vernietiging of zuivering op milieuverantwoorde wijze te doen verlopen van:
 - alle vloeibare PCB's bedoeld in lid a en andere vloeibare PCB's die meer dan 0,005 % PCB's bevatten en zich niet in apparatuur bevinden, zo snel mogelijk maar uiterlijk op 31 december 2015 of 31 december 2020 voor landen met een economie in overgang;
 - alle vloeibare PCB's bedoeld in paragraaf 2^o lid a uiterlijk op 31 december 2029;
- c) de ontsmetting of vernietiging van apparatuur bedoeld in lid a van paragrafen 1 en 2 op milieuverantwoorde wijze te doen verlopen.

2. zich inspannen teneinde:

- a) apparatuur (bv. transformatoren, condensatoren of andere apparatuur die vloeistoffen bevatten) die meer dan 0,005 % PCB's bevatten en een volume van meer dan 0,05 dm³ hebben zo spoedig mogelijk maar uiterlijk op 31 december 2025 te identificeren en buiten gebruik te doen stellen;

b) andere artikelen die meer dan 0,005 % PCB's bevatten (bv. kabelmantels, verduurzaamd breuwwerk en geverfde voorwerpen) te inventariseren en ze in overeenstemming met artikel 3, paragraaf 3, te beheren.

3. Erop toezien dat de in lid *a* van paragrafen 1 en 2 omschreven apparatuur niet wordt geëxporteerd of geïmporteerd anders dan ten behoeve van milieuverantwoord afvalbeheer.

4. De volgende maatregelen te bevorderen om blootstelling en gevaar te beperken teneinde het gebruik van PCB's te beheersen:

a) PCB's uitsluitend gebruiken in intacte en niet-lekkende apparatuur en uitsluitend in omgevingen waar het gevaar van vrijkoming in het milieu tot een minimum beperkt kan worden en snel ondervangen kan worden;

b) PCB's niet gebruiken in apparatuur in omgevingen die verband houden met de productie of verwerking van voedingsmiddelen of veevoeders;

Indien PCB's worden gebruikt in bevolkte gebieden, waaronder scholen en ziekenhuizen, alle redelijke maatregelen nemen ter voorkoming van stroomuitval die brand zou kunnen veroorzaken, en apparatuur periodiek op lekkages controleren.

6. Voetnoot *a* aan het einde van bijlage I wordt geschrapt.

7. Volgende voetnoten werden aan het einde van bijlage I toegevoegd:

^a Onder 'hexabroomdifenylether en heptabroomdifenylether' worden de volgende stoffen verstaan: 2,2',4,4',5,5'-hexabroomdifenylether (BDE-153, CAS-nummer: 68631-49-2), 2,2',4,4',5,6'-hexabroomdifenylether (BDE-154, CAS-nummer: 207122-15-4), 2,2',3,3',4,5',6-heptabroomdifenylether (BDE-175, CAS-nummer: 46255-22-7), 2,2',3,4,4',5',6-heptabroomdifenylether (BDE-183, CAS-nummer: 207122-16-5) en andere hexa- en heptabroomdifenylethers die voorkomen in octabroomdifenylether voor handelsdoeleinden.

^b Onder 'tetrabroomdifenylether en pentabroomdifenylether' worden de volgende stoffen verstaan: 2,2',4,4'-tetrabroomdifenylether (BDE-47, CAS-nummer: 40088-47-9) en 2,2',4,4',5-pentabroomdifenylether (BDE-99, CAS-nummer: 32534-81-9) en andere tetra- en pentabroomdifenylethers die voorkomen in pentabroomdifenylether voor handelsdoeleinden.

^c Onder perfluorooctaansulfonaat (PFOS) worden stoffen verstaan die omschreven worden met de moleculaire formule C₈F₁₇SO₂X, waarbij X = OH, metaalzout, halogenide, amide of een ander derivaat, met inbegrip van polymeren.^d Onder 'polychloorbifenylen' worden verstaan op zodanige wijze gevormde aromatische verbindingen dat de waterstofatomen op het bifenyln molecuul (twee benzeenringen die met elkaar verbonden zijn door een enkele koolstof-koolstofverbinding) kunnen worden vervangen door maximaal 10 chlooratomen.

G. Bijlage II

1. De vermeldingen voor de stoffen DDT, HCH en PCB in de tabel na de eerste paragraaf van bijlage II worden geschrapt.
2. De volgende stof wordt opgenomen door in de gewenste alfabetische volgorde de volgende rij in te voegen:

Stof	Uitvoeringsvoorschriften	
	Gebruiksbeperkingen	Voorwaarden
Perfluorooctaansulfonaat (PFOS) ^a	a) Fotoresistente- of antireflectiecoatings voor fotolithografische processen maatregelen nemen om deze toepassingen uit te bannen zodra er geschikte alternatieven b) Fotografische coatings voorhanden zijn. aangebracht op films, papier of printplaten; c) nevelonderdrukkers voor niet-decoratieve hardverchroming Partij waar deze stoffen worden gebruikt met chroom (VI) en bevochtigingsmiddelen voor toepassing bij verslag uit over de voortgang die geboekt is gecontroleerde met de uitbanning ervan en verstrekt galvanisatiesystemen; dienaangaande informatie aan d) hydraulische vloeistoffen; het uitvoerend orgaan. Op basis van voor de luchtvaart; Op grond van deze verslagen worden deze gebruiksbeperkingen e) bepaalde medische apparatuur opnieuw geëvalueerd. (bv. ethyleentetrafluorethyleen copolymeer (EFTE) lagen en productie van radio-opake EFTE, medisch apparatuur voor <i>in-vitro</i> diagnostiek en CCD-kleurfilters).	De Partijen moeten deze toepassingen uit te bannen Uiterlijk in 2015 en daarna om de vier jaar brengt iedere

^a Onder perfluorooctaansulfonaat (PFOS) worden verstaan stoffen die omschreven worden met de moleculaire formule C₈F₁₇SO₂X, waarbij X = OH, metaalzout, halogenide, amide of een ander derivaat, met inbegrip van polymeren.

H. Bijlage III

1. Voor elke in bijlage III genoemde stof wordt de tekst in de kolom 'Referentiejaar' geschrapt en vervangen door de volgende tekst:
'1990, of een ander jaar uit de periode van 1985 tot en met 1995, of voor landen met een economie in overgang, een ander jaar uit de periode van 1985 tot en met het jaar waarin het Protocol voor een Partij in werking is getreden en zoals door die Partij vermeld bij de bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding.'
2. In de vermelding van de stof hexachloorbenzeen wordt onder de naam van de stof de volgende tekst toegevoegd: 'CAS: 118-74-1'.
3. Een vermelding voor de stof PCB wordt toegevoegd door de volgende rij aan het einde van de tabel in te voegen:
PCB^c 2005, of een ander jaar uit de periode van 1995 tot en met 2010, of voor landen met een economie in overgang, een ander jaar uit de periode van 1995 tot en met het jaar waarin het Protocol voor een Partij in werking is getreden en zoals door die Partij vermeld bij de bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding.
4. Na voetnoot b wordt een voetnoot toegevoegd die als volgt luidt:

^c Polychloorbifenylen, zoals omschreven in bijlage I, indien ze onbedoeld ontstaan en vrijkomen uit antropogene bronnen.¹

I. Bijlage IV

1. In paragraaf 2 wordt tussen de haakjes het woord 'en' geschrapt en worden aan het einde de woorden 'en voor een gegeven zuurstofgehalte' toegevoegd.
2. Paragraaf 3 wordt geschrapt en vervangen door de volgende tekst:
'3. De grenswaarden gelden voor de normale bedrijfsomstandigheden. Bij batchprocessen hebben de grenswaarden betrekking op de gemiddelde niveaus die gedurende het volledige batchproces zijn vastgelegd, met inbegrip van bijvoorbeeld het voorverwarmen, verwarmen en afkoelen.'
3. In paragraaf 4 wordt het woord 'toepasselijke' toegevoegd voor het woord 'normen' en wordt het woord 'bijvoorbeeld' toegevoegd voor de woorden 'de Europese Commissie voor Normalisatie'.
4. Paragraaf 6 wordt geschrapt en vervangen door de volgende tekst en voetnoot:
'6. Emissies van PCDD/F worden uitgedrukt in totale toxiciteitsequivalent (TEQ)¹. De voor de toepassing van dit Protocol te hanteren toxische-equivalentiefactoren moeten overeenkomen met de toepasselijke internationale normen, met inbegrip van de toxische-equivalentiefactoren van PCDD/F voor zoogdieren zoals vastgelegd door de Wereldgezondheidsorganisatie in 2005.
¹ Het totale toxiciteitsequivalent (TEQ) wordt operationeel gedefinieerd door de som van de producten van de concentratie van elke verbinding vermenigvuldigd met de waarde van de toxische-equivalentiefactor (TEF) van die verbinding en is een schatting van de totale 2,3,7,8-TCDD-achtige activiteit van het mengsel. Het totale toxiciteitsequivalent werd voorheen afgekort tot TE.'
5. Paragraaf 7 wordt geschrapt en vervangen door de volgende tekst en voetnoot:
'7. De volgende grenswaarden, die uitgaan van een zuurstofconcentratie in rookgassen van 11%, zijn van toepassing op de volgende typen verbrandingsovens:
Vast stedelijk afval (bestaande stationaire bronnen die meer dan 3 ton per uur verbranden en elke nieuwe stationaire bron)
0,1 ng TEQ/m³
Vast medisch afval (bestaande stationaire bronnen die meer dan 1 ton per uur verbranden en elke nieuwe stationaire bron)
Nieuwe stationaire bron: 0,1 ng TEQ/m³
Bestaande stationaire bron: 0,5 ng TEQ/m³
Gevaarlijk afval (bestaande stationaire bronnen die meer dan 1 ton per uur verbranden en elke nieuwe stationaire bron)
Nieuwe stationaire bron: 0,1 ng TEQ/m³ Bestaande stationaire bron: 0,2 ng TEQ/m³
Niet-gevaarlijk industrieel afval^{1,2}
Nieuwe stationaire bron: 0,1 ng TEQ/m³
Bestaande stationaire bron: 0,5 ng TEQ/m³.'.
¹Met inbegrip van verbrandingsovens voor biomassa-afval dat gehalogeneerde organische verbindingen of zware metalen kan bevatten als gevolg van de behandeling met houtverduurzamingsmiddelen of beschermingslagen, en in het bijzonder met inbegrip van biomassa-afval afkomstig van bouw- en sloopafval, maar met uitzondering van verbrandingsovens die uitsluitend overig biomassa-afval verwerken.'
² Landen met een economie in overgang kunnen bijstoken van niet-gevaarlijk industrieel afval bij industriële processen, waar dergelijk afval als aanvullende brandstof wordt gebruikt en maximaal 10% van de energie levert, uitsluiten.'
6. Na paragraaf 7 worden de volgende nieuwe paragrafen toegevoegd:
8. De volgende grenswaarde, die uitgaat van een zuurstofconcentratie in rookgassen van 16%, is van toepassing op sinterinstallaties:
0,5 ng TEQ/m³.

9. De volgende grenswaarde, die uitgaat van de feitelijke zuurstofconcentratie in rookgassen, is van toepassing op de volgende bron:

Secundaire staalproductie – elektrische boogovens met een productiecapaciteit van meer dan 2,5 ton gesmolten staal per uur voor verdere bewerking:

0,5 ng TEQ/m³.

J. Bijlage VI

1. De huidige tekst van de bijlage wordt paragraaf 1.
2. In lid *a* worden na de woorden 'dit Protocol' de woorden 'voor een Partij' toegevoegd.
3. Lid *b* wordt vervangen door de volgende tekst:

'Voor bestaande stationaire bronnen:

 - i) acht jaar na de datum van inwerkingtreding van dit Protocol voor een Partij. Indien nodig kan deze periode voor specifieke bestaande stationaire bronnen worden verlengd overeenkomstig de in de nationale wetgeving voorziene afschrijvingstermijn; of
 - ii) voor een Partij die een land is met een economie in overgang, ten hoogste vijftien jaar na de datum van inwerkingtreding van dit Protocol voor die Partij.'
4. Aan het einde van bijlage II wordt een nieuwe paragraaf toegevoegd die als volgt luidt:

'2. De tijdschema's voor de toepassing van grenswaarden en de beste beschikbare technieken die naar aanleiding van een wijziging van dit Protocol zijn geactualiseerd of ingevoerd zijn:

 - a) voor nieuwe stationaire bronnen, twee jaar na de datum van inwerkingtreding van de desbetreffende wijziging voor een Partij;
 - b) voor bestaande stationaire bronnen:
 - i) acht jaar na de datum van inwerkingtreding van de desbetreffende wijziging voor een Partij; o
 - ii) voor een Partij die een land is met een economie in overgang, ten hoogste vijftien jaar na de datum van inwerkingtreding van de desbetreffende wijziging voor die Partij.'

K. Bijlage VIII

1. In de tweede zin van het eerste deel worden de woorden 'de leidraad waarnaar verwezen wordt in' toegevoegd voor de woorden 'bijlage 5'.
2. De beschrijving van categorie 1 in de tabel in het tweede deel wordt geschrapt en vervangen door de volgende tekst: 'Afvalverbranding, met inbegrip van bijstoken, van stedelijk, gevaarlijk, niet-gevaarlijk en medisch afval en zuiveringsslib.'
3. De volgende nieuwe categorieën worden toegevoegd aan de tabel in deel 2:
 - 13 Specifieke chemische productieprocessen waarbij onbedoeld gevormde persistente organische verontreinigende stoffen vrijkomen, in het bijzonder de productie van chloorfenolen en chloranil.
 - 14 Thermische processen in de metallurgische industrie, op chloor gebaseerde methoden.

Artikel 2 Verband met het Protocol inzake POP's

Geen enkele staat of regionale organisatie voor economische integratie kan een akte van aanvaarding van deze wijziging neerleggen zonder voorafgaandelijk, of gelijktijdig, een akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding tot het Protocol inzake POP's te hebben neergelegd.

Artikel 3 Inwerkingtreding

1. Overeenkomstig artikel 14, paragraaf 3 van het Protocol inzake POP's wordt deze wijziging van kracht op de negentigste dag na de datum waarop twee derde van de Partijen bij het Protocol zijn akte van aanvaarding bij de depositaris heeft neergelegd.
2. Na de inwerkingtreding van deze wijziging, zoals bepaald in paragraaf 1, wordt ze van kracht ten aanzien van elke andere Partij bij het Protocol op de negentigste dag na da datum waarop deze Partij haar akte van aanvaarding heeft neergelegd.

VERTALING

Besluit 2009/2 Vermelding van gechloreerde paraffines met een korte keten en van polychloornaftaleen in bijlagen I en II van het Protocol van 1998 inzake persistente organische verontreinigende stoffen

De Partijen van het Protocol van 1998 inzake persistente organische verontreinigende stoffen aanwezig op de vijftiende zitting van het uitvoerend orgaan,

Besluiten het Protocol van 1998 inzake persistente organische verontreinigende stoffen bij het Verdrag van 1979 betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand ('het POP-protocol') als volgt te wijzigen:

Artikel een Wijziging

A. Bijlage I

1. De onderstaande stoffen worden opgenomen door in de gewenste alfabetische volgorde de volgende rijen in te voegen:

Polychloornaftalenen	Productie	Geen (PCN)
	Gebruik	Geen

Gechloreerde paraffines Productie Geen, behalve voor de productie voor met een korte keten^d de toepassingen omschreven in bijlage II

Gebruik Geen, behalve voor de toepassingen omschreven in bijlage II

2. De volgende voetnoot wordt aan het einde van bijlage I ingevoegd:

^dOnder 'gechloreerde paraffines met een korte keten' worden verstaan gechloreerde alkanen met een keten van 10 tot 13 koolstofatomen en 48 gewichtsprocent of meer chloor.'.

Gechloroorede
paraffines met een
korte keten^b

a) Vlamvertragers in De Partijen moeten maatregelen rubber gebruikt in nemen om deze toepassingen uit te transportbanden in de bannen zodra er geschikte mijnbouw; alternatieven voorhanden zijn.

verslag uit over de voortgang die geboekt is met de uitbanning ervan en verstrekt dienaangaande informatie aan het uitvoerend orgaan. Op grond van deze verslagen worden deze beperkte toepassingen opnieuw geëvalueerd.

- ^{1b} Onder 'gechloroerde paraffines met een korte keten' worden verstaan gechloroerde alkanen met een keten van 10 tot 13 koolstofatomen en 48 gewichtsprocent of meer chloor.¹

Geen enkele staat of regionale organisatie voor economische integratie kan een akte van aanvaarding van deze wijziging neerleggen zonder voorafgaandelijk, of gelijktijdig, een akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring van of toetreding tot het Protocol inzake POP's te hebben neergelegd.

1. Overeenkomstig artikel 14, paragraaf 3 van het Protocol inzake POP's wordt deze wijziging van kracht op de negentigste dag na de datum waarop twee derde van de Partijen bij het Protocol zijn akte van aanvaarding bij de depositaris heeft neergelegd.

2. Na de inwerkingtreding van deze wijziging, zoals bepaald in paragraaf 1, wordt ze van kracht ten aanzien van elke andere Partij bij het Protocol op de negentigste dag na de datum waarop deze Partij haar akte van aanvaarding heeft neergelegd.

Besluit 2009/3 Wijziging van bijlagen V en VII van het Protocol van 1998 inzake persistente organische verontreinigende stoffen

Beslissen het Protocol van 1998 inzake persistente organische verontreinigende stoffen bij het Verdrag van 1979 betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand ('het POP-protocol') als volgt te wijzigen:

Artikel een

Wijzigingen

A. Bijlage V

1. Paragraaf 1 van bijlage V van het Protocol wordt vervangen door de volgende tekst:
'1. Het doel van deze bijlage is de Partijen bij het Verdrag richtlijnen te verschaffen voor het identificeren van de beste beschikbare technieken teneinde te kunnen voldoen aan de verplichtingen in artikel 3, paragraaf 5, van het Protocol. Een door de Partijen tijdens een zitting van het uitvoerend orgaan aangenomen leidraad bevat een nadere beschrijving van en richtlijnen voor dergelijke beste beschikbare technieken. Deze leidraad kan wanneer nodig bij consensus van de Partijen bijeengekomen in het uitvoerend orgaan worden geactualiseerd.'.
2. Paragraaf 4 van bijlage V van het Protocol wordt vervangen door de volgende tekst:
'4. Er wordt voortdurend nieuwe ervaring opgedaan met nieuwe installaties waar technieken met een geringe emissie worden gebruikt alsook met de aanpassing van bestaande installaties. Daarom zal regelmatige bewerking en aanpassing van de leidraad bedoeld in paragraaf 1 noodzakelijk zijn. De beste beschikbare technieken voor nieuwe installaties kunnen meestal ook voor bestaande installaties worden gebruikt, mits er een adequate overgangperiode is en de technieken worden aangepast.'.
3. Paragraaf 5 van bijlage V van het Protocol wordt vervangen door de volgende tekst:
'5. In de leidraad bedoeld in het eerste lid is een aantal beperkende maatregelen met uiteenlopende kosten en efficiency opgenomen. Bij de keuze van maatregelen voor een specifiek geval zal rekening worden gehouden met een aantal factoren, zoals de economische situatie, de technologische infrastructuur en capaciteit en eventuele reeds genomen maatregelen om de luchtverontreiniging te beperken.'.
4. Delen III, IV en V van bijlage V worden geschrapt.

B. Bijlage VII

Bijlage VII van het Protocol wordt geschrapt.

Artikel 2

Inwerkingtreding

Overeenkomstig artikel 14, paragraaf 4 van het Protocol wordt deze wijziging ten aanzien van de Partijen die geen kennisgeving bij de depositaris hebben ingediend overeenkomstig de bepalingen van artikel 14, paragraaf 5 van het Protocol van kracht negentig dagen na de datum van de bekendmaking ervan aan alle Partijen door de uitvoerend secretaris van de Commissie.

VERTALING

Besluit 2012/5**Wijziging van de tekst en de bijlagen, andere dan III en VII van het Protocol van 1998 inzake zware metalen****Artikel een Wijziging**

De Partijen bij het Protocol van 1998 inzake zware metalen, bijeengekomen in het kader van de eenendertigste zitting van het uitvoerend orgaan,

Beslissen het Protocol van 1998 bij het Verdrag betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand, inzake zware metalen, zoals opgenomen als bijlage bij deze beslissing te wijzigen.

Artikel 2 Verband met het Protocol

Geen enkele staat of regionale organisatie voor economische integratie kan een akte van aanvaarding van deze wijziging neerleggen zonder voorafgaandelijk, of gelijktijdig, een akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring van of toetreding tot het Protocol te hebben neergelegd.

Artikel 3 Inwerkingtreding

Overeenkomstig artikel 13, paragraaf 3 van het Protocol wordt deze wijziging van kracht op de negentigste dag na de datum waarop twee derde van de Partijen bij het Protocol hun akte van aanvaarding bij de depositaris hebben neergelegd.

Bijlage Wijzigingen in het Protocol van 1998 inzake zware metalen**a) Artikel een**

1. In paragraaf 10 worden de woorden 'i) van dit Protocol, of ii) een amendement op bijlage I of II, waarbij de stationaire bron enkel en alleen krachtens dat amendement aan de bepalingen van dit Protocol wordt onderworpen' vervangen door de woorden 'van dit Protocol voor een Partij'. Een Partij kan besluiten een stationaire bron niet als nieuwe stationaire bron te behandelen indien voor deze bron reeds toestemming is gegeven door de desbetreffende bevoegde nationale autoriteit ten tijde van de inwerkingtreding van het Protocol voor die Partij en op voorwaarde dat binnen vijf jaar na die datum is begonnen met de bouw of ingrijpende wijziging.'
2. Na paragraaf 11 wordt een nieuwe paragraaf 12 ingevoegd, die als volgt luidt:
12. Onder 'het Protocol' en 'dit Protocol' wordt het Protocol van 1998 inzake zware metalen, zoals van tijd tot tijd gewijzigd verstaan.

b) Artikel 3

3. In paragraaf 2 worden de woorden 'De Partijen passen' vervangen door de woorden 'Met inachtneming van paragrafen 2 *bis* en 2*ter* passen de Partijen'.
4. In paragraaf 2, lid *a* worden de woorden 'waarvoor de beste beschikbare technieken in bijlage III zijn vermeld' vervangen door de woorden 'waarvoor de richtsnoeren aangenomen door de Partijen tijdens een zitting van het uitvoerend orgaan de beste beschikbare technieken vermelden'.
5. In paragraaf 2, lid *c* worden de woorden 'waarvoor de beste beschikbare technieken in bijlage III zijn vermeld' vervangen door de woorden 'waarvoor de richtsnoeren aangenomen door de Partijen tijdens een zitting van het uitvoerend orgaan de beste beschikbare technieken vermelden'.

6. Na paragraaf 2 worden de volgende nieuwe paragrafen 2 *bis* en 2 *ter* ingevoegd:

2 *bis*. Een Partij die reeds Partij was bij dit Protocol voor de inwerkingtreding van een wijziging waarmee nieuwe broncategorieën werden ingevoerd mag de grenswaarden die van toepassing zijn op een 'bestaande stationaire bron' toepassen op elke bron in een nieuwe broncategorie met de bouw of ingrijpende wijziging waarvan een aanvang is gemaakt voor het verstrijken van twee jaar na de datum van inwerkingtreding van die wijziging voor die Partij, tenzij en totdat die bron nadien een ingrijpende wijziging ondergaat.

2 *ter*. Een Partij die reeds Partij was bij dit Protocol voor de inwerkingtreding van een wijziging waarmee nieuwe grenswaarden werden ingevoerd die van toepassing zijn op een „nieuwe stationaire bron' mag de daarvoor reeds van toepassing zijnde grenswaarden blijven toepassen op elke bron met de bouw of ingrijpende wijziging waarvan een aanvang is gemaakt voor het verstrijken van twee jaar na de datum van inwerkingtreding van die wijziging voor die Partij, tenzij en totdat die bron nadien een ingrijpende wijziging ondergaat.

7. In paragraaf 5:

a) Worden de woorden 'waarbij partijen binnen de geografische reikwijdte van het EMEP ten minste de door het bestuursorgaan van het EMEP opgegeven methoden toepassen en partijen buiten de geografische reikwijdte van het EMEP als richtsnoer de methoden gebruiken die in het kader van het werkschema van het uitvoerend orgaan zijn uitgewerkt' geschrapt en vervangen door een punt;

b) Na de eerste zin wordt de volgende tekst toegevoegd:

Partijen binnen de geografische reikwijdte van het EMEP gebruiken de methoden die omschreven staan in de richtlijnen die zijn opgesteld door het bestuursorgaan van het EMEP en aangenomen door de Partijen tijdens een zitting van het uitvoerend orgaan. Partijen in gebieden buiten de geografische reikwijdte van het EMEP gebruiken de methoden die op basis van het werkplan van het uitvoerend orgaan zijn ontwikkeld, als richtsnoer.

8. Aan het einde van artikel 3 wordt een nieuwe paragraaf 8 toegevoegd, die als volgt luidt:

8. Elke Partij dient actief deel te nemen aan programma's uit hoofde van het Verdrag over de gevolgen van luchtverontreiniging voor de menselijke gezondheid en het milieu en programma's voor luchtmonitoring en atmosferische modellering.

c) Artikel 3 *bis*

9. Er wordt een nieuw artikel 3 *bis* toegevoegd, dat als volgt luidt:

Artikel 3 *bis* Flexibele overgangsregelingen

1. Onverminderd artikel 3, paragraaf 2, leden *c* en *d* kan een Partij bij het Verdrag die tussen 1 januari 2014 en 31 december 2019 Partij wordt bij dit Protocol, flexibele overgangsregelingen toepassen voor de implementatie van de beste beschikbare technieken en de waarden beperken tot bestaande stationaire bronnen in specifieke stationaire broncategorieën onder de voorwaarden omschreven in dit artikel.

2. Elke Partij die kiest voor toepassing van de flexibele overgangsregelingen ingevolge dit artikel dient in haar akte van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring van of toetreding tot dit Protocol het volgende te vermelden:

a) De specifieke categorieën stationaire bronnen vermeld in bijlage II waarvoor de Partij besluit flexibele overgangsregelingen toe te passen, op voorwaarde dat maximaal vier van deze categorieën worden vermeld;

b) De stationaire bronnen waarvan de bouw of laatste ingrijpende wijziging is aangevangen voor 1990 of in een ander jaar uit de periode van 1985 tot en met 1995, door de Partij vermeld bij de bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding, die in aanmerking komen voor flexibele overgangsregelingen, zoals bepaald in paragraaf 5;

c) Een implementatieplan dat voldoet aan leden 3 en 4 en een tijdschema bevat voor de volledige implementatie van de omschreven bepalingen.

3. Elke Partij past uiterlijk acht jaar na de inwerkingtreding van dit Protocol voor deze Partij of op 31 december 2022, naargelang van welke datum het eerst is, ten minste de beste beschikbare technieken toe voor bestaande stationaire bronnen van de categorieën 1, 2, 5 en 7 van bijlage II, onder voorbehoud van de bepalingen van paragraaf 5.

4. In geen geval mag de toepassing door een Partij van de beste beschikbare technieken of grenswaarden voor bestaande stationaire bronnen worden uitgesteld tot na 31 december 2030.

5. Met betrekking tot een bron of bronnen vermeld in paragraaf 2, lid *b*, kan een Partij uiterlijk acht jaar na de inwerkingtreding van dit Protocol voor die Partij of op 31 december 2022, naargelang van welke datum het eerst is, besluiten dat deze bron of bronnen worden gesloten. Van deze bronnen wordt een lijst verstrekt die deel uitmaakt van het volgende rapport van de Partij, in overeenstemming met paragraaf 6. De vereisten voor de toepassing van de beste beschikbare technieken en grenswaarden zijn niet van toepassing op deze bron of bronnen, mits deze uiterlijk op 31 december 2030 worden gesloten. Voor bronnen die op die datum niet gesloten zijn, dient de Partij daarna de beste beschikbare technieken en grenswaarden te hanteren die van toepassing zijn op nieuwe bronnen in de desbetreffende categorie.

6. Een Partij die besluit de flexibele overgangsregelingen uit hoofde van dit artikel toe te passen, maakt de uitvoerend secretaris van de Commissie elke drie jaar een verslag over van haar vorderingen met de implementatie van de beste beschikbare technieken en grenswaarden voor de stationaire bronnen die behoren tot de overeenkomstig dit artikel geïdentificeerde categorieën van stationaire bronnen. De uitvoerend secretaris van de Commissie maakt deze driejaarlijkse verslagen over aan het uitvoerend orgaan.

d) Artikel 7

10. In paragraaf 1, lid *a*:

a) De puntkomma aan het einde van de paragraaf ';' wordt vervangen door '. Voorts:;' en

b) Worden er nieuwe punten i en ii toegevoegd, die als volgt luiden:

i) wanneer een Partij verschillende strategieën ter vermindering van emissies uit hoofde van artikel 3, paragraaf 2, lid *b*, *c* en *d* toepast, moet ze documenten voorleggen waarin deze strategieën worden beschreven en die aantonen dat ze voldaan heeft aan de in deze leden vastgelegde verplichtingen; indien een Partij van mening is dat bepaalde grenswaarden, zoals omschreven in overeenstemming met artikel 3, paragraaf 2, lid *d*, technisch en economisch onhaalbaar zijn, dient zij dit te rapporteren en te onderbouwen.

11. Lid *b* van paragraaf 1 wordt vervangen door de volgende tekst:

b) verstrekt elke Partij binnen de geografische reikwijdte van het EMEP, via de uitvoerend secretaris van de Commissie, regelmatig aan het EMEP informatie over de emissieniveaus van de in bijlage I vermelde zware metalen, waarbij gebruik wordt gemaakt van de methoden omschreven in de door het bestuursorgaan van het EMEP opgestelde referentietekst, aangenomen door de Partijen tijdens een zitting van het uitvoerend orgaan. Partijen in gebieden buiten de geografische reikwijdte van het EMEP delen informatie mee over de emissieniveaus van de in bijlage I vermelde zware metalen. Elke Partij verstrekt daarnaast informatie betreffende de emissieniveaus van andere stoffen vermeld in bijlage I voor het in die bijlage vermelde referentiejaar.

12. Na paragraaf 1, lid *b*, worden nieuwe paragrafen toegevoegd, die als volgt luiden:

c) Verstrekt elke Partij binnen de geografische reikwijdte van het EMEP via de uitvoerend secretaris van de Commissie aan het uitvoerend orgaan de beschikbare informatie over haar programma's inzake de gevolgen van luchtverontreiniging voor de menselijke gezondheid en het milieu en programma's voor luchtmonitoring en atmosferische modellering ingevolge het Verdrag, gebruikmakend van de door het uitvoerend orgaan aangenomen richtlijnen;

d) Partijen in gebieden buiten de geografische reikwijdte van het EMEP maken informatie beschikbaar die vergelijkbaar is met die omschreven paragraaf *c*, indien hen daarom door het uitvoerend orgaan wordt verzocht.

13. In paragraaf 3:

- a) Worden de woorden 'Tijdig voor elke jaarlijkse zitting van' vervangen door 'Op verzoek van en in overeenstemming met de tijdschema's vastgesteld door';
- b) De woorden 'en de andere hulporganen' worden ingevoegd na het woord 'EMEP' en het woord 'verstrekt' wordt vervangen door het woord 'verstrekken'.
- c) Voor het woord 'informatie' wordt het woord 'relevante' ingevoegd.

e) Artikel 8

14. De woorden 'Het EMEP verstrekt het uitvoerend orgaan, met gebruikmaking van passende modellen en metingen en tijdig voor de jaarvergadering van het uitvoerend orgaan,' worden vervangen door de woorden 'Op verzoek van en in overeenstemming met de tijdschema's vastgelegd door het uitvoerend orgaan, verstrekken het EMEP en zijn technische organen en centra, met gebruikmaking van passende modellen en metingen'.

f) Artikel 10

15. In paragraaf 4:

- a) Wordt het woord 'overwegen' ingevoegd voor de woorden 'de Partijen';
- b) Wordt het woord 'stellen' geschrapt
- c) Worden de woorden 'ter vermindering van emissies van de in bijlage I vermelde zware metalen in de atmosfeer' geschrapt

g) Artikel 13

16. In paragraaf 3:

- a) Worden de woorden 'en in de bijlagen I, II, IV, V en VI' vervangen door de woorden 'anders dan in de bijlagen III en VII'.
- b) De woorden 'waarop twee derde van de Partijen' worden vervangen door de woorden 'waarop twee derde van degene die Partij waren ten tijde van de aanneming ervan'.

17. In paragraaf 4 wordt het woord 'negentig' vervangen door het cijfer '180'.

18. In paragraaf 5 wordt het woord 'negentig' vervangen door het cijfer '180'.

19. Na paragraaf 5 worden nieuwe paragrafen 5 *bis* en 5 *ter* ingevoegd, die als volgt luiden:

5 *bis*. Voor de Partijen die haar hebben aanvaard, treedt de procedure vastgelegd in onderstaande paragraaf 5 *ter* in de plaats van de procedure vastgelegd in bovenstaande paragraaf 3 voor wat wijzigingen in bijlagen II, IV, V en VI betreft.'.

5 *ter*. Wijzigingen in bijlagen II, IV, V en VI worden bij consensus aangenomen door de Partijen die aanwezig zijn op een zitting van het uitvoerend orgaan. Alle wijzigingen in een van deze bijlagen worden een jaar na de datum van de bekendmaking ervan aan alle Partijen door de uitvoerend secretaris van de Commissie van kracht ten aanzien van de Partijen die geen kennisgeving hebben ingediend bij de depositaris overeenkomstig de bepalingen van lid a:

- a) Elke Partij die een wijziging in bijlagen II, IV, V en VI niet kan goedkeuren, stelt de depositaris daarvan schriftelijk in kennis binnen een jaar na de datum van bekendmaking van de aanneming ervan. De depositaris stelt alle Partijen onverwijld in kennis van de ontvangst van dergelijke kennisgevingen. Een Partij kan te allen tijde een aanvaarding in de plaats stellen van haar eerdere kennisgeving en na neerlegging van een akte van aanvaarding bij de depositaris wordt de wijziging in die bijlage dan terstond van kracht voor die Partij.

- b) Een wijziging in bijlagen II, IV, V en VI wordt niet van kracht indien in totaal minstens 16 Partijen of meer:
 - i) een kennisgeving hebben ingediend overeenkomstig de bepalingen van lid *a*; of
 - ii) de in deze paragraaf vastgelegde procedure niet hebben aanvaard en nog geen akte van aanvaarding hebben neergelegd overeenkomstig de bepalingen van bovenstaande paragraaf 3.

h) Artikel 15

- 20. Na paragraaf 2 wordt een nieuwe paragraaf 3 ingevoegd, die als volgt luidt:
 - 3. Elke staat of regionale organisatie voor economische integratie die niet gebonden wenst te zijn door de in paragraaf 5*ter* van artikel 13 vastgelegde procedure met betrekking tot wijzigingen in bijlagen I tot IV, VI of VIII verklaart zulks in zijn akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding.

i) Bijlage II

- 21. In de tabel onder punt II worden de woorden 'lood en zink' in de eerste rij van de beschrijving van categorie 5 vervangen door de woorden 'lood, zink en ferromangaan- en silicomangaanlegeringen'.

j) Bijlage IV

- 22. Voor de eerste paragraaf wordt het cijfer '1' toegevoegd.
- 23. In lid *a* worden na het woord 'Protocol' de woorden 'voor een Partij' toegevoegd.
- 24. In lid *b*:
 - a) Wordt in de eerste zin het woord 'acht' vervangen door het woord 'twee';
 - b) Worden in de eerste zin de woorden 'voor een Partij of 31 december 2020, naargelang van welke datum het laatst valt,' ingevoegd na het woord 'Protocol'.
 - c) De laatste zin wordt geschrapt.
- 25. Aan het einde van de bijlage worden de nieuwe paragrafen 2 en 3 ingevoegd, die als volgt luiden:
 - 2. Niettegenstaande de bepalingen van paragraaf 1, maar onder voorbehoud van de bepalingen van paragraaf 3, kan een Partij bij het Verdrag die tussen 1 januari 2014 en 31 december 2019 Partij wordt bij dit Protocol bij de bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring van of de toetreding tot dit Protocol verklaren de termijnen voor de toepassing van de grenswaarden bedoeld in artikel 3, paragraaf 2, lid *d*, met ten hoogste vijftien jaar te verlengen na de datum van inwerkingtreding van dit Protocol voor de betreffende Partij;
 - 3. Een Partij die in overeenstemming met artikel 3 *bis* van dit Protocol een keuze heeft gemaakt met betrekking tot een specifieke categorie stationaire bronnen, mag niet tevens op grond van artikel 2 een verklaring afleggen met betrekking tot dezelfde broncategorie.

k) Bijlage V

- 26. Bijlage V wordt vervangen door de volgende tekst:

Bijlage V

Grenswaarden voor de beperking van emissies door belangrijke stationaire bronnen

1. Twee soorten grenswaarden zijn belangrijk voor beheersing van de emissie van zware metalen:
 - a) Waarden voor specifieke zware metalen of groepen van zware metalen; en
 - b) Waarden voor emissies van zwevende deeltjes in het algemeen.
2. In beginsel kunnen grenswaarden voor zwevende deeltjes niet de specifieke grenswaarden voor cadmium, lood en kwik vervangen, omdat de hoeveelheid metalen bij stofvormige emissies van proces tot proces verschilt. Naleving van deze grenswaarden draagt evenwel aanzienlijk bij tot vermindering van de emissie van zware metalen in het algemeen. Controle van stofvormige emissies is gewoonlijk minder duur dan controle van de verschillende soorten en continue controle van afzonderlijke zware metalen is doorgaans niet uitvoerbaar. Grenswaarden voor stof zijn bijgevolg van groot praktisch belang en zijn in deze bijlage in de meeste gevallen vastgesteld als aanvulling van specifieke grenswaarden voor cadmium of lood of kwik.
3. Afdeling A is van toepassing op Partijen andere dan de Verenigde Staten van Amerika. Afdeling B is van toepassing op de Verenigde Staten van Amerika.

A. Andere Partijen dan de Verenigde Staten van Amerika

4. Uitsluitend in deze afdeling wordt onder 'stof' verstaan de massa van deeltjes met elke vorm, dichtheid of structuur die onder de omstandigheden ter plaatse van het monsternemingspunt zwevend in de gasfase voorkomen die na representatieve monsterneming van het te onderzoeken gas verzameld kunnen worden door filtratie onder de vastgelegde omstandigheden en die na drogen onder de vastgelegde omstandigheden bovenstrooms van het filter en op het filter achterblijven.
5. Voor de toepassing van deze afdeling wordt onder 'emissiegrenswaarde' (EGW) of 'grenswaarde' verstaan de hoeveelheid stof en specifieke zware metalen in de zin van dit Protocol in de afgassen van een installatie die niet mag worden overschreden. Tenzij anders aangegeven wordt deze berekend in termen van massa verontreinigende stof per volume van de afgassen (uitgedrukt in mg/m^3), uitgaande van standaardomstandigheden voor temperatuur en druk voor droog gas (volume bij 273,15 K, 101,3 kPa). Met betrekking tot het zuurstofgehalte van het afgas zijn de waarden van toepassing die voor elke categorie belangrijke stationaire bronnen zijn gegeven. Verdunning om de concentraties aan verontreinigende stoffen in afgassen te verminderen, is niet toegestaan. Het in gebruik nemen, buiten gebruik stellen en onderhoud van apparatuur zijn hiervan uitgezonderd.
6. Emissies worden in alle gevallen gemonitord door metingen of berekeningen waarbij ten minste dezelfde nauwkeurigheid wordt bereikt. Naleving van de grenswaarden wordt gecontroleerd door ononderbroken of onderbroken metingen, of elke andere technisch betrouwbare methode, met inbegrip van geverifieerde berekeningsmethoden. Relevante zware metalen worden ten minste eenmaal per drie jaar gemeten bij iedere industriële bron. Voor de uitvoering van metingen en berekeningen wordt de leidraad in aanmerking genomen die de Partijen hebben aangenomen tijdens de zitting van het uitvoerend orgaan. Bij ononderbroken metingen worden de grenswaarden nageleefd indien het gevalideerde maandelijks gemiddelde van de emissie de EGW niet overschrijdt. Bij onderbroken metingen of andere passende vaststellings- of berekeningsmethoden wordt naleving van de EGW bereikt indien de gemiddelde waarde op basis van een passend aantal metingen onder representatieve omstandigheden de waarde van de emissienorm niet overschrijdt. Er kan voor verificatiedoeleinden rekening worden gehouden met de onnauwkeurigheid van de meetmethoden. Indirecte monitoring van stoffen is ook mogelijk via de som van parameters / cumulatieve parameters (bijvoorbeeld stof als de som van parameters voor zware metalen). In sommige gevallen kan het gebruik van een bepaalde techniek voor de behandeling van emissies waarborgen dat een waarde of grenswaarde behaald of gehandhaafd wordt.

7. Monitoring van de relevante verontreinigende stoffen en metingen van procesparameters en ook van de kwaliteitsborging van geautomatiseerde meetsystemen en de referentiemetingen om deze systemen te ijken, worden uitgevoerd in overeenstemming met de normen vastgelegd door het Europees Comité voor Normalisatie (CEN). Indien CEN-normen ontbreken, zijn ISO-, nationale of internationale normen van toepassing die waarborgen dat gegevens opgeleverd worden van een vergelijkbare wetenschappelijke kwaliteit.

Verbrandingsinstallaties (ketels en procesverhitters) met een nominaal thermisch ingangsvermogen van meer dan 50 MWth ¹ (bijlage II, categorie 1)

8. De grenswaarden voor stofemissies voor de verbranding van vaste en vloeibare brandstoffen, anders dan biomassa en turf²: Tabel 1

Brandstoftype	Thermisch vermogen	
	(MWth)	EGW voor stof (mg/m³) ^a
Vaste brandstoffen	50-100	Nieuwe installaties: 20 (kolen, bruinkool en overige vaste brandstoffen)
		Bestaande installaties: 30 (kolen, bruinkool en overige vaste brandstoffen)
	100-300	Nieuwe installaties: 20 (kolen, bruinkool en overige vaste brandstoffen)
		Bestaande installaties: 25 (kolen, bruinkool en overige vaste brandstoffen)
	>300	Nieuwe installaties: 10 (kolen, bruinkool en overige vaste brandstoffen)
		Bestaande installaties: 20 (kolen, bruinkool en overige vaste brandstoffen)
Vloeibare brandstoffen	50-100	Nieuwe installaties: 20
		Bestaande installaties: 30 (in het algemeen) 50 voor verbrandingsinstallaties binnen raffinaderijen die distillatie- en omzettingsresiduen afkomstig van het raffineren van ruwe olie voor eigen gebruik gebruiken

1 Het nominale thermische ingangsvermogen van een verbrandingsinstallatie wordt berekend als de som van het ingangsvermogen van alle eenheden die zijn aangesloten op een gezamenlijk afgaskanaal. Afzonderlijke eenheden lager dan 15 MWth worden buiten beschouwing gelaten bij het berekenen van het totale nominale thermische ingangsvermogen.

2 EGW zijn met name niet van toepassing op:

- installaties die uitsluitend biomassa en turf als brandstof gebruiken;
- installaties waarin de verbrandingsproducten worden gebruikt voor het rechtstreeks verhitten, drogen of een andere behandeling van voorwerpen of materialen;
- naverbrandingsinstallaties ontworpen om afgassen te zuiveren door verbranding en die niet als zelfstandige verbrandingsinstallaties worden gebruikt;
- voorzieningen voor het regenereren van bij het kraken gebruikte katalysatoren;
- voorzieningen voor de omzetting van waterstofsulfide in zwavel;
- in de chemische industrie gebruikte reactoren;
- cokesovenbatterijen;
- windverhitters;
- terugwinningsketels in installaties voor de productie van pulp;
- vuilverbrandingsinstallaties; en
- door diesel-, benzine- en gasmotoren of gasturbines aangedreven installaties, ongeacht de gebruikte brandstof.

Brandstoftype	Thermisch vermogen	
	(MWth)	EGW voor stof (mg/m ³) ^a
Vloeibare brandstoffen	100-300	Nieuwe installaties: 20 Bestaande installaties: 25 (in het algemeen) 50 voor het verstoken van distillatie- en omzettingsresiduen in raffinaderijen afkomstig van de raffinage van ruwe olie in eigen verbrandingsinstallaties
	>300	Nieuwe installaties: 10 Bestaande installaties: 20 (in het algemeen) 50 voor het verstoken van distillatie- en omzettingsresiduen in raffinaderijen afkomstig van de raffinage van ruwe olie in eigen verbrandingsinstallaties

^a Voor de grenswaarden wordt uitgegaan van een zuurstofgehalte van 6% voor vaste brandstoffen en 3 % voor vloeibare brandstoffen

9. Bijzondere bepalingen voor in paragraaf 8 bedoelde verbrandingsinstallaties:

- a) Een Partij mag in de volgende gevallen afwijken van de verplichting de in paragraaf 8 vastgelegde EGW na te leven:
 - i) Bij verbrandingsinstallaties die normaliter gasvormige brandstoffen gebruiken en die als gevolg van een plotselinge onderbreking van de gasvoorziening bij wijze van uitzondering een andere brandstof dienen te gebruiken en om die reden zouden moeten worden uitgerust met afgasreinigingsapparatuur;
 - ii) Bij bestaande verbrandingsinstallaties die niet langer dan 17.500 uur in bedrijf zijn in een tijdvak beginnend vanaf 1 januari 2016 en eindigend uiterlijk op 31 december 2023;
- b) Wanneer een verbrandingsinstallatie met ten minste 50 MWth wordt uitgebreid, is de in paragraaf 8 gespecificeerde EGW voor nieuwe installaties van toepassing op het uitgebreide gedeelte van de installatie waarop de verandering betrekking heeft. De EGW wordt berekend als een gewogen gemiddelde van het werkelijke thermische ingangsvermogen van zowel het bestaande als nieuwe deel van de installatie;
- c) De Partijen waarborgen dat er procedures komen voor storingen aan of uitvallen van de nabehandelingsapparatuur;
- d) Bij een gemengde verbrandingsinstallatie waarbij twee of meer soorten brandstof gelijktijdig worden gebruikt, wordt de EGW bepaald als gewogen gemiddelde van de EGW voor de afzonderlijke brandstoffen, op basis van het thermische ingangsvermogen van elke brandstof.

Primaire en secundaire ijzer- en staalindustrie (bijlage II, categorie 2 en 3)

10. Grenswaarden voor stofemissies:

Tabel 2

Activiteit	EGW voor stof (mg/m³)
Sinterinstallatie	50
Pellitiseerinstallatie	20 voor verbrijzelen, malen en drogen
	15 voor alle andere processtappen
Hoogoven: windverhitters	10
Productie en gieten van oxystaal	30
Productie en gieten van elektrostaal	15 (bestaande installaties)
	5 (nieuwe installaties)

Ijzergieterijen (bijlage II, categorie 4)

11. Grenswaarden voor stofemissies afkomstig van ijzergieterijen: Tabel 3

Activiteit	EGW voor stof (mg/m³)
Ijzergieterijen:	20
Alle ovens (koepel, inductie, carousel); alle vormen (verloren, permanent)	
Warm walsen	20
	50 indien er geen filterzak kan worden gebruikt vanwege de aanwezigheid van natte dampen

Productie en verwerking van koper, zink en ferromangaan- en silicomangaanlegeringen', met inbegrip van 'Imperial Smelting'-ovens (bijlage II, categorieën 5 en 6)

12. Grenswaarde voor stofemissies voor de productie en verwerking van koper, zink en ferromangaan- en silicomangaanlegeringen:

Tabel 4

Activiteit	EGW voor stof (mg/m³)
Productie en verwerking van non-ferrometalen	20

Productie en verwerking van lood (bijlage II, categorieën 5 en 6)

13. Grenswaarden voor stofemissies die vrijkomen bij de productie en verwerking van lood: Tabel 5

Activiteit	EGW voor stof (mg/m³)
Productie en verwerking van lood	5

Cementindustrie (bijlage II, categorie 7)

14. Grenswaarden voor stofemissies die vrijkomen bij de productie van cement:

Tabel 6

Activiteit	EGW voor stof (mg/m ³) ^a
Cementinstallaties, ovens, molens en klinkerkoelers	20
Cementinstallaties, ovens, molens en klinkerkoelers met medeverbranding van afval	20

^a Voor de grenswaarden wordt uitgegaan van een zuurstofgehalte van 10 %.

Glasindustrie (bijlage II, categorie 8)

15. Grenswaarden voor stofemissies die vrijkomen bij de productie van glas:

Tabel 7

	EGW voor stof (mg/m ³) ^a
Nieuwe installaties	20
Bestaande installaties	30

^a Voor de grenswaarden wordt uitgegaan van een zuurstofgehalte van 8 % voor continu-smelten en 13 % voor discontinu-smelten.

16. Grenswaarde voor loodemissies bij de glasproductie: 5 mg/m³.

Chloor-alkali-industrie (bijlage II, categorie 9)

17. Bestaande installaties voor chloor-alkaliproductie door middel van het kwikelektrolyseproces moeten voor 31 december 2020 overschakelen naar kwikvrije technologieën of sluiten; tijdens de periode voorafgaand aan de overschakeling geldt voor de gehalten aan kwik die een installatie uitstoot in de lucht de grenswaarde van 1 gram per mg³ geproduceerde chloor.

18. Nieuwe installaties voor de productie van alkalichloride dienen kwikvrij te worden geëxploiteerd.

Afvalverbranding (bijlage II, categorieën 10 en 11)

19. Grenswaarde voor stofemissies die vrijkomen bij afvalverbranding:

Tabel 8

Activiteit	EGW voor stof (mg/m ³) ^a
Verbranding van gevaarlijk en ongevaarlijk stedelijk afval en medisch afval	10

^a Voor de grenswaarde wordt uitgegaan van een zuurstofgehalte van 11 %.

20. Grenswaarde voor kwikemissies die vrijkomen bij afvalverbranding: 0,05 mg/m³.

21. Grenswaarde voor kwikemissies voor bijstoken van afval in broncategorieën 1 en 7: 0,05 mg/m³.

B. Verenigde Staten van Amerika.

22. Grenswaarden voor de beheersing van zwevende deeltjes en/of specifieke zware metalen uit stationaire bronnen in de volgende categorieën stationaire bronnen, en de bronnen waarop deze van toepassing zijn, worden omschreven in de volgende documenten:

- a) Steel Plants: Electric Arc Furnaces — 40 C.F.R. deel 60, paragraaf AA en paragraaf AAa;
- b) Small Municipal Waste Combustors — 40 C.F.R. deel 60, paragraaf AAAA;
- c) Glass Manufacturing — 40 C.F.R. deel 60, paragraaf CC;
- d) Electric Utility Steam Generating Units — 40 C.F.R., deel 60, paragraaf D en paragraaf Da;
- e) Industrial-Commercial-Institutional Steam Generating Units — 40 C.F.R. deel 60, paragraaf Db en paragraaf Dc;
- f) Municipal Waste Incinerators — 40 C.F.R. deel 60, paragrafen E, Ea en Eb;
- g) Hospital/Medical/Infectious Waste Incinerators — C.F.R. 40, deel 60, paragraaf Ec;
- h) Portland Cement — 40 C.F.R. deel 60, paragraaf F;

³ 1 mg = 1 ton.

- i) Secondary Lead Smelters — 40 C.F.R. deel 60, paragraaf L;
- j) Basic Oxygen Process Furnaces — 40 C.F.R. deel 60, paragraaf N;
- k) Basic Process Steelmaking Facilities (na 20 januari 1983) — 40 C.F.R. deel 60, paragraaf Na;
- l) Primary Copper Smelters — 40 C.F.R. deel 60, paragraaf P;
- m) Primary Zinc Smelters — 40 C.F.R. deel 60, paragraaf Q;
- n) Primary Lead Smelters — 40 C.F.R. deel 60, paragraaf R;
- o) Ferroalloy Production Facilities — 40 C.F.R. deel 60, paragraaf Z;
- p) Other Solid Waste Incineration Units (na 9 december 2004) — 40 C.F.R. deel 60, paragraaf EEEE;
- q) Secondary lead smelters — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf X;
- r) Hazardous waste combustors — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf EEE;
- s) Portland cement manufacturing — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf LLL;
- t) Primary copper — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf QQQ;

- u) Primary lead smelting — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf TTT;
- v) Iron and steel foundries — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf EEEEE;
- w) Integrated iron and steel manufacturing — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf FFFFF;
- x) Electric Arc Furnace Steelmaking Facilities — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf YYYYY;
- y) Iron and steel foundries — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf ZZZZ;
- z) Primary Copper Smelting Area Sources — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf EEEEE;
- aa) Secondary Copper Smelting Area Sources — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf FFFFF; bb) Primary Nonferrous Metals Area Sources: Zinc, Cadmium, and Beryllium — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf GGGGG; cc) Glass manufacturing (area sources — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf SSSSS; dd) Secondary Nonferrous Metal Smelter (Area Sources) — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf TTTTT;
- ee) Ferroalloys Production (Area Sources) — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf YYYYY; ff) Aluminum, Copper, and Nonferrous Foundries (Area Sources) — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf ZZZZ;
- gg) Standards of Performance for Coal Preparation and Processing Plants — 40 C.F.R. deel 60, paragraaf Y; hh) Industrial, Commercial, Institutional and Process Heaters — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf DDDDD; ii) Industrial, Commercial and Institutional Boilers (Area sources) — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf JJJJJ; jj) Mercury Cell Chlor-Alkali Plants — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf IIII; kk) Standards of Performance Commercial and Industrial Solid Waste Incineration Units for which Construction is Commenced after November 30, 1999, or for which Modification or Reconstruction is Commenced on or after 1 June 2001 — 40 C.F.R. deel 60, paragraaf CCCC.

I) Bijlage VI

27. In paragraaf 1:
 - a) De woorden 'Tenzij in deze bijlage anders is bepaald' worden geschrapt.
 - b) De woorden 'uiterlijk zes maanden na de datum' worden geschrapt en vervangen door de woorden 'uiterlijk op de datum';
 - c) Na het woord 'Protocol' worden de woorden 'voor een Partij' toegevoegd.
28. 3° paragraaf 3 wordt geschrapt.
29. In paragraaf 4 worden de woorden 'Een partij mag' vervangen door de woorden 'Niettegenstaande paragraaf 1, mag een Partij'.
30. In paragraaf 1 vervangt de volgende tekst de aanhef die lid *a* voorafgaat:

Elke partij moet uiterlijk op de datum waarop dit Protocol voor die Partij in werking treedt, concentratieniveaus bereiken die niet hoger zijn dan:

VERTALING

Besluit 2012/6**Wijzigingen in bijlage III van het Protocol van 1998
inzake zware metalen**

De Partijen bij het Protocol van 1998 inzake zware metalen, bijeengekomen in het kader van de eenendertigste zitting van het uitvoerend orgaan,

Beslissen bijlage III van het Protocol van 1998 bij het Verdrag betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand, inzake zware metalen, als volgt te wijzigen:

Artikel een Wijziging

Bijlage III wordt vervangen door de volgende tekst:

Bijlage III**Beste beschikbare technieken voor de beperking van
de emissie van zware metalen en verbindingen
daarvan door in Bijlage II vermelde broncategorieën**

1. Deze bijlage is bedoeld om de Partijen bij het verdrag richtsnoeren te geven bij de bepaling van de beste beschikbare technieken zodat ze kunnen voldoen aan de verplichtingen van het Protocol. Een door de Partijen tijdens een zitting van het uitvoerend orgaan aangenomen leidraad bevat een nadere beschrijving van en richtlijnen voor dergelijke beste beschikbare technieken. Deze leidraad kan wanneer nodig bij consensus van de Partijen bijeengekomen in het uitvoerend orgaan worden geactualiseerd.
2. Onder de uitdrukking 'beste beschikbare technieken' (BBT) wordt verstaan het meest doeltreffende en geavanceerde ontwikkelingsstadium van de activiteiten en exploitatiemethoden daarvan, waarbij de praktische bruikbaarheid van speciale technieken om het uitgangspunt voor de emissiegrenswaarden (en andere vergunningsvoorwaarden) te vormen is aangetoond, met het doel emissies en effecten op het milieu in zijn geheel te voorkomen, of wanneer dat niet mogelijk blijkt te beperken:
 - a) Onder 'technieken' wordt verstaan zowel de toegepaste technieken als de wijze waarop de installatie wordt ontworpen, gebouwd, onderhouden, geëxploiteerd en ontmanteld;
 - b) Onder 'beschikbare' technieken wordt verstaan op zodanige schaal ontwikkeld dat de betrokken technieken, kosten en baten in aanmerking genomen, economisch en technisch haalbaar in de betrokken industriële context kunnen worden toegepast, onafhankelijk van de vraag of die technieken al dan niet op het grondgebied van de betrokken lidstaat worden toegepast of geproduceerd, mits zij voor de exploitant op redelijke voorwaarden toegankelijk zijn;
 - c) Onder 'beste' wordt verstaan het meest doeltreffend voor het bereiken van een hoog algemeen niveau van bescherming van het milieu in zijn geheel.

3. De criteria voor het vaststellen van BBT zijn als volgt:

- a) het gebruik van technologie die weinig afval oplevert;
- b) het gebruik van minder gevaarlijke stoffen;
- c) de bevordering van terugwinning en recycling van stoffen die tijdens het proces ontstaan en worden gebruikt en van afvalstoffen, in voorkomend geval;
- d) vergelijkbare processen, installaties of exploitatiemethoden die met succes op industriële schaal zijn beproefd;
- e) de vooruitgang van de techniek en de ontwikkeling van de wetenschappelijke kennis;
- f) de aard, de effecten en de omvang van de emissie;
- g) de data van ingebruikneming van de nieuwe of bestaande installaties;
- h) de tijd die nodig is voor het omschakelen op een beste beschikbare techniek;
- i) het verbruik en de aard van de grondstoffen (met inbegrip van water) die bij het proces worden gebruikt en het rendement van de energie;
- j) de noodzaak om de algehele milieu-effecten en milieurisico's van emissies te voorkomen of tot een minimum te beperken;
- k) de noodzaak om ongevallen te voorkomen en de gevolgen daarvan voor het milieu tot een minimum te beperken;
- l) door nationale en internationale organisaties gepubliceerde informatie.

Het is niet de bedoeling om aan de hand van het begrip BBT bepaalde technieken of technologie voor te schrijven, maar om rekening te houden met de technische karakteristieken van de desbetreffende installatie, de geografische locatie en de plaatselijke milieusituatie.

4. De ervaring met nieuwe producten en nieuwe installaties waarbij gebruik wordt gemaakt van technieken met een geringe emissie, alsmede met de aanpassing van bestaande installaties, neemt voortdurend toe; bijgevolg kan het noodzakelijk zijn de leidraad bedoeld in paragraaf 1 te actualiseren.

Artikel 2 Inwerkingtreding

Overeenkomstig artikel 13, paragraaf 4 van het Protocol wordt deze wijziging ten aanzien van de Partijen die geen kennisgeving bij de depositaris hebben ingediend overeenkomstig de bepalingen van artikel 14, paragraaf 5 van het Protocol van kracht negentig dagen na de datum van de bekendmaking ervan aan alle Partijen door de uitvoerend secretaris van de Commissie, op voorwaarde dat deze kennisgeving niet door minstens 16 Partijen werd ingediend.

VERTALING

GECONSOLIDEERDE VERSIE

Het Protocol inzake persistente organische verontreinigende stoffen van 1998, met inbegrip van de door de partijen op 18 december 2009 aangenomen wijzigingen.

Bijlage

**PROTOCOL INZAKE PERSISTENTE ORGANISCHE VERONTREINIGENDE STOFFEN
BIJ HET VERDRAG VAN 1979 BETREFFENDE GRENSOVERSCHRIJDENDE
LUCHTVERONTREINIGING OVER LANGE AFSTAND**

De partijen,

Vastbesloten het Verdrag betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand uit te voeren,

Erkennend dat emissies van veel persistente organische verontreinigende stoffen over internationale grenzen heen worden meegevoerd en in Europa, Noord-Amerika en het noordpoolgebied, ver van hun plaats van oorsprong, worden gedeponeerd en dat de atmosfeer het belangrijkste transportmedium vormt,

Zich ervan bewust dat persistente organische verontreinigende stoffen onder natuurlijke omstandigheden degradatie-resistent zijn en in verband zijn gebracht met schadelijke gevolgen voor de volksgezondheid en het milieu,

Bezorgd over het feit dat persistente organische verontreinigende stoffen door biomagnificatie op hogere trofische niveaus concentraties kunnen bereiken die de gezondheid van daaraan blootgestelde dieren en mensen kunnen aantasten,

Erkennend dat de arctische ecosystemen en vooral de inheemse bevolking, die van arctische vissoorten en zoogdieren leeft, ten gevolge van de biomagnificatie van persistente organische verontreinigende stoffen, bijzonder bedreigd zijn,

Indachtig het feit dat maatregelen ter beheersing van emissies van persistente organische verontreinigende stoffen tevens zouden bijdragen tot de bescherming van het milieu en de volksgezondheid in gebieden buiten de regio van de Economische Commissie voor Europa van de Verenigde Naties, met inbegrip van de arctische en internationale wateren,

Met het vaste voornemen voorzorgsmaatregelen te treffen teneinde emissies van persistente organische verontreinigende stoffen voor te zijn, deze te vermijden of tot een minimum terug te brengen, rekening houdend met de toepassing van de preventieve aanpak, zoals bedoeld in beginsel 15 van de Verklaring van Rio inzake milieu en ontwikkeling,

Nogmaals bevestigend dat de staten, overeenkomstig het Handvest van de Verenigde Naties en de beginselen van internationaal recht, het soevereine recht hebben hun eigen hulpbronnen te exploiteren volgens hun eigen milieu- en ontwikkelingsbeleid alsmede ervoor verantwoordelijk zijn dat activiteiten die onder hun rechtsmacht of toezicht worden verricht, geen schade veroorzaken aan het milieu van andere staten of van gebieden die buiten de grenzen van de nationale rechtsmacht vallen,

Wijzend op de noodzaak van een mondiaal optreden met betrekking tot persistente organische verontreinigende stoffen en herinnerend aan de rol die regionale overeenkomsten volgens hoofdstuk 9 van Agenda 21 moeten vervullen bij het terugdringen in de gehele wereld van grensoverschrijdende luchtverontreiniging en met name de rol van de Economische Commissie voor Europa van de Verenigde Naties die haar regionale ervaring met andere regio's van de wereld moet delen,

Erkennend dat er subregionale, regionale en mondiale regelingen bestaan, waaronder internationale overeenkomsten betreffende het beheer van gevaarlijke afvalstoffen, het grensoverschrijdende verkeer en de verwijdering daarvan, met name het Verdrag van Bazel inzake de beheersing van de grensoverschrijdende overbrenging van gevaarlijke afvalstoffen en de verwijdering ervan,

Overwegende dat het gebruik van bepaalde bestrijdingsmiddelen, de vervaardiging en het gebruik van bepaalde chemische stoffen en de onopzettelijke vorming van bepaalde stoffen bij afvalverbranding, stoken, metaalproductie en mobiele bronnen de belangrijkste oorzaken van luchtverontreiniging vormen die tot de accumulatie van persistente organische verontreinigende stoffen bijdragen,

Zich ervan bewust dat technieken en beheerspraktijken beschikbaar zijn om emissies van persistente organische verontreinigende stoffen in de lucht terug te dringen,

Zich bewust van de noodzaak van een kosteneffectieve regionale aanpak voor de bestrijding van luchtverontreiniging,

Wijzend op de belangrijke bijdrage van de particuliere en de niet-gouvernementele sector aan de kennis van de effecten van persistente organische verontreinigende stoffen, beschikbare alternatieven en bestrijdingstechnieken alsook op de rol die zij mede spelen bij de terugdringing van emissies van persistente organische verontreinigende stoffen,

In aanmerking nemend dat maatregelen ter vermindering van emissies van persistente organische verontreinigende stoffen niet als middel tot willekeurige of ongerechtvaardigde discriminatie of als verkapte beperking van de internationale concurrentie of handel mogen dienen,

In overweging nemend de bestaande wetenschappelijke en technische gegevens inzake emissies, atmosferische processen en gevolgen van persistente organische verontreinigende stoffen voor de volksgezondheid en het milieu, alsook inzake de bestrijdingskosten en erkennend dat het noodzakelijk is de wetenschappelijke en technische samenwerking voort te zetten teneinde nog meer inzicht in deze problemen te verwerven,

Erkennend de maatregelen inzake persistente organische verontreinigende stoffen die reeds door bepaalde partijen op nationaal niveau en/of in het kader van andere internationale verdragen zijn genomen,

Zijn overeengekomen als volgt:

Artikel 1: BEGRIPSOMSCHRIJVINGEN

Voor de toepassing van dit protocol wordt verstaan onder:

1. "Verdrag": het Verdrag betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand, aangenomen te Genève op 13 november 1979;
2. "EMEP": het programma voor samenwerking inzake de bewaking en evaluatie van het transport van luchtverontreinigende stoffen over lange afstand in Europa,;
3. "uitvoerend orgaan": het uitvoerend orgaan voor het Verdrag, opgericht ingevolge artikel 10, lid 1, van het Verdrag;
4. "Commissie": de Economische Commissie voor Europa van de Verenigde Naties;
5. "partijen": tenzij in de context anders bedoeld, de partijen bij dit protocol;
6. "geografische reikwijdte van het EMEP": het gebied, zoals omschreven in artikel 1, punt 4, van het protocol bij het Verdrag van 1979 betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand aangaande de langlopende financiering van het programma voor samenwerking inzake de bewaking en evaluatie van het transport van luchtverontreinigende stoffen over lange afstand in Europa (EMEP), aangenomen te Genève op 28 september 1984;
7. "persistente organische verontreinigende stoffen (POP's)": organische stoffen die a) toxische eigenschappen hebben, b) persistent zijn, c) bioaccumuleren, d) vatbaar zijn voor grensoverschrijdend transport in de lucht over lange afstand en depositie en e) zowel in de nabijheid van hun bron als ver daarvandaan belangrijke schadelijke effecten op de volksgezondheid en het milieu kunnen veroorzaken;
8. "stof": een afzonderlijke chemische stof of een aantal chemische stoffen die een specifieke groep vormen op grond van het feit dat zij a) soortgelijke eigenschappen hebben en samen in het milieu worden uitgestoten of b) een mengsel vormen dat normaliter als één artikel in de handel wordt gebracht;

9. "emissie": vrijkoming van een stof in de atmosfeer vanuit een punt of een diffuse bron;
10. "stationaire bron": alle vaste gebouwen, constructies, faciliteiten, installaties of apparaten die een persistente organische verontreinigende stof direct of indirect in de atmosfeer uitstoten of kunnen uitstoten;
11. "belangrijke categorie van stationaire bronnen": een in bijlage VIII vermelde categorie van stationaire bronnen;
12. "nieuwe stationaire bron": een stationaire bron met de bouw of ingrijpende wijziging waarvan een aanvang is gemaakt na het verstrijken van twee jaar na de datum van inwerkingtreding **voor een partij** van: a) [dit – geschrapt] **het huidige** protocol of b) een amendement op [bijlage III of VIII, waarbij de stationaire bron enkel en alleen krachtens dat amendement aan de bepalingen van – geschrapt] **dit protocol dat, met betrekking tot een stationaire bron, hetzij nieuwe grenswaarden invoert in deel II van bijlage IV, hetzij de categorie in bijlage VIII vermeldt waarin die bron valt.** Het is aan de bevoegde nationale autoriteiten om te beslissen of een wijziging al dan niet ingrijpend is, rekening houdend met factoren zoals de voordelen van de wijziging in milieuopzicht.

Artikel 2: DOEL

Het doel van dit protocol is het beheersen, terugdringen of uitschakelen van lozingen, emissies en verliezen van persistente organische verontreinigende stoffen.

Artikel 3: FUNDAMENTELE VERPLICHTINGEN

1. Behalve wanneer overeenkomstig artikel 4 in specifieke vrijstellingen is voorzien, nemen de partijen doeltreffende maatregelen:

- (a) tot staking van de productie en het gebruik van de in bijlage I vermelde stoffen in overeenstemming met de daarin vermelde uitvoeringsvoorschriften;
- (b) i) teneinde ervoor te zorgen dat, wanneer de in bijlage I vermelde stoffen worden vernietigd of verwijderd, die vernietiging of verwijdering op een milieuvriendelijke manier wordt verricht, rekening houdend met desbetreffende subregionale, regionale en mondiale regelingen inzake het beheer van gevaarlijke afvalstoffen en de verwijdering ervan, met name het

Verdrag van Bazel inzake de beheersing van de grensoverschrijdende overbrenging van gevaarlijke afvalstoffen en de verwijdering ervan,

(ii) teneinde er zoveel mogelijk voor te zorgen dat de verwijdering van in bijlage I vermelde stoffen in eigen land geschiedt, rekening houdend met relevante milieuoverwegingen;

(iii) teneinde ervoor te zorgen dat het grensoverschrijdende verkeer van de in bijlage I vermelde stoffen op een milieuvriendelijke manier wordt uitgevoerd, rekening houdend met desbetreffende subregionale, regionale en mondiale regelingen betreffende de grensoverschrijdende overbrenging van gevaarlijke afvalstoffen, met name het Verdrag van Bazel inzake de beheersing van de grensoverschrijdende overbrenging van gevaarlijke afvalstoffen en de verwijdering ervan;

(c) ter beperking van het gebruik van de in bijlage II vermelde stoffen tot de beschreven toepassingen, in overeenstemming met de daarin vermelde uitvoeringsvoorschriften.

2. De in lid 1, onder b), vermelde voorschriften worden voor elke stof van kracht op de datum waarop de productie of het gebruik van die stof wordt gestaakt, naar gelang van welk tijdstip het laatst is.

3. Voor in bijlage I, II of III vermelde stoffen ontwikkelen de partijen passende strategieën ter bepaling van nog in gebruik zijnde artikelen en van afvalstoffen die dergelijke stoffen bevatten, en nemen

zij geschikte maatregelen om ervoor te zorgen dat die afvalstoffen en die artikelen, wanneer ze afval worden, op een milieuvriendelijke manier worden vernietigd of verwijderd.

4. Voor de toepassing van de leden 1 tot en met 3 worden de termen afval, verwijdering en milieuvriendelijk uitgelegd op een wijze die consistent is met het gebruik van die termen in het Verdrag van Bazel inzake de beheersing van de grensoverschrijdende overbrenging van gevaarlijke afvalstoffen en de verwijdering ervan.

5. De partijen:

(a) verminderen de totale jaarlijkse emissies van elke, in bijlage III vermelde stof, ten opzichte van het emissieniveau in een referentiejaar, dat overeenkomstig de bijlage is vastgesteld, door het nemen van doeltreffende maatregelen die aan hun bijzondere omstandigheden zijn aangepast;

(b) passen uiterlijk op de in bijlage VI vermelde tijdstippen het volgende toe:

(i) de beste beschikbare technieken, rekening houdend met bijlage V, op elke nieuwe stationaire bron binnen een belangrijke categorie van stationaire bronnen [waarvoor de beste beschikbare technieken in bijlage V zijn bepaald– geschrapt] **waarvoor de beste beschikbare technieken in een door de partijen tijdens een zitting van het uitvoerend orgaan aangenomen leidraad zijn bepaald;**

(ii) ten minste even strenge als de in bijlage IV vermelde grenswaarden op elke nieuwe stationaire bron binnen een in die bijlage vermelde categorie, rekening houdend met bijlage V. Bij wijze van alternatief kan een partij andere strategieën voor emissievermindering toepassen die in totaal gelijkwaardige emissieniveaus opleveren;

(iii) de beste beschikbare technieken, rekening houdend met bijlage V, op elke bestaande stationaire bron binnen een belangrijke categorie van stationaire bronnen [waarvoor in bijlage V de beste beschikbare technieken zijn bepaald– geschrapt] **waarvoor de beste beschikbare technieken in een door de partijen tijdens een zitting van het uitvoerend orgaan aangenomen leidraad zijn bepaald**, voor zover dit technisch uitvoerbaar en economisch verantwoord is. Bij wijze van alternatief kan een partij andere strategieën voor emissievermindering toepassen die in totaal tot een gelijkwaardige emissievermindering leiden;

(iv) ten minste even strenge als de in bijlage IV vermelde grenswaarden op elke bestaande stationaire bron binnen een in die bijlage vermelde categorie, voor zover dit technisch uitvoerbaar en economisch verantwoord is, rekening houdend met bijlage V. Bij wijze van alternatief kan een partij

andere strategieën voor emissievermindering toepassen die in totaal tot een gelijkwaardige emissievermindering leiden [;– geschrapt].

[(v) effectieve maatregelen ter beheersing van emissies van mobiele bronnen, rekening houdend met bijlage VII. – geschrapt]

6. In het geval van huisbrandbronnen hebben de in lid 5, onder b), i) en iii), vermelde verplichtingen betrekking op de gezamenlijke stationaire bronnen in die categorie.

7. Een partij die na toepassing van lid 5, onder b), voor een in bijlage III vermelde stof niet aan het in lid 5, onder a), vereiste kan voldoen, wordt vrijgesteld van de in lid 5, onder a), bedoelde verplichtingen voor die stof.

8. De partijen maken voor de in bijlage III vermelde stoffen emissie-inventarissen op en houden deze bij en verzamelen beschikbare informatie betreffende de productie en de verkoop van de in de bijlagen I en II vermelde stoffen, waarbij partijen binnen de geografische reikwijdte van het EMEP ten minste de door het bestuursorgaan van het EMEP opgegeven methoden en resolutie in tijd en ruimte toepassen en partijen buiten de geografische reikwijdte van het EMEP als richtsnoer de methoden gebruiken die in het kader van het werkschema van het uitvoerend orgaan zijn uitgewerkt. Voor het verstrekken van deze informatie gelden de voorschriften van artikel 9 inzake verslaglegging.

Artikel 4: VRIJSTELLINGEN

1. Artikel 3, lid 1, is niet van toepassing op hoeveelheden van een stof die voor laboratoriumonderzoek of als referentiestandaard worden gebruikt.

2. Een partij kan met betrekking tot een bepaalde stof vrijstelling van artikel 3, lid 1, onder a) en c), verlenen, mits de vrijstelling niet wordt verleend of gebruikt op een manier die de doelstellingen van dit protocol ondermijnen, en uitsluitend voor de volgende doeleinden en onder de volgende voorwaarden:

- (a) voor ander dan in lid 1 bedoeld onderzoek, indien:
 - (i) niet wordt verwacht dat tijdens het voorgenomen gebruik en de latere verwijdering een significante hoeveelheid van de stof in het milieu terecht zal komen;
 - (ii) de doelstellingen en parameters van dat onderzoek door de partij moeten worden beoordeeld en goedgekeurd;
 - (iii) ingeval een significante hoeveelheid van een stof in het milieu vrijkomt, de vrijstelling onmiddellijk vervalt, passende maatregelen worden getroffen om de gevolgen van de vrijkoming te verhelpen en, voordat opnieuw onderzoek mag worden verricht, wordt overgegaan tot een evaluatie van de beheersingsmaatregelen;

- (b) voor het vereiste beheer van een noodsituatie in verband met de volksgezondheid, indien:
 - (i) de partij niet over geschikte alternatieve maatregelen beschikt om de situatie te verhelpen;
 - (ii) de maatregelen in verhouding staan tot de omvang en de ernst van de noodsituatie;
 - (iii) passende voorzorgsmaatregelen zijn getroffen om de volksgezondheid en het milieu te beschermen en ervoor te zorgen dat de stof niet wordt gebruikt buiten het geografische gebied waarvoor de noodsituatie geldt;
 - (iv) de vrijstelling wordt verleend voor een termijn die niet langer is dan de duur van de noodsituatie;
 - (v) na afloop van de noodsituatie eventuele resterende voorraden van de stof worden onderworpen aan de bepalingen van artikel 3, lid 1, onder b);
- (c) voor een minder belangrijke toepassing die door de partij essentieel wordt geacht indien:
 - (i) de vrijstelling wordt verleend voor ten hoogste vijf jaar;
 - (ii) de partij niet eerder krachtens dit artikel een desbetreffende vrijstelling heeft verleend;
 - (iii) voor het voorgenomen gebruik geen geschikte alternatieven voorhanden zijn;
 - (iv) de partij een raming heeft gemaakt van de uit de vrijstelling voortvloeiende emissie van de stof en de bijdrage daarvan aan de totale emissies van de stof afkomstig van de partijen;
 - (v) adequate voorzorgsmaatregelen worden getroffen om ervoor te zorgen dat de emissies in het milieu tot een minimum worden beperkt;
 - (vi) na afloop van de vrijstelling eventuele resterende voorraden van de stof worden onderworpen aan de bepalingen van artikel 3, lid 1, onder b).

3. De partijen verstrekken uiterlijk 90 dagen na het verlenen van een vrijstelling overeenkomstig lid 2 het secretariaat ten minste de volgende gegevens:

- (a) de chemische naam van de stof waarvoor de vrijstelling geldt;
- (b) het doel waarvoor de vrijstelling is verleend;
- (c) de voorwaarden waaronder de vrijstelling is verleend;
- (d) de termijn waarvoor de vrijstelling is verleend;
- (e) de personen of de organisatie waarvoor de vrijstelling geldt;

(f) voor een krachtens lid 2, onder a) en c), verleende vrijstelling, een raming van de uit de vrijstelling voortvloeiende emissie van de stof en een evaluatie van de bijdrage daarvan aan de totale emissies van de stof afkomstig van de partijen.

4. Het secretariaat stelt de uit hoofde van lid 3 ontvangen informatie ter beschikking van alle partijen.

Artikel 5: UITWISSELING VAN INFORMATIE EN TECHNOLOGIE

De partijen scheppen, in overeenstemming met hun nationale wetten, voorschriften en gewoonten, gunstige voorwaarden voor het vergemakkelijken van de uitwisseling van informatie en technologie ter vermindering van de productie en emissie van persistente organische verontreinigende stoffen en tot ontwikkeling van kosteneffectieve alternatieven, met name door het bevorderen van:

- (a) contacten en samenwerking tussen daarvoor in aanmerking komende organisaties en personen in de particuliere en de openbare sector die technologie, ontwerp- en constructiediensten, apparatuur of financiële middelen kunnen verschaffen;
- (b) uitwisseling van en toegang tot informatie over de ontwikkeling en toepassing van alternatieven voor persistente organische verontreinigende stoffen alsook over de beoordeling van de risico's van dergelijke alternatieven voor de volksgezondheid en het milieu en informatie over de economische en sociale kosten van die alternatieven;
- (c) opstelling en regelmatige bijwerking van de lijsten van hun aangewezen instanties die bij soortgelijke werkzaamheden in andere internationale forums zijn betrokken;
- (d) uitwisseling van informatie over werkzaamheden in andere internationale forums.

Artikel 6: BEWUSTMAKING VAN HET PUBLIEK

De partijen bevorderen, in overeenstemming met hun nationale wetten, voorschriften en gewoonten, het verstrekken van informatie aan het grote publiek, met inbegrip van personen die directe gebruikers van persistente organische verontreinigende stoffen zijn. Deze informatie kan onder andere het volgende omvatten:

- (a) informatie, met inbegrip van etikettering, inzake risicobeoordeling en gevaren;
- (b) informatie over risicovermindering;
- (c) informatie tot aanmoediging van het staken of het verminderen van het gebruik van persistente organische verontreinigende stoffen, met inbegrip van, voor zover van toepassing, informatie over geïntegreerd beheer van plagen, geïntegreerd gewasbeheer en de economische en sociale gevolgen van het staken of verminderen van het gebruik;
- (d) informatie over alternatieven voor persistente organische verontreinigende stoffen alsmede beoordeling van de risico's van dergelijke alternatieven voor de volksgezondheid en het milieu en informatie over de economische en sociale gevolgen van die alternatieven.

Artikel 7: STRATEGIEËN, BELEIDSLIJNEN, PROGRAMMA'S, MAATREGELEN EN INFORMATIE

1. De partijen stellen, uiterlijk zes maanden na de datum waarop dit protocol in werking treedt, strategieën, beleidslijnen en programma's op teneinde hun verplichtingen ingevolge dit protocol na te komen.

2. De partijen:

- (a) moedigen de toepassing aan van economisch verantwoorde en milieuvriendelijke beheerstechnieken, met inbegrip van de beste milieupraktijken, met betrekking tot alle aspecten van gebruik, productie, vrijgeving, verwerking, distributie, behandeling, vervoer en terugwinning van stoffen die aan dit protocol zijn onderworpen en van geproduceerde artikelen, mengsels of oplossingen die dergelijke stoffen bevatten;
- (b) stimuleren de implementatie van andere beheersprogramma's ter vermindering van emissies van persistente organische verontreinigende stoffen, met inbegrip van vrijwillige programma's en economische instrumenten;
- (c) nemen de invoering van extra beleidsmaatregelen in overweging die aan hun bijzondere omstandigheden zijn aangepast en waarbij ook gebruik kan worden gemaakt van een niet-regelgevende aanpak;

(d) stellen op een economisch verantwoorde wijze alles in het werk om de niveaus te verminderen van aan dit protocol onderworpen stoffen die als verontreinigingen voorkomen in andere stoffen, chemische producten of geproduceerde artikelen, zodra het belang van de bron is vastgesteld;

(e) houden in hun programma's voor het beoordelen van stoffen rekening met de eigenschappen zoals bedoeld in lid 1 van besluit 1998/2 van het uitvoerend orgaan betreffende de te verstrekken informatie en de procedures voor het opnemen van stoffen in bijlage I, II of III, met inbegrip van eventuele wijzigingen;

3. De partijen kunnen strengere maatregelen nemen dan die welke in dit protocol zijn voorgeschreven.

Artikel 8: ONDERZOEK, ONTWIKKELING EN MONITORING

1. De partijen stimuleren onderzoek, ontwikkeling, monitoring en samenwerking met betrekking, maar niet beperkt tot:

(a) emissies, transport over lange afstand en depositieniveaus en modellen daarvan, bestaande niveaus in het biotische en abiotische milieu, formulering van procedures voor harmonisatie van desbetreffende methodologieën;

(b) banen en inventarissen van verontreinigende stoffen in representatieve ecosystemen;

(c) relevante effecten op de volksgezondheid en het milieu, met kwantificering van die effecten;

(d) beste beschikbare technieken en praktijken, met inbegrip van landbouwpraktijken, en momenteel door de partijen toegepaste of ontwikkelde technieken en praktijken voor emissiebeheersing;

(e) methoden die het mogelijk maken bij de beoordeling van alternatieve beheersingsstrategieën rekening te houden met sociaaleconomische factoren;

(f) een op de effecten gebaseerde aanpak waarbij rekening wordt gehouden met relevante informatie, met inbegrip van informatie die ingevolge de punten a) tot en met e) is verkregen, inzake gemeten of tot een model verwerkte

milieuniveaus, banen en effecten op de volksgezondheid en het milieu, teneinde toekomstige geoptimaliseerde beheersingsstrategieën te formuleren, waarbij eveneens rekening wordt gehouden met economische en technologische factoren;

(g) methoden voor het ramen van nationale emissies en prognosticeren van toekomstige emissies van afzonderlijke persistente organische verontreinigende stoffen en voor het beoordelen van de wijze waarop die ramingen en prognoses kunnen worden gebruikt om toekomstige verplichtingen te formuleren;

(h) niveaus van aan dit protocol onderworpen stoffen die als verontreinigingen voorkomen in andere stoffen, chemische producten of geproduceerde artikelen en het belang van deze niveaus voor het transport over lange afstand, alsook technieken ter vermindering van niveaus van deze verontreinigingen en ook niveaus van persistente organische verontreinigende stoffen die ontstaan tijdens de levenscyclus van hout dat met pentachloorfenol is behandeld.

2. Prioriteit moet worden gegeven aan onderzoek naar stoffen waarvan wordt aangenomen dat zij naar alle waarschijnlijkheid zullen worden onderworpen aan de procedures van artikel 14, lid 6.

Artikel 9: VERSLAGGEVING

1. Met inachtneming van de wetgeving betreffende de vertrouwelijkheid van commerciële informatie:

(a) verstrekt elke partij, via de uitvoerend secretaris van de Commissie, met een tijdens een zitting van het uitvoerend orgaan door de partijen vastgestelde regelmaat, aan het uitvoerend orgaan informatie over de maatregelen die zij heeft genomen om dit protocol ten uitvoer te leggen;

(b) verstrekt elke partij binnen de geografische reikwijdte van het EMEP, via de uitvoerend secretaris van de Commissie, met een door het bestuursorgaan van het EMEP vast te stellen en tijdens een zitting van het uitvoerend orgaan door de partijen goedgekeurde regelmaat, aan het EMEP informatie over de emissieniveaus van persistente organische verontreinigende stoffen, waarbij ten minste wordt uitgegaan van de methoden en de resolutie in tijd en ruimte zoals aangegeven door het bestuursorgaan van het EMEP. Partijen in gebieden buiten de geografische reikwijdte van het EMEP stellen soortgelijke informatie beschikbaar indien het uitvoerend orgaan daarom verzoekt. Elke partij verstrekt eveneens informatie over de emissieniveaus van de in bijlage III vermelde stoffen voor het in die bijlage genoemde referentiejaar.

2. De overeenkomstig lid 1, onder a), te verstrekken informatie moet in overeenstemming zijn met het tijdens een zitting van het uitvoerend orgaan door de partijen aan te nemen besluit betreffende vorm en inhoud. De bepalingen van dit besluit worden indien nodig nader bezien, teneinde na te gaan of aanvullende elementen betreffende de vorm of de inhoud van de informatie in de rapporten moeten worden opgenomen.

3. Tijdig voor elke jaarlijkse zitting van het uitvoerend orgaan verstrekt het EMEP informatie over het transport over lange afstand en de depositie van persistente organische verontreinigende stoffen.

Artikel 10: TOETSINGEN DOOR DE PARTIJEN OP ZITTINGEN VAN HET UITVOEREND ORGAAN

1. Op zittingen van het uitvoerend orgaan toetsen de partijen overeenkomstig artikel 10, lid 2, onder a), van het Verdrag de door de partijen, het EMEP en andere daarvan afhankelijke instanties verstrekte informatie en de verslagen van het implementatiecomité, zoals bedoeld in artikel 11 van dit protocol.
2. Op zittingen van het uitvoerend orgaan onderwerpen de partijen de voortgang in het nakomen van de in dit protocol vermelde verplichtingen aan een toetsing.
3. Op zittingen van het uitvoerend orgaan onderwerpen de partijen de adequaatheid en de doeltreffendheid van de in dit protocol vermelde verplichtingen aan een toetsing. Bij de toetsingen wordt rekening gehouden met de beste beschikbare wetenschappelijke gegevens over de gevolgen van de depositie van persistente organische verontreinigende stoffen, evaluaties van technologische ontwikkelingen, veranderende economische omstandigheden en de nakoming van de verplichtingen inzake emissieniveaus. De procedures, de methoden en het tijdschema voor deze toetsingen worden nader bepaald door de partijen op een zitting van het uitvoerend orgaan. De eerste dergelijke toetsing dient uiterlijk drie jaar na de inwerkingtreding van dit protocol te zijn afgerond.

Artikel 11: NALEVING

De naleving door elke partij van haar uit dit protocol voortvloeiende verplichtingen wordt op gezette tijden getoetst. Het bij besluit 1997/2 van het uitvoerend orgaan op zijn vijftiende zitting ingestelde implementatiecomité is belast met die toetsingen en brengt verslag uit aan de partijen op zittingen van het uitvoerend orgaan overeenkomstig de bepalingen van de bijlage bij dat besluit, met inbegrip van eventuele wijzigingen daarvan.

Artikel 12: REGELING VAN GESCHILLEN

1. In geval van een geschil tussen twee of meer partijen betreffende de interpretatie of toepassing van dit protocol trachten de betrokken partijen het geschil te regelen door middel van onderhandelingen of op een andere vreedzame wijze van hun eigen keuze. De partijen bij het geschil stellen het uitvoerend orgaan in kennis van hun geschil.

2. Bij de bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding tot dit protocol, of op enig tijdstip daarna, kan een partij die geen regionale organisatie voor economische integratie is, in een schriftelijke bij de depositaris ingediende akte verklaren dat zij, met betrekking tot een geschil betreffende de interpretatie of toepassing van het protocol, beide onderstaande wijzen van geschillenregeling of één daarvan ipso facto en zonder bijzondere overeenkomst als dwingend erkent ten opzichte van elke partij die dezelfde verplichting aanvaardt:

- (a) voorlegging van het geschil aan het Internationale Gerechtshof;
- (b) arbitrage in overeenstemming met procedures die zo spoedig mogelijk door de partijen op een zitting van het uitvoerend orgaan moeten worden aangenomen in een bijlage inzake arbitrage.

Een partij die een regionale organisatie voor economische integratie is, kan een verklaring van gelijke strekking met betrekking tot arbitrage afleggen in overeenstemming met de onder b) bedoelde procedures.

3. Een ingevolge lid 2 afgelegde verklaring blijft van kracht totdat zij overeenkomstig haar bepalingen haar geldigheid verliest dan wel tot drie maanden nadat een schriftelijke kennisgeving van opzegging is neergelegd bij de depositaris.

4. Een nieuwe verklaring, een kennisgeving van opzegging of het vervallen van de geldigheid van een verklaring zijn op geen enkele manier van invloed op de procedure voor het Internationale Gerechtshof of het arbitragetribunaal, tenzij de partijen bij het geschil iets anders overeenkomen.

5. Indien de partijen bij het geschil niet dezelfde wijze van geschillenregeling overeenkomstig lid 2 hebben aanvaard en zij er na twaalf maanden, te rekenen vanaf de kennisgeving van de ene partij aan de andere dat tussen hen een geschil bestaat, niet in zijn geslaagd hun geschil op de in lid 1 bedoelde wijzen te regelen, wordt het geschil op verzoek van een van de partijen bij het geschil onderworpen aan een verzoening.

6. Voor de toepassing van lid 5 wordt een verzoeningscommissie opgericht. De commissie bestaat uit een gelijk aantal leden, die zijn benoemd door elke betrokken partij of, wanneer bij de verzoening betrokken partijen eenzelfde belang hebben, door de groep die datzelfde belang heeft, en een voorzitter die door de aldus benoemde leden gezamenlijk is gekozen. De commissie doet uitspraak in de vorm van een aanbeveling, die de partijen te goeder trouw in overweging nemen.

Artikel 13: BIJLAGEN

De bijlagen bij dit protocol vormen een integrerend deel van het protocol. [De bijlagen V en VII dragen – geschrapt] **Bijlage V draagt** het karakter van een aanbeveling.

Artikel 14: WIJZIGINGEN

1. Elke partij kan wijzigingen in dit protocol voorstellen.
2. Voorgestelde wijzigingen worden schriftelijk ingediend bij de uitvoerend secretaris van de Commissie, die ze aan alle partijen bekendmaakt. De partijen bespreken de voorgestelde wijzigingen op de eerstvolgende zitting van het uitvoerend orgaan, op voorwaarde dat deze voorstellen ten minste 90 dagen van tevoren door de uitvoerend secretaris aan de partijen zijn toegezonden.
3. Wijzigingen in dit protocol en in de bijlagen I tot en met IV, VI en VIII worden bij consensus aangenomen door de partijen die aanwezig zijn op een zitting van het uitvoerend orgaan, en worden voor de partijen die ze hebben aanvaard van kracht op de negentigste dag na de datum waarop twee derde van [~~de –~~ geschrap] **diegenen die** partijen **waren op het moment van hun goedkeuring** zijn akte van aanvaarding daarvan heeft nedergelegd bij de depositaris. Voor elke andere partij worden wijzigingen van kracht op de negentigste dag na de datum waarop die partij haar akte van aanvaarding daarvan heeft nedergelegd. **Dit lid is onderworpen aan de leden 5 bis en 5 ter hieronder.**
4. Wijzigingen in [~~de bijlagen V en VII –~~ geschrap] **bijlage V** worden bij consensus aangenomen door de partijen die aanwezig zijn op een zitting van het uitvoerend orgaan. Na het verstrijken van 90 dagen na de datum van bekendmaking daarvan aan alle partijen door de uitvoerend secretaris van de Commissie wordt een wijziging in [~~bedoelde bijlagen –~~ geschrap] **bijlage V** van kracht voor de partijen die geen kennisgeving zoals bedoeld in lid 5 bij de depositaris hebben ingediend, op voorwaarde dat ten minste 16 partijen niet een dergelijke kennisgeving hebben ingediend.
5. Een partij die een wijziging in bijlage V [~~of VII –~~ geschrap] niet kan goedkeuren, stelt de depositaris daarvan schriftelijk in kennis binnen 90 dagen na de datum van bekendmaking van de aanneming. De depositaris stelt alle partijen onverwijld in kennis van de ontvangst van dergelijke kennisgevingen. Een partij kan te allen tijde een aanvaarding in de plaats stellen van haar eerdere kennisgeving en na nederlegging van een akte van aanvaarding bij de depositaris wordt de wijziging in die bijlage dan terstond van kracht voor die partij.

5 bis. Voor de partijen die haar hebben aanvaard, vervangt de procedure van lid 5 ter hieronder de in lid 3 hierboven vermelde procedure voor wijzigingen in de bijlagen I tot en met IV, VI en VIII.

5 ter.

- (a) De wijzigingen in de bijlagen I tot en met IV, VI en VIII worden goedgekeurd bij consensus

van de partijen die aanwezig zijn op een zitting van het uitvoerend orgaan. Na het verstrijken van een jaar na de datum van bekendmaking daarvan aan alle partijen door de uitvoerend secretaris van de Commissie wordt een wijziging in bedoelde bijlagen van kracht voor de partijen die geen kennisgeving zoals bedoeld in sublid b) hieronder bij de depositaris hebben ingediend;

- (b) Een partij die een wijziging in bijlage I tot IV, VI en VIII niet kan goedkeuren, stelt de depositaris daarvan schriftelijk in kennis binnen 1 jaar na de datum van bekendmaking van de aanneming. De depositaris stelt alle partijen onverwijld in kennis van de ontvangst van dergelijke kennisgevingen. Een partij kan te allen tijde een aanvaarding in de plaats stellen van haar eerdere kennisgeving en na nederlegging van een akte van aanvaarding bij de depositaris wordt de wijziging in die bijlage dan terstond van kracht voor die partij;

- (c) Wijzigingen van de bijlagen I tot en met IV, VI en VIII treden niet in werking indien een totaal aantal van zestien of meer Partijen:

- (i) hetzij een kennisgeving heeft ingediend overeenkomstig het bepaalde onder sublid b) hierboven;
- (ii) hetzij de in dit lid omschreven procedure niet heeft aanvaard en nog geen akte van aanvaarding heeft neergelegd overeenkomstig het bepaalde in lid 3 hierboven.

6. Indien een voorstel tot wijziging van bijlage I, II of III betrekking heeft op de toevoeging van een stof aan dit protocol:

- (a) verstrekt de indiener van het voorstel het uitvoerend orgaan de informatie, zoals bedoeld in besluit 1998/2 van het uitvoerend orgaan, met inbegrip van eventuele wijzigingen daarvan;

- (b) beoordelen de partijen het voorstel overeenkomstig de procedures van besluit 1998/2 van het uitvoerend orgaan, met inbegrip van eventuele wijzigingen daarvan.

7. Besluiten tot wijziging van besluit 1998/2 van het uitvoerend orgaan worden door de partijen op een zitting van het uitvoerend orgaan bij consensus genomen en worden 60 dagen na de datum van aanneming van kracht.

Artikel 15: ONDERTEKENING

1. Dit protocol staat open voor ondertekening te Aarhus (Denemarken) van 24 tot en met 25 juni 1998, vervolgens op de zetel van de Verenigde Naties te New York tot 21 december 1998 door staten die lid zijn van de Commissie, alsmede staten die een raadgevende status bij de Commissie hebben, overeenkomstig paragraaf 8 van Resolutie 36 (IV) van de Economische en Sociale Raad van 28 maart 1947, en door regionale organisaties voor economische integratie, die door soevereine staten die lid zijn van de Commissie, zijn opgericht en die bevoegd zijn te onderhandelen over internationale verdragen met betrekking tot onder dit protocol vallende aangelegenheden en deze verdragen te sluiten en toe te passen, mits de betrokken staten en organisaties partij bij het Verdrag zijn.
2. Deze regionale organisaties voor economische integratie oefenen, wanneer het aangelegenheden betreft die onder hun bevoegdheden vallen, zelf de rechten uit en vervullen zelf de taken die door dit protocol aan de lidstaten worden toegekend. In deze gevallen mogen de lidstaten van deze organisaties deze rechten niet afzonderlijk uitoefenen.

Artikel 16: BEKRACHTIGING, AANVAARDING, GOEDKEURING EN TOETREDING

1. Dit protocol behoeft bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring door de ondertekenaars.
2. Dit protocol staat met ingang van 21 december 1998 open voor toetreding door de staten en organisaties die aan de eisen van artikel 15, lid 1, voldoen.
3. Een staat of een regionale organisatie voor economische integratie verklaart in zijn of haar akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding dat hij of zij niet voornemens is zich te laten binden door de procedures van artikel 14, lid 5ter, wat betreft de wijziging van de bijlagen I tot en met IV, VI en VIII.

Artikel 17: DEPOSITARIS

De akten van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding worden neergelegd bij de secretaris-generaal van de Verenigde Naties, die de taken van depositaris verricht.

Artikel 18: INWERKINGTREDING

1. Dit protocol treedt in werking op de negentigste dag volgende op de datum waarop de zestiende akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding bij de depositaris is neergelegd.
2. Voor elke in artikel 15, lid 1, bedoelde staat of organisatie die dit protocol bekrachtigt, aanvaardt of goedkeurt of hiertoe toetreedt na de neerlegging van de zestiende akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding, treedt het protocol in werking op de negentigste dag volgend op de datum van neerlegging door deze partij van haar akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding.

Artikel 19: OPZEGGING

Vijf jaar na de datum waarop dit protocol voor een partij in werking is getreden, kan deze partij dit protocol te allen tijde opzeggen door middel van een schriftelijke kennisgeving aan de depositaris. De opzegging wordt van kracht op de negentigste dag na de datum waarop de depositaris de kennisgeving heeft ontvangen, of op een in de kennisgeving van opzegging aangegeven latere datum.

Artikel 20: AUTHENTIEKE TEKSTEN

Het origineel van dit protocol, waarvan de Engelse, de Franse en de Russische tekst gelijkelijk authentiek zijn, wordt nedergelegd bij de secretaris-generaal van de Verenigde Naties.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondergetekenden, daartoe naar behoren gemachtigd, dit protocol hebben ondertekend.

Gedaan te Aarhus (Denemarken), de vierentwintigste juni negentienhonderdachtennegentig.

Bijlage I

STOFFEN WAARVAN DE PRODUCTIE EN HET GEBRUIK WORDEN GESTAAKT

Tenzij in dit protocol iets anders wordt vermeld, is deze bijlage niet van toepassing op onderstaande stoffen wanneer deze voorkomen: a) als verontreinigingen in producten; of b) in artikelen die op de uitvoeringsdatum reeds vervaardigd of in gebruik zijn; of c) als tot de locatie beperkte chemische tussenproducten bij de vervaardiging van één of meer stoffen en derhalve chemisch worden omgezet.

Tenzij iets anders wordt vermeld, treedt elke onderstaande verplichting in werking op de datum waarop het protocol van kracht wordt.

Stof	Uitvoeringsvoorschriften	
	Staking van	Voorwaarden
Aldrin CAS: 309-00-2	Productie	Geen
	Gebruik	Geen
Chloordaan CAS: 57-74-9	Productie	Geen
	Gebruik	Geen
Chloordecon CAS: 143-50-0	Productie	Geen
	Gebruik	Geen
DDT CAS: 50-29-3	Productie	Geen [1. De productie wordt gestaakt binnen een jaar nadat de partijen het erover eens zijn dat er geschikte alternatieven voor DDT beschikbaar zijn met het oog op de bescherming van de volksgezondheid tegen ziekten als malaria en encefalitis. 2. Teneinde de productie van DDT zo spoedig mogelijk te kunnen staken, evalueren de partijen uiterlijk één jaar na de datum waarop dit protocol van kracht wordt en daarna periodiek, indien nodig, in overleg met de Wereldgezondheidsorganisatie, de Voedsel en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties en het Milieuprogramma van de Verenigde Naties de beschikbaarheid en bruikbaarheid van alternatieven en bevorderen zij indien van toepassing de verkoop van veiliger en economisch verantwoorde alternatieven voor DDT. – <u>geschrapt</u>]
	Gebruik	Geen [, behalve zoals gespecificeerd in bijlage II. – <u>geschrapt</u>]
Dieldrin CAS: 60-57-1	Productie	Geen
	Gebruik	Geen

Stof	Uitvoeringsvoorschriften	
	Staking van	Voorwaarden
Endrin CAS: 72-20-8	Productie	Geen
	Gebruik	Geen
Heptachloor CAS: 76-44-8	Productie	Geen
	Gebruik	Geen [Mag uitsluitend door bevoegd personeel worden gebruikt voor de bestrijding van diefmieren in gesloten industriële elektrische aansluitkasten Deze toepassing wordt uiterlijk twee jaar na de datum waarop dit protocol van kracht wordt opnieuw beoordeeld. – <u>geschrapt</u>]
Hexabroombifenyl CAS: 36355-01-8	Productie	Geen
	Gebruik	Geen
Hexachloorbenzeen CAS: 118-74-1	Productie	Geen [Mag uitsluitend worden geproduceerd voor een beperkte toepassing, zoals gespecificeerd in een verklaring die bij ondertekening of toetreding door een land met een economie in overgang wordt nedergelegd. – <u>geschrapt</u>]
	Gebruik	Geen [Mag uitsluitend worden gebruikt voor een beperkte toepassing, zoals gespecificeerd in een verklaring die bij ondertekening of toetreding door een land met een economie in overgang wordt nedergelegd. – <u>geschrapt</u>]
Hexachloorbutadieen CAS: 87-68-3	Productie	Geen
	Gebruik	Geen
Hexachloorcyclohexanen (HCH) (CAS: 608-73-1), waaronder lindaan (CAS: 58-89-9)	Productie	Geen
	Gebruik	Geen , behalve de gamma-isomeer van HCH (lindaan), gebruikt als lokaal insecticide voor de volksgezondheid. Deze toepassingen worden ingevolge dit Protocol in 2012 of een jaar nadat de wijziging van kracht wordt opnieuw beoordeeld, naar gelang van hetgeen het laatst geschiedt.
Hexabroomdifenylether ^a / en heptabroomdifenylether ^a	Productie	Geen
	Gebruik	1. De Partijen kunnen de recycling toestaan van artikelen die een van deze stoffen bevatten of kunnen bevatten en het gebruik en definitieve verwijdering van artikelen die vervaardigd zijn van gerecycleerde materialen die een van deze stoffen bevatten of kunnen bevatten, mits deze op milieuverantwoorde wijze geschieden en er niet toe leiden dat een van deze stoffen wordt teruggewonnen ten behoeve van hergebruik. 2. Met ingang vanaf 2013 en daarna om de vier jaar totdat bovenstaande voorwaarde

		wordt afgeschaft of anderszins komt te vervallen,
--	--	--

Stof	Uitvoeringsvoorschriften	
	Staking van	Voorwaarden
		beoordeelt het uitvoerend orgaan de voortgang die de Partijen hebben geboekt met de verwezenlijking van het uiteindelijke doel van de uitbanning van deze stoffen uit artikelen en beoordeelt het de voorwaarde, die in elk geval uiterlijk in 2030 zal vervallen, nog noodzakelijk is.
Mirex CAS: 2385-85-5	Productie	Geen
	Gebruik	Geen
Tetrabroomdifenylether ^{b/} en pentabroomdifenylether ^{b/}	Productie	Geen
	Gebruik	1. De Partijen kunnen de recycling toestaan van artikelen die een van deze stoffen bevatten of kunnen bevatten en het gebruik en definitieve verwijdering van artikelen die vervaardigd zijn van gerecycleerde materialen die een van deze stoffen bevatten of kunnen bevatten, mits deze op milieuverantwoorde wijze geschieden en er niet toe leiden dat een van deze stoffen wordt teruggewonnen ten behoeve van hergebruik. 2. Met ingang van 2013 en daarna om de vier jaar totdat deze voorwaarde wordt afgeschaft of anderszins komt te vervallen, beoordeelt het uitvoerend orgaan de voortgang die de Partijen hebben geboekt met de verwezenlijking van het uiteindelijke doel van de uitbanning van deze stoffen uit artikelen en beoordeelt het de voorwaarde, die in elk geval uiterlijk in 2030 zal vervallen, nog noodzakelijk is.
Pentachloorbenzeen CAS : 608-93-5	Productie	Geen
	Gebruik	Geen
Perfluorooctaansulfonaat (PFOS) ^{c/}	Productie	Geen, behalve voor productie voor het gebruik onder a – c hieronder en a – e in bijlage II.
	Gebruik	Geen, behalve voor het volgende gebruik en het gebruik onder a – e in bijlage II: (a) chroomgalvanisatie, chroomanodisatie en reverse etching (elektronisch etsen) tot 2014;

Stof	Uitvoeringsvoorschriften	
	Staking van	Voorwaarden
		(b) chemisch of autokatalytisch plateren met nikkelpolytetrafluorethyleen tot 2014; (c) etsen van kunststof substraten alvorens ze te metalliseren tot 2014; (d) brandblusschuimen, maar uitsluitend indien zij voor 18 december 2009 zijn geproduceerd of in gebruik waren. Ter zake van brandblusschuimen: (i) De Partijen moeten trachten brandblusschuimen die PFOS bevatten en voor 18 december 2009 geproduceerd zijn of in gebruik waren te bannen en daarvan in 2014 verslag uitbrengen aan het uitvoerend orgaan; (ii) Op basis van de verslagen door de Partijen en punt i, beoordeelt het uitvoerend orgaan in 2015 of het gebruik van brandblusschuimen die PFOS bevatten en voor 18 december 2009 geproduceerd zijn of in gebruik waren onderworpen moeten worden aan aanvullende beperkingen.
Polychloorbifenylen (PCB's)^{d/}	Productie	Geen [Mag uitsluitend worden geproduceerd door landen met een economie in overgang, die hun productie zo spoedig mogelijk en uiterlijk op 31 december 2005 dienen te staken en die in een verklaring die tegelijk met hun akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding wordt nedergelegd, bevestigen dat zij het voornemen hebben dit te doen. – <u>geschrapt</u>]
	Gebruik	Geen [, behalve zoals gespecificeerd in bijlage II. – <u>geschrapt</u>] Ten aanzien van PCB's die op de invoeringsdatum in gebruik zijn, zullen de Partijen: 1. Zich vastberaden inspannen teneinde (a) het gebruik van identificeerbare PCB's in apparatuur (bijv. transformatoren, condensatoren of andere apparatuur die restvloeistoffen bevatten) welke hoeveelheden PCB's van meer dan 5 dm³ bevatten en in

Stof	Uitvoeringsvoorschriften	
	Staking van	Voorwaarden
		een concentratie van 0,05% PCB's of meer, zo snel mogelijk, maar uiterlijk op 31 december 2010 te bannen, of 31 december 2015 voor landen met een economie in overgang; (b) de vernietiging of zuivering op milieuverantwoorde wijze te doen verlopen van: (i) alle vloeibare PCB's bedoeld in subparagraaf (a) en andere vloeibare PCB's die meer dan 0,005% PCB's bevatten die zich niet in apparatuur bevinden en wel uiterlijk op 31 december 2015; voor landen met een economie in overgang geldt 31 december 2020 als uiterste datum; (ii) alle vloeibare PCB's bedoeld in paragraaf 2(a), uiterlijk tegen 31 december 2029; (c) de ontsmetting of vernietiging van apparatuur bedoeld in subparagrafen 1(a) en 2(a) op milieuverantwoorde wijze te doen verlopen. 2. Zich inspannen teneinde: (a) apparatuur (bijv. transformatoren, condensatoren of andere apparatuur die vloeistoffen bevatten) die meer dan 0,005% PCB's bevatten en een volume van meer dan 0,05 dm³ zo spoedig mogelijk maar uiterlijk tegen 31 december 2025 te achterhalen en buiten gebruik te doen stellen; (b) andere artikelen te achterhalen die meer dan 0,005% PCB's bevatten (bijv. kabelmantels, verduurzaamd breuwwerk en geverfde voorwerpen) en ze in overeenstemming met artikel 3, paragraaf 3, te beheren. 3. Erop toezien dat de in subparagrafen 1 (a) en 2 (a) omschreven apparatuur niet wordt geëxporteerd of geïmporteerd anders dan ten behoeve van milieuverantwoord afvalbeheer. 4. Het volgende te bevorderen om blootstelling en gevaar te beperken teneinde het gebruik van

Stof	Uitvoeringsvoorschriften	
	Staking van	Voorwaarden
		PCB's te beheersen: (a) PCB's uitsluitend gebruiken in intacte en niet-lekkende apparatuur en uitsluitend in omgevingen waar het gevaar van vrijgave in het milieu tot een minimum beperkt kan worden en snel ondervangen kan worden; (b) PCB's niet gebruiken in apparatuur in omgevingen die verband houden met de productie of verwerking van voedingsmiddelen of veevoeders; 5. Indien PCB's worden gebruikt in bevolkte gebieden, waaronder scholen en ziekenhuizen, alle redelijke maatregelen nemen ter voorkoming van stroomuitval die brand zou kunnen veroorzaken, en apparatuur periodiek op lekkages controleren.
Polychloor-naftalenen (PCN)	Productie	Geen
	Gebruik	Geen
Gechloreerde paraffine met een korte keten ^{e/}	Productie	Geen, behalve voor productie voor het gebruik gespecificeerd in bijlage II.
	Gebruik	Geen, behalve voor de toepassingen gespecificeerd in bijlage II.
Toxafeen CAS: 8001-35-2	Productie	Geen
	Gebruik	Geen

[a/ De partijen komen overeen de productie en het gebruik van polychloorterfenylen en "Ugilecs" in het kader van het protocol uiterlijk op 31 december 2004 opnieuw te evalueren. – geschrapt]

a/ “Onder "hexabroomdifenylether en heptabroomdifenylether" worden verstaan 2,2',4,4',5,5'-hexabroomdifenylether (BDE-153, CAS-nummer: 68631-49-2), 2,2',4,4',5,6'-hexabroomdifenylether (BDE-154, CAS-nummer: 207122-15-4), 2,2',3,3',4,5',6-heptabroomdifenylether (BDE-175, CAS-nummer: 446255-22-7), 2,2',3,4,4',5',6-heptabroomdifenylether (BDE-183, CAS-nummer: 207122-16-5) en andere hexa- en heptabroomdifenylethers die voorkomen in octabroomdifenylether voor handelsdoeleinden.

b/ “Onder "tetrabroomdifenylether en pentabroomdifenylether" worden verstaan 2,2',4,4'-tetrabroomdifenylether (BDE-47, CAS-nummer: 40088-47-9) en 2,2',4,4',5- pentabroomdifenylether (BDE-99, CAS-nummer: 32534-81-9) en andere tetra- en pentabroomdifenylethers die voorkomen in pentabroomdifenylether voor handelsdoeleinden.

c/ “Onder perfluorooctaansulfonaat (PFOS) worden verstaan stoffen die omschreven worden met de moleculaire formule C8F17S02X, waarbij X = OH, metaalzout, halogenide, amide of een ander derivaat, met inbegrip van polymeren.

^{d/} Onder "polychloorbifenylen" worden verstaan op zodanige wijze gevormde aromatische verbindingen dat de waterstofatomen op het bifenylmolecuul (twee benzeenringen die met elkaar verbonden zijn door een enkele koolstof-koolstofverbinding) kunnen worden vervangen door maximaal tien chlooratomen.

^{e/} "gechloreerde paraffines met een korte keten": gechloreerde alkanen met een koolstofketenlengte van 10 tot 13 koolstofatomen en een chloreringsgraad van meer dan 48 gewichtspercenten.

BIJLAGE II

STOFFEN WAARVOOR GEBRUIKSBEPERKINGEN WORDEN INGEVOERD

Tenzij in dit protocol iets anders wordt vermeld, is deze bijlage niet van toepassing op onderstaande stoffen wanneer deze voorkomen: a) als verontreinigingen in producten of b) in artikelen die op de uitvoeringsdatum reeds vervaardigd of in gebruik zijn of v) als tot de locatie beperkte chemische tussenproducten bij de vervaardiging van één of meer stoffen en derhalve chemisch worden omgezet.

Tenzij iets anders wordt vermeld, treedt elke onderstaande verplichting in werking op de datum waarop het protocol van kracht wordt.

Stof	Uitvoeringsvoorschriften	
	Gebruiksbeperkingen	Voorwaarden
[DDT CAS: 50-29-3 – <u>geschrapt</u>]	[1. Voor de bescherming van de volksgezondheid tegen ziekten als malaria en encefalitis. 2. Als chemisch tussenproduct voor de productie van dicofol. – <u>geschrapt</u>]	[1. Uitsluitend toegestaan als onderdeel van een strategie voor geïntegreerde plaagbestrijding, uitsluitend voor zover nodig en uitsluitend tot één jaar na de datum waarop de productie overeenkomstig bijlage I wordt gestaakt. 2. Het gebruik wordt opnieuw geëvalueerd uiterlijk twee jaar na de datum waarop dit protocol van kracht wordt. – <u>geschrapt</u>]
[HCH CAS: 608-73-1 – <u>geschrapt</u>]	[Technisch HCH (d.w.z. een mengsel van HCH isomeren) mag uitsluitend als tussenproduct bij de chemische fabricage worden gebruikt. Producten met minimaal 99 % van de gamma-isomeer van HCH (lindaan, CAS: 58-89-9) mogen alleen voor de volgende toepassingen worden gebruikt: 1. Behandeling van zaad. 2. Opbrengen op de bodem, onmiddellijk gevolgd door inmenging in de bovenste bovenlaag. 3. Beroepsmatige sanering en industriële behandeling van zaaghout, stammen en rondhout.	[Alle beperkte toepassingen van lindaan worden opnieuw geëvalueerd uiterlijk twee jaar na de datum van vankrachtwording in het kader van het protocol. – <u>geschrapt</u>]

	4. Lokaal gebruikte insecticiden voor de volksgezondheid en veterinaire toepassingen. 5. Gebruik voor boomzaailingen maar niet vanuit de lucht, gebruik voor grasvelden op kleine schaal en	
--	---	--

Stof	Uitvoeringsvoorschriften	
	Gebruiksbeperkingen	Voorwaarden
-	zowel binnen als buiten gebruik voor boomkwekerijen en siergewassen. 6. Gebruik binnenshuis in de industrie en in woningen. – <u>geschrapt</u>	
[PCBs ^{a/} – <u>geschrapt</u>]	[PCB's die op de datum van vankrachtwording in gebruik zijn of overeenkomstig de bepalingen van bijlage I in de periode tot en met 31 december 2005 worden geproduceerd – <u>geschrapt</u>]	[De partijen doen hun uiterste best om te komen tot: a) de staking van het gebruik van identificeerbare PCB's in apparatuur (transformatoren, condensatoren of andere apparatuur die vloeistoffen bevat) met een volume van meer dan 5 dm ³ en een PCB-concentratie van 0,05 % of meer, en wel zo spoedig mogelijk maar uiterlijk op 31 december 2010 of 31 december 2015 voor landen met een economie in overgang; b) de vernietiging of neutralisatie, op een voor het milieu verantwoorde wijze, van alle onder (a) bedoelde vloeibare PCB's en andere vloeistoffen die PCB's bevatten in een concentratie van meer dan 0,005 % en zich niet in apparatuur bevinden, en wel zo spoedig mogelijk maar uiterlijk op 31 december 2015 of 31 december 2020 voor landen met een economie in overgang; c) de ontsmetting of verwijdering van de onder a) bedoelde apparatuur op een voor het milieu verantwoorde wijze – <u>geschrapt</u>]

Stof	Uitvoeringsvoorschriften	
	Gebruiksbeperkingen	Voorwaarden
Perfluorooctaansulfonaat (PFOS)^{a/}	(a) fotoresist- of antireflectiecoatings voor fotolithografische processen; (b) fotografische coatings aangebracht op films, papier of printplaten; (c) nevelonderdrukkers voor niet-decoratieve hardverchroming met chroom (VI) en bevochtigingsmiddelen voor toepassing bij gecontroleerde galvanisatiesystemen; (d) hydraulische vloeistoffen voor de luchtvaart; (e) bepaalde medische apparatuur (bijv. ethyleentetrafluorethyleen copolymeer (EFTE) lagen en productie van radio-opake EFTE, medisch apparatuur voor in-vitro diagnostiek en CCD-kleurfilters).	1. De Partijen moeten maatregelen nemen om deze toepassingen te bannen zodra er geschikte alternatieven voorhanden zijn. 2. Uiterlijk in 2015 en daarna om de vier jaar brengt iedere Partij waar deze stoffen worden gebruikt verslag uit over de voortgang die geboekt is met de banning ervan en verstrekt dienaangaande informatie aan het uitvoerend orgaan. Op grond van deze verslagen worden deze beperkte toepassingen opnieuw geëvalueerd.
Gechloreerde paraffine met een korte keten^{b/}	(a) Brandvertragende middelen in rubber voor transportbanden in de mijnbouwindustrie; (b) Brandvertragende middelen in waterkeringen.	De Partijen moeten maatregelen nemen om deze toepassingen uit te bannen zodra er geschikte alternatieven voorhanden zijn. Uiterlijk in 2015 en daarna om de vier jaar brengt iedere Partij waar deze stoffen worden gebruikt verslag uit over de voortgang die geboekt is met de banning ervan en verstrekt dienaangaande informatie aan het uitvoerend orgaan. Op grond van deze verslagen worden deze beperkte toepassingen opnieuw geëvalueerd.

[a/ De partijen komen overeen de productie en het gebruik van polychloorterfenylen en "Ugilecs" in het kader van het protocol uiterlijk op 31 december 2004 opnieuw te evalueren. – geschrapt]

^{a/} "Onder perfluorooctaansulfonaat (PFOS) worden verstaan stoffen die omschreven worden met de moleculaire formule C₈F₁₇S₀₂X, waarbij X = OH, metaalzout, halogenide, amide of een ander derivaat, met inbegrip van polymeren.

^{b/} "gechloreerde paraffines met een korte keten": gechloreerde alkanen met een koolstofketenlengte van 10 tot 13 koolstofatomen en een chloreringsgraad van meer dan 48 gewichtspercenten.

Bijlage III

IN ARTIKEL 3, LID 5, ONDER a), BEDOELDE STOFFEN EN HET
REFERENTIEJAAR VOOR DE VERPLICHTING

Stof	Referentiejaar
PAK's ^{a/}	"1990, of een ander jaar uit de periode van 1985 tot en met 1995, of voor landen met een economie in overgang, een ander jaar uit de periode van 1985 tot en met het jaar waarin het Protocol voor een Partij in werking is getreden en zoals door [een – <u>geschrapt</u>] die Partij vermeld bij de bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding.
Dioxinen/furanen ^{b/}	"1990, of een ander jaar uit de periode van 1985 tot en met 1995, of voor landen met een economie in overgang, een ander jaar uit de periode van 1985 tot en met het jaar waarin het Protocol voor een Partij in werking is getreden en zoals door [een – <u>geschrapt</u>] die Partij vermeld bij de bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding.
Hexachloorbenzeen CAS: 118-74-1	"1990, of een ander jaar uit de periode van 1985 tot en met 1995, of voor landen met een economie in overgang, een ander jaar uit de periode van 1985 tot en met het jaar waarin het Protocol voor een Partij in werking is getreden en zoals door [een – <u>geschrapt</u>] die Partij vermeld bij de bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding.
PCB's ^{c/}	2005, of een ander jaar uit de periode van 1995 tot en met 2010, of voor landen met een economie in overgang, een ander jaar uit de periode van 1995 tot en met het jaar waarin het Protocol voor een Partij in werking is getreden en zoals door die Partij vermeld bij de bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding.

^{a/}Polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's): met het oog op emissie-inventarissen worden de volgende vier indicatorstoffen gebruikt: benzo(a)pyreen, benzo(b)fluorantheen, benzo(k)fluorantheen en indeno(1,2,3-cd)pyreen.

^{b/}Dioxinen en furanen (PCDD/F): polychloordibenzo-p-dioxinen (PCDD's) en polychloordibenzofuranen (PCDF's) zijn tricyclische aromatische verbindingen die bestaan uit twee benzeenringen die met elkaar verbonden zijn door twee zuurstofatomen in PCDD's en één zuurstofatoom in PCDF's en waarvan de waterstofatomen kunnen worden vervangen door maximaal acht chlooratomen.

^{c/}Polychloorbifenylen, zoals omschreven in bijlage I, indien ze onbedoeld ontstaan en vrijkomen uit antropogene bronnen

Bijlage IV**GRENSWAARDEN VOOR PCDD/F UIT BELANGRIJKE STATIONAIRE****BRONNEN****I. INLEIDING**

1. Bijlage III van dit protocol bevat een definitie van dioxinen en furanen (PCDD/F).
2. De grenswaarden worden uitgedrukt in ng/m³ of mg/m³ onder standaardomstandigheden (273.15 K, 101.3 kPa, [en– geschrapt] droog gas, **en voor een gegeven zuurstofgehalte**).
3. De grenswaarden gelden voor de normale bedrijfsomstandigheden. [, met inbegrip van de procedures voor opstarten en stilleggen, tenzij voor deze situaties specifieke grenswaarden zijn vastgesteld. – geschrapt] **Bij batchprocessen hebben de grenswaarden betrekking op de gemiddelde niveaus die gedurende het volledige batchproces zijn vastgelegd, bijv. tijdens het voorverwarmen, verwarmen en afkoelen.**
4. Bemonstering en analyse van alle verontreinigende stoffen gebeurt volgens de **toepasselijke** normen die zijn vastgesteld door **bijvoorbeeld** de Europese Commissie voor Normalisatie (CEN), de Internationale Organisatie voor Normalisatie (ISO) of de dienovereenkomstige referentiemethoden van de Verenigde Staten of Canada. In afwachting van de ontwikkeling van CEN- of ISO-normen worden nationale normen gebruikt.
5. Voor controledoeleinden moet bij de interpretatie van de meetresultaten in vergelijking met de grenswaarden ook rekening worden gehouden met de onnauwkeurigheid van de meetmethode. Als het resultaat van de meting, vermindert met de onnauwkeurigheid van de meetmethode, niet hoger ligt dan de grenswaarde, wordt geacht aan de grenswaarde te zijn voldaan.
6. [De emissie van de verschillende congenen van PCDD/F wordt vermeld in toxiciteitsequivalenten (TE), in vergelijking met 2,3,7,8-TCDD, waarbij gebruik wordt gemaakt van het systeem dat in 1988 is voorgesteld door het Committee on the Challenges of Modern Society van de NAVO (NATO-CCMS). – geschrapt] **Emissies van PCDD/F worden uitgedrukt in totale toxiciteitsequivalent (TEQ).¹ De voor de toepassing van dit Protocol te hanteren toxische-equivalentiefactoren moeten overeenkomen met de toepasselijke internationale normen, met inbegrip van de toxische equivalentiefactoren van PCDD/F voor zoogdieren zoals vastgelegd door de Wereldgezondheidsorganisatie in 2005.**

¹ De totale toxiciteitsequivalent (TEQ) wordt operationeel gedefinieerd door de som van de producten van de concentratie van elke verbinding vermenigvuldigd met de waarde van de toxische-equivalentiefactor (TEF) van die verbinding en is een schatting van de totale 2,3,7,8-TCDD-achtige activiteit van het mengsel. De totale toxiciteitsequivalent werd voorheen afgekort tot TE.

7. Voor de verschillende soorten verbrandingsovens gelden, uitgaande van een zuurstofconcentratie in de rookgassen van 11 %, de volgende grenswaarden:

Vast stedelijk afval [(verbranding van meer dan 3 t per uur) – geschrapt] (**bestaande stationaire bronnen die meer dan 3 ton per uur verbranden en elke nieuwe stationaire bron**)

0.1 ng TEQ/m³

Vast medisch afval [(verbranding van meer dan 1 t per uur) – geschrapt] (**bestaande stationaire bronnen die meer dan 1 ton per uur verbranden en elke nieuwe stationaire bron**)

Nieuwe stationaire bron: 0,1 ng TEQ/m³

Bestaande stationaire bron: 0,5 ng TEQ/m³

Gevaarlijk afval [(verbranding van meer dan 1 t per uur) – geschrapt] (**bestaande stationaire bronnen die meer dan 1 ton per uur verbranden en elke nieuwe stationaire bron**)

Nieuwe stationaire bron: 0,1 ng TEQ/m³

Bestaande stationaire bron: 0,2 ng TEQ/m³

Niet-gevaarlijk industrieel afval^{2 3}

Nieuwe stationaire bron: 0,1 ng TEQ/m³

Bestaande stationaire bron: 0,5 ng TEQ/m³

² Met inbegrip van verbrandingsovens voor biomassa-afval dat gehalogeneerde organische verbindingen of zware metalen kan bevatten als gevolg van de behandeling met houtverduurzamingsmiddelen of beschermingslagen, en in het bijzonder met inbegrip van biomassa-afval afkomstig van bouw- en sloopafval, maar met uitzondering van verbrandingsovens die uitsluitend overig biomassaafval verwerken.

³ Landen met een economie in overgang kunnen bijstoken van niet-gevaarlijk industrieel afval bij industriële processen, waar dergelijk afval als aanvullende brandstof wordt gebruikt en maximaal 10 % van de energie levert, uitsluiten.

Bijlage V

BESTE BESCHIKBARE TECHNIEKEN VOOR DE BEPERKING VAN DE EMISSIE VAN PERSISTENTE ORGANISCHE VERONTREINIGENDE STOFFEN DOOR BELANGRIJKE STATIONAIRE BRONNEN

I. INLEIDING

1. Deze bijlage is bedoeld om de partijen bij het Verdrag richtsnoeren te geven bij de bepaling van de beste beschikbare technieken zodat ze kunnen voldoen aan de verplichtingen in artikel 3, lid 5, van het protocol. **Een nadere beschrijving van en een leidraad voor deze beste beschikbare technieken wordt gegeven in een leidraad die door de partijen op een zitting van het uitvoerend orgaan is aangenomen en die indien nodig kan worden bijgewerkt bij consensus van de partijen in het uitvoerend orgaan.**

2. Onder „beste beschikbare technieken” (BBT) wordt verstaan: het meest doeltreffende en geavanceerde ontwikkelingsstadium van de activiteiten en exploitatiemethoden, waarbij de praktische bruikbaarheid van speciale technieken om in beginsel het uitgangspunt voor de emissiegrenswaarden te vormen, is aangetoond, met het doel emissies en effecten op het milieu in zijn geheel te voorkomen of, wanneer dat niet mogelijk blijkt, algemeen te beperken:

- onder "technieken" wordt verstaan: zowel de toegepaste technieken als de wijze waarop de installatie wordt ontworpen, gebouwd, onderhouden, geëxploiteerd en ontmanteld;
- onder "beschikbare" technieken wordt verstaan: op een zodanige schaal ontwikkeld dat de betrokken technieken, kosten en baten in aanmerking genomen, economisch en technisch haalbaar in de betrokken industriële context kunnen worden toegepast, onafhankelijk van de vraag of die technieken al dan niet op het grondgebied van de betrokken lidstaat worden toegepast of geproduceerd, mits zij voor de exploitant op redelijke voorwaarden toegankelijk zijn;
- onder "best" wordt verstaan: het meest doeltreffend voor het bereiken van een hoog algemeen niveau van bescherming van het milieu in zijn geheel.

Bij de bepaling van de beste beschikbare technieken moet in het algemeen of in specifieke gevallen bijzondere aandacht worden besteed aan onderstaande factoren, waarbij rekening moet worden gehouden met de te verwachten kosten en baten van een maatregel en het voorzorg- en het preventiebeginsel:

- het gebruik van technologie die weinig afval oplevert;
- het gebruik van minder gevaarlijke stoffen;
- de bevordering van terugwinning en recycling van stoffen die tijdens het proces ontstaan en worden gebruikt, en van afvalstoffen;
- vergelijkbare procedés, installaties of exploitatiemethoden die met succes op industriële schaal zijn beproefd;
- de vooruitgang van de techniek en de ontwikkeling van de wetenschappelijke kennis;
- de aard, de effecten en de omvang van de emissie;
- de data van ingebruikneming van de nieuwe of bestaande installaties;
- de tijd die nodig is voor het omschakelen op een betere beschikbare techniek;
- het verbruik en de aard van de grondstoffen (met inbegrip van water) die bij het proces worden gebruikt en de energie-efficiëntie daarvan;
- de noodzaak om de algehele milieueffecten en milieurisico's van de emissie te voorkomen of tot een minimum te beperken;
- de noodzaak om ongevallen te voorkomen en de gevolgen daarvan voor het milieu tot een minimum te beperken.

Het is niet de bedoeling om aan de hand van het begrip "beste beschikbare technieken" bepaalde technieken of technologie voor te schrijven, maar om rekening te houden met de technische karakteristieken van de desbetreffende installatie, de geografische locatie en de plaatselijke milieusituatie.

3. De informatie over de effectiviteit en de kosten van beperkende maatregelen is gebaseerd op documenten die door de Task force en de Voorbereidende werkgroep voor POP's zijn ontvangen en geëvalueerd. Tenzij iets anders wordt aangegeven, worden de vermelde technieken op basis van de ervaring in de praktijk als ingeburgerd beschouwd.

4 Er wordt voortdurend nieuwe ervaring opgedaan met nieuwe installaties waar technieken met een geringe emissie worden gebruikt, en de aanpassing van bestaande installaties. De [bijlage – geschrapt] **de leidraad waarnaar verwezen wordt in lid 1 hierboven** zal dan ook periodiek moeten worden geëvalueerd en aangepast. De beste beschikbare technieken voor nieuwe installaties kunnen meestal ook voor bestaande installaties worden gebruikt, mits er een adequate overgangperiode is en de technieken worden aangepast.

5. [De bijlage – geschrapt] **In de leidraad waarnaar verwezen wordt in lid 1 hierboven** is een aantal beperkende maatregelen met uiteenlopende kosten en efficiëntie opgenomen. Bij de keuze van maatregelen voor een specifiek geval zal rekening worden gehouden met een aantal factoren, zoals de economische situatie, de technologische infrastructuur en capaciteit, en eventuele reeds genomen maatregelen om de luchtverontreiniging te beperken.

6. De belangrijkste POP's die door stationaire bronnen worden uitgestoten zijn:

- (a) polychloordibenzo-p-dioxinen/furanen (PCDD/F);
- (b) hexachloorbenzeen (HCB);
- (c) polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's).

Definities van deze stoffen zijn opgenomen in bijlage III.

II. BELANGRIJKE STATIONAIRE BRONNEN VAN POP-UITSTOOT

7. PCDD/F worden uitgestoten door onvolledige verbranding of chemische reacties bij thermische processen waarbij organisch materiaal en chloor aanwezig zijn
Belangrijke stationaire bronnen van PCDD/F zijn:

- (a) afvalverbranding met inbegrip van bijstoken;
- (b) thermische metallurgische processen zoals de vervaardiging van aluminium en andere non-ferrometalen, ijzer en staal;
- (c) verbrandingsinstallaties die energie leveren;
- (d) huisbrandinstallaties;
- (e) specifieke chemische productieprocessen waarbij tussen- en nevenproducten vrijkomen

8. Belangrijke stationaire bronnen van PAK-uitstoot zijn:

- (a) woningverwarming met hout en kolen;
- (b) open vuur, bijvoorbeeld bij vuilverbranding, bosbranden en afbranden na de oogst;
- (c) kooks- en anodeproductie;
- (d) aluminiumproductie (via het Soederberg-procedé);
- (e) installaties voor houtverduurzaming, behalve voor een partij waarvoor deze categorie geen significante bijdrage tot de totale uitstoot van PAK's (zoals gedefinieerd in bijlage III) levert.

9. De emissie van HCB vindt plaats bij hetzelfde soort thermische en chemische processen als waarbij PCDD/F wordt uitgestoten, en HCB ontstaat ook via een vergelijkbaar mechanisme. Belangrijke bronnen van HCB-emissie zijn:

- (a) installaties voor afvalverbranding met inbegrip van bijstoken;
- (b) thermische bronnen in de metallurgische industrie;
- (c) gebruik van gechloreerde brandstof in oveninstallaties.

[III. ALGEMENE AANPAK BIJ DE BEPERKING VAN DE EMISSIES VAN POP'S – deel III wordt geschrapt; de inhoud ervan is overgebracht naar de in punt 1 genoemde leidraad].

[IV. TECHNIEKEN VOOR DE BEPERKING VAN DE PCDD/F-EMISSION – deel IV ——— wordt geschrapt; de inhoud ervan is overgebracht naar de in punt 1 genoemde leidraad].

[V. TECHNIEKEN VOOR DE BEPERKING VAN DE PAK-EMISSION – deel V wordt geschrapt; de inhoud ervan is overgebracht naar de in punt 1 genoemde leidraad].

Bijlage VI**TIJDSHEMA VOOR DE TOEPASSING VAN GRENSWAARDEN EN BESTE BESCHIKBARE TECHNIEKEN OP NIEUWE EN BESTAANDE STATIONAIRE BRONNEN**

1. Het tijdschema voor de toepassing van de grenswaarden en de beste beschikbare technieken is als volgt:
 - (a) voor nieuwe stationaire bronnen: twee jaar na de datum waarop dit protocol van kracht wordt **voor een partij**;
 - (b) Voor bestaande stationaire bronnen:
 - (i) acht jaar na de datum van inwerkingtreding van dit Protocol **voor een Partij**. Indien nodig kan deze periode voor specifieke bestaande stationaire bronnen worden verlengd overeenkomstig de afschrijvingsperiode die in de nationale wetgeving is bepaald [. – geschrapt]; **of**
 - (ii) voor een Partij die een land is met een overgangseconomie, ten hoogste vijftien jaar na de datum van inwerkingtreding van dit Protocol voor die Partij.
2. De tijdschema's voor de toepassing van grenswaarden en de beste beschikbare technieken die naar aanleiding van een wijziging van dit Protocol zijn geactualiseerd of ingevoerd zijn:
 - (a) voor nieuwe stationaire bronnen, twee jaar na de datum van inwerkingtreding van de desbetreffende wijziging voor een Partij;
 - (b) voor bestaande stationaire bronnen:
 - (i) acht jaar na de datum van inwerkingtreding van de desbetreffende wijziging voor een Partij; **of**
 - (ii) voor een Partij die een land is met een overgangseconomie, ten hoogste vijftien jaar na de datum van inwerkingtreding van de relevante wijzigingen voor die Partij.

[Bijlage VII]

**AANBEVOLEN MAATREGELEN TER BEPERKING VAN DE EMISSIE VAN
PERSISTENTE ORGANISCHE VERONTREINIGENDE STOFFEN DOOR MOBIELE
BRONNEN – Bijlage VII wordt geschrapt**

Bijlage VIII

BELANGRIJKE CATEGORIEËN VAN STATIONAIRE BRONNEN

I. INLEIDING

Installaties of delen van installaties voor onderzoek, ontwikkeling en de beproeving van nieuwe producten vallen niet onder deze lijst. **De leidraad waarnaar verwezen wordt in Bijlage V** bevat een vollediger beschrijving van de categorieën.

II. OVERZICHT VAN DE CATEGORIEËN

Categorie	Beschrijving van de categorie
1	[Verbranding, met inbegrip van bijstoken, van stedelijk, gevaarlijk of medisch afval of van zuiveringsslib. – <u>geschrapt</u>] Afvalverbranding, met inbegrip van bijstoken, van stedelijk, gevaarlijk, niet-gevaarlijk en medisch afval en zuiveringsslib.
2	Sinterinstallaties.
3	Primaire en secundaire productie van koper.
4	Staalproductie.
5	Smelterijen in de secundaire aluminiumindustrie.
6	Verbranding van fossiele brandstoffen bij nutsbedrijven en in de industrie in stookketels met een thermische capaciteit van meer dan 50 MW _{th} .
7	Huisbrandinstallaties
8	Verbrandingsinstallaties voor hout met een thermische capaciteit van minder dan 50 MW _{th} .
9	Kooksproductie.
10	Anodeproductie.
11	Aluminiumproductie met het Soederberg-procedé.
12	Installaties voor houtverduurzaming, behalve voor een partij waarvoor deze categorie geen significante bijdrage tot de totale emissie van PAK's (zoals gedefinieerd in bijlage III) levert.
13	Specifieke chemische productieprocessen waarbij onbedoeld gevormde persistente organische verontreinigende stoffen vrijkomen, in het bijzonder de productie van chloorfenolen en chloranil.
14	Thermische processen in de metallurgische industrie, op chloor gebaseerde methoden.

VERTALING
GECONSOLIDEERDE VERSIE

Protocol van 1998 inzake zware metalen, zoals gewijzigd op 13 december 2012

Inhoud

Pagina

Bijlagen Protocol van 1998 inzake zware metalen, zoals gewijzigd op 13 december 2012 3

I. In artikel 3, lid 1, bedoelde zware metalen en het referentiejaar voor de verplichting 15

II. Categorieën van stationaire bronnen..... 16

III. Beste beschikbare technieken voor de beperking van de emissie van zware metalen en verbindingen daarvan door in Bijlage II vermelde categorieën van bronnen 17

IV. Tijdschema voor de toepassing van grenswaarden en beste beschikbare technieken op nieuwe en bestaande stationaire bronnen 19

V. Grenswaarden voor de beperking van emissies door belangrijke stationaire bronnen 20

VI. Maatregelen inzake productbeheersing 27

VII. Maatregelen inzake productbeheersing 28

De Partijen,

Vastbesloten het Verdrag betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand uit te voeren,

Verontrust vanwege het feit dat emissies van bepaalde zware metalen over nationale grenzen heen worden meegevoerd en schade kunnen veroorzaken aan ecosystemen die voor het milieu en de economie van belang zijn, en schadelijke gevolgen voor de gezondheid van de mens kunnen hebben

Overwegende dat verbranding en industriële processen de voornaamste antropogene bronnen vormen van emissies van zware metalen in de lucht,

Erkennend dat zware metalen natuurlijke bestanddelen van de aardkorst vormen en dat veel zware metalen in bepaalde vormen en geschikte concentraties voor het leven van essentieel belang zijn,

In overweging nemend de bestaande wetenschappelijke en technische gegevens inzake emissies, geochemische processen, atmosferische bewegingen en effecten van zware metalen op de volksgezondheid en het milieu alsook inzake de kosten en technieken van bestrijding,

Zich ervan bewust dat technieken en beheerspraktijken beschikbaar zijn om door de emissies van zware metalen veroorzaakte luchtverontreiniging te beperken,

Erkennend dat de economische omstandigheden van de landen in de regio van de Economische Commissie voor Europa van de Verenigde Naties (VN/ECE) verschillen en dat in bepaalde landen de economie zich in een overgangsfase bevindt,

Met het vaste voornemen voorzorgsmaatregelen te treffen teneinde emissies van bepaalde zware metalen en verbindingen ervan voor te zijn, deze te vermijden of tot een minimum terug te brengen, rekening houdend met de toepassing van de aanpak volgens het voorzorgsbeginsel, zoals bedoeld in beginsel 15 van de Verklaring van Rio inzake milieu en ontwikkeling,

Nogmaals bevestigend dat de staten, overeenkomstig het Handvest van de Verenigde Naties en de beginselen van internationaal recht, het soevereine recht hebben hun eigen hulpbronnen te exploiteren volgens hun eigen milieu- en ontwikkelingsbeleid alsmede ervoor verantwoordelijk zijn dat activiteiten die onder hun rechtsmacht of toezicht worden verricht, geen schade veroorzaken aan het milieu van andere staten of van gebieden die buiten de grenzen van de nationale rechtsmacht vallen,

Indachtig het feit dat maatregelen ter beheersing van emissies van zware metalen tevens zouden bijdragen tot de bescherming van het milieu en de volksgezondheid in gebieden buiten de VN/ECE-regio, met inbegrip van de arctische en internationale wateren,

Erop wijzend dat bestrijding van de emissies van specifieke zware metalen extra voordelen voor de bestrijding van emissies van andere verontreinigende stoffen kan opleveren,

In het besef dat verdergaande en doeltreffendere maatregelen ter beheersing en vermindering van de emissies van bepaalde zware metalen noodzakelijk kunnen zijn en dat bijvoorbeeld effectstudies een grondslag voor verdere maatregelen kunnen verschaffen,

Wijzend op de belangrijke bijdrage van de particuliere en de niet-gouvernementele sector aan de kennis van de effecten van zware metalen, beschikbare alternatieven en bestrijdingstechnieken alsook op de rol die zij mede spelen bij de vermindering van emissies van zware metalen,

Indachtig de activiteiten in verband met de beheersing van zware metalen op nationaal niveau en in internationale forums,

Zijn overeengekomen als volgt:

Artikel 1 Definities

Voor de toepassing van dit Protocol wordt verstaan onder:

1. "Verdrag" het Verdrag betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand, aangenomen te Genève op 13 november 1979;
2. "EMEP" het programma voor samenwerking inzake de bewaking en evaluatie van het transport van luchtverontreinigende stoffen over lange afstand in Europa;
3. "Uitvoerend orgaan" het uitvoerend orgaan voor het Verdrag, opgericht ingevolge artikel 10, eerste lid, van het Verdrag;
4. "Commissie" de Economische Commissie voor Europa van de Verenigde Naties;
5. "Partijen" tenzij in de context anders bedoeld, de Partijen bij dit Protocol;
6. "Geografische reikwijdte van het EMEP" het gebied, als omschreven in artikel 1, vierde punt, van het Protocol bij het Verdrag van 1979 betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand aangaande de langlopende financiering van het programma voor samenwerking inzake de bewaking en evaluatie van het transport van luchtverontreinigende stoffen over lange afstand in Europa (EMEP), aangenomen te Genève op 28 september 1984;
7. "Zware metalen" alle metalen of, in bepaalde gevallen, metalloïden die stabiel zijn en waarvan de dichtheid meer bedraagt dan 4,5 g/cm³ en verbindingen daarvan;
8. "Emissie" uitstoot in de atmosfeer vanuit een punt of een diffuse bron;
9. "Stationaire bron" alle vaste gebouwen, constructies, inrichtingen, installaties of apparaten die een in bijlage I vermeld zwaar metaal direct of indirect in de atmosfeer uitstoten of kunnen uitstoten;
10. "Nieuwe stationaire bron" een stationaire bron met de bouw of ingrijpende wijziging waarvan een aanvang is gemaakt na het verstrijken van twee jaar na de datum van inwerkingtreding van onderhavig Protocol voor een Partij. Een Partij kan besluiten een stationaire bron niet als nieuwe stationaire bron te behandelen indien voor deze bron reeds toestemming is gegeven door de desbetreffende bevoegde nationale autoriteit ten tijde van de inwerkingtreding van het Protocol voor die Partij en op voorwaarde dat binnen vijf jaar na die datum is begonnen met de bouw of ingrijpende wijziging. Het is aan de bevoegde nationale autoriteiten om te beslissen of een wijziging al dan niet ingrijpend is, rekening houdend met factoren als de voordelen van de wijziging in milieuopzicht.
11. "Belangrijke categorie van stationaire bronnen" een in bijlage II vermelde categorie van stationaire bronnen die ten minste 1% bijdraagt aan de totale emissies van een in bijlage I vermeld zwaar metaal uit stationaire bronnen van een partij voor het overeenkomstig bijlage I opgegeven referentiejaar.
12. "Dit Protocol" en "het Protocol": het Protocol van 1998 inzake zware metalen, zoals van tijd tot tijd gewijzigd.

Artikel 2 Doel

Het doel van dit Protocol is het beheersen van door antropogene activiteiten veroorzaakte emissies van zware metalen die voor grensoverschrijdend atmosferisch transport over lange afstand vatbaar zijn en die belangrijke schadelijke gevolgen voor de volksgezondheid of het milieu kunnen hebben, in overeenstemming met de bepalingen in de volgende artikelen.

Artikel 3

Basisverplichtingen

1. De Partijen nemen doeltreffende maatregelen, die aan hun bijzondere omstandigheden zijn aangepast, ter vermindering van hun totale jaarlijkse emissies in de atmosfeer van elk in bijlage I vermeld zwaar metaal ten opzichte van het emissieniveau in het overeenkomstig die bijlage vastgestelde referentiejaar.
2. Met inachtneming van de leden 2 bis en 2 ter passen de Partijen op de in bijlage IV vermelde tijdstippen het volgende toe:
 - (a) De beste beschikbare technieken, rekening houdend met bijlage III, op elke nieuwe stationaire bron binnen een belangrijke categorie van stationaire bronnen waarvoor de richtsnoeren aangenomen door de Partijen tijdens een zitting van het uitvoerend orgaan de beste beschikbare technieken vermelden;
 - (b) De in bijlage V vermelde grenswaarden op elke nieuwe stationaire bron binnen een belangrijke categorie van stationaire bronnen. Bij wijze van alternatief kan een partij verschillende strategieën ter vermindering van emissies toepassen die in totaal equivalente emissieniveaus opleveren;
 - (c) De beste beschikbare technieken, rekening houdend met bijlage III, op elke bestaande stationaire bron binnen een belangrijke categorie van stationaire bronnen waarvoor de richtsnoeren aangenomen door de Partijen tijdens een zitting van het uitvoerend orgaan de beste beschikbare technieken vermelden. Bij wijze van alternatief kan een partij andere strategieën voor emissievermindering toepassen die in totaal gelijkwaardige emissie-verminderingen opleveren;
 - (d) De in bijlage V vermelde grenswaarden op elke bestaande stationaire bron binnen een belangrijke categorie van stationaire bronnen, voor zover dit technisch uitvoerbaar en economisch verantwoord is. Bij wijze van alternatief kan een partij andere strategieën voor emissievermindering toepassen die in totaal gelijkwaardige emissieverminderingen opleveren.

2 bis. Een Partij die reeds Partij was bij dit Protocol voor de inwerkingtreding van een wijziging waarmee nieuwe broncategorieën werden ingevoerd, mag de grenswaarden die van toepassing zijn op een "bestaande stationaire bron" toepassen op elke bron in een nieuwe broncategorie met de bouw of ingrijpende wijziging waarvan een aanvang is gemaakt voor het verstrijken van twee jaar na de datum van inwerkingtreding van die wijziging voor die Partij, tenzij en totdat die bron nadien een ingrijpende wijziging ondergaat.

2 ter. Een Partij die reeds Partij was bij dit Protocol voor de inwerkingtreding van een wijziging waarmee nieuwe grenswaarden werden ingevoerd die van toepassing zijn op een "nieuwe stationaire bron", mag de daarvoor reeds van toepassing zijnde grenswaarden blijven toepassen op elke bron met de bouw of ingrijpende wijziging waarvan een aanvang is gemaakt vóór het verstrijken van twee jaar na de datum van inwerkingtreding van die wijziging voor die Partij, tenzij en totdat die bron nadien een ingrijpende wijziging ondergaat.

3. De Partijen passen maatregelen voor productbeheersing toe in overeenstemming met de in bijlage VI vermelde voorwaarden en tijdschema's.

4. De Partijen nemen de toepassing van aanvullende maatregelen inzake productbeheer in overweging, rekening houdend met bijlage VII.
5. De Partijen maken voor de in bijlage I vermelde zware metalen emissie-inventarisaties op en houden deze bij. Partijen binnen de geografische reikwijdte van het EMEP gebruiken de methoden die omschreven staan in de richtlijnen die zijn opgesteld door het bestuursorgaan van het EMEP en aangenomen door de Partijen tijdens een zitting van het uitvoerend orgaan. Partijen in gebieden buiten de geografische reikwijdte van het EMEP gebruiken de methoden die op basis van het werkplan van het uitvoerend orgaan zijn ontwikkeld, als richtsnoer.
6. Een Partij die na toepassing van de leden 2 en 3 voor een in bijlage I vermeld zwaar metaal niet aan het in lid 1 vereiste kan voldoen, wordt vrijgesteld van de in lid 1 bedoelde verplichtingen voor dat zware metaal.
7. Een Partij waarvan het totale grondoppervlak groter is dan 6.000.000 km², wordt vrijgesteld van de verplichtingen in lid 2, onder b, c, en d, indien zij kan aantonen dat uiterlijk acht jaar na de datum van inwerkingtreding van dit Protocol zij haar totale jaarlijkse emissies van elk van de in bijlage I vermelde zware metalen uit de in bijlage II vermelde broncategorieën met ten minste 50 % zal hebben verminderd ten opzichte van het emissieniveau van deze categorieën in het overeenkomstig bijlage I opgegeven referentiejaar. Een partij die voornemens is in overeenstemming met het bepaalde in dit lid te handelen, geeft dit te kennen bij de ondertekening van of toetreding tot dit Protocol.
8. Elke Partij dient actief deel te nemen aan programma's uit hoofde van het Verdrag over de gevolgen van luchtverontreiniging voor de menselijke gezondheid en het milieu en programma's voor luchtmonitoring en atmosferische modellering.

Artikel 3 bis

Flexibele overgangsregelingen

1. Onverminderd artikel 3, paragrafen 2 (c) en 2 (d), kan een Partij bij het Verdrag die tussen 1 januari 2014 en 31 december 2019 Partij wordt bij dit Protocol, flexibele overgangsregelingen toepassen voor de implementatie van de beste beschikbare technieken en de waarden beperken tot bestaande stationaire bronnen in specifieke stationaire broncategorieën onder de voorwaarden omschreven in dit artikel.
2. Een Partij die kiest voor toepassing van de flexibele overgangsregelingen ingevolge dit artikel, dient in haar akte van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring van of toetreding tot het onderhavige Protocol het volgende te vermelden:
 - (a) de specifieke broncategorieën vermeld in bijlage II waarvoor de Partij besluit flexibele overgangsregelingen toe te passen, op voorwaarde dat ten hoogste vier van deze categorieën mogen worden vermeld;
 - (b) de stationaire bronnen waarvan de bouw of laatste ingrijpende wijziging is aangevangen vóór 1990 of in een ander jaar uit de periode van 1985 tot en met 1995, door de Partij vermeld bij de bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding, die in aanmerking komen voor flexibele overgangsregelingen, zoals vervat in paragraaf 5; en
 - (c) een implementatieplan dat voldoet aan de paragrafen 3 en 4 en een tijdschema bevat voor de volledige implementatie van de omschreven bepalingen.
3. Elke Partij past uiterlijk acht jaar na de inwerkingtreding van dit Protocol voor die Partij of op 31 december 2022, naargelang van welke datum het eerst is, ten minste de beste beschikbare technieken toe voor bestaande stationaire bronnen van de categorieën 1, 2, 5 en 7 van bijlage II, behalve zoals bepaald in lid 5.

4. In geen geval mag de toepassing door een Partij van de beste beschikbare technieken of grenswaarden voor bestaande stationaire bronnen worden uitgesteld tot na 31 december 2030.
5. Ten aanzien van een bron of bronnen aangewezen uit hoofde van paragraaf 2, onder b), kan een Partij uiterlijk acht jaar na de inwerkingtreding van dit Protocol voor die Partij of op 31 december 2022, naargelang van welke datum het eerst is, besluiten dat deze bron of bronnen worden gesloten. Een lijst van die bronnen wordt verstrekt als onderdeel van het volgende verslag van de partij ingevolge paragraaf 6. Voorschriften voor de toepassing van de beste beschikbare technieken en grenswaarden zijn niet van toepassing op die bron(nen), mits de bron(nen) uiterlijk op 31 december 2030 wordt (worden) gesloten. Voor bronnen die op die datum niet gesloten zijn, dienen de Partijen daarna de beste beschikbare technieken en grenswaarden te hanteren die van toepassing zijn op nieuwe bronnen in de desbetreffende categorie.
6. Een Partij die besluit de flexibele overgangsregelingen uit dit artikel toe te passen, zal de uitvoerend secretaris van de Commissie driejaarlijkse rapporten verstrekken van haar voortgang met de implementatie van de beste beschikbare technieken en grenswaarden voor de stationaire bronnen in de in dit artikel geïdentificeerde categorieën van stationaire bronnen. De uitvoerend secretaris van de Commissie stelt deze driejaarlijkse rapporten beschikbaar aan het uitvoerend orgaan.

Artikel 4

Uitwisseling van informatie en technologie

1. De Partijen vergemakkelijken, in overeenstemming met hun nationale wetten, voorschriften en gewoonten, de uitwisseling van technologieën en technieken ter vermindering van emissies van zware metalen, met inbegrip van, maar niet beperkt tot uitwisselingen die de ontwikkeling van maatregelen inzake productbeheer en de toepassing van de beste beschikbare technieken aanmoedigen, met name door het bevorderen van:
 - (a) Commerciële uitwisseling van beschikbare technologie;
 - (b) Rechtstreekse contacten en samenwerking tussen industrieën, met inbegrip van gezamenlijke ondernemingen (joint ventures);
 - (c) Uitwisseling van informatie en ervaring; en
 - (d) Verlening van technische bijstand.
2. Ter bevordering van de in het eerste lid van dit artikel genoemde activiteiten scheppen de Partijen gunstige voorwaarden door contacten en samenwerking te vergemakkelijken tussen daarvoor in aanmerking komende organisaties en personen in de particuliere en de openbare sector die technologie, ontwerpen constructiediensten, apparatuur of financiële middelen kunnen verschaffen.

Artikel 5

Strategieën, beleidslijnen, programma's en maatregelen

1. De Partijen stellen zonder onnodig uitstel strategieën, beleidslijnen en programma's op, teneinde hun verplichtingen ingevolge dit Protocol na te komen.
2. Een partij kan bovendien:
 - (a) Economische instrumenten hanteren ter stimulering van een kosteneffectieve aanpak voor de vermindering van emissies van zware metalen;
 - (b) Convenanten en vrijwillige overeenkomsten tussen regering en bedrijfsleven tot stand brengen;
 - (c) Efficiënter gebruik van hulpbronnen en grondstoffen stimuleren;

- (d) Het gebruik van minder vervuilende energiebronnen aanmoedigen;
 - (e) Maatregelen nemen om minder vervuilende transportsystemen tot ontwikkeling te brengen en in te voeren;
 - (f) Maatregelen nemen met het oog op het geleidelijk uitfaseren van processen waarbij zware metalen worden uitgestoten en waarvoor vervangingsprocessen op industriële schaal beschikbaar zijn;
 - (g) Maatregelen nemen om schonere processen voor de preventie en beheersing van verontreiniging te ontwikkelen en toe te passen.
3. De partijen kunnen strengere maatregelen nemen dan die welke in dit Protocol zijn voorgeschreven.

Artikel 6

Onderzoek, ontwikkeling en monitoring

De Partijen stimuleren onderzoek, ontwikkeling, monitoring en samenwerking, die vooral worden toegespitst op de in bijlage I vermelde zware metalen, met betrekking maar niet beperkt tot:

- (a) Emissies, transport over lange afstand en depositieniveaus en hun modellering daarvan, bestaande niveaus in het biotische en abiotische milieu, formulering van procedures voor harmonisatie van desbetreffende methodologieën;
- (b) Verspreiding en inventarisatie van verontreinigende stoffen in representatieve ecosystemen;
- (c) Relevante effecten op de volksgezondheid en het milieu, met kwantificering van die effecten;
- (d) Beste beschikbare technieken en praktijken en momenteel door de Partijen toegepaste of ontwikkelde technieken voor emissiebeperking;
- (e) Inzameling, recycling en, indien nodig, verwijdering van producten of afvalstoffen die één of meer zware metalen bevatten;
- (f) Methoden die het mogelijk maken bij de beoordeling van alternatieve beheersingsstrategieën rekening te houden met sociaaleconomische factoren;
- (g) Een op de effecten gebaseerde aanpak waarbij relevante informatie, met inbegrip van informatie die ingevolge de punten a tot en met f is verkregen, inzake gemeten of met een model berekende niveaus in het milieu, verspreiding en effecten op de volksgezondheid en het milieu, teneinde toekomstige geoptimaliseerde beheersingsstrategieën te formuleren, waarbij eveneens rekening wordt gehouden met economische en technologische factoren;
- (h) Alternatieven voor het gebruik van zware metalen in producten die in de bijlagen VI en VII zijn vermeld;
- (i) Verzameling van informatie over niveaus van zware metalen in bepaalde producten, over de mogelijkheid dat emissies van deze metalen ontstaan bij productie, verwerking, distributie, gebruik en verwijdering van het product en over technieken om die emissies te beperken.

Artikel 7 Verslaggeving

1. Met inachtneming van de wetgeving betreffende de vertrouwelijkheid van commerciële informatie:
- (a) Verstrekt elke Partij, via de uitvoerend secretaris van de Commissie, met een tijdens een zitting van het uitvoerend orgaan door de Partijen vastgestelde

regelmaat, aan het uitvoerend orgaan informatie over de maatregelen die zij heeft genomen om dit Protocol ten uitvoer te leggen.

Voorts:

- (i) wanneer een Partij verschillende strategieën ter vermindering van emissies uit hoofde van artikel 3, paragraaf 2, onder b), c) of d), toepast, dient zij de toegepaste strategieën vast te leggen en aan te geven of zij voldaan heeft aan de daarin vervatte vereisten;
 - (ii) wanneer een Partij oordeelt dat de toepassing van bepaalde grenswaarden, zoals omschreven in overeenstemming met artikel 3, paragraaf 2, onder d), technisch en economisch onhaalbaar zijn, dient zij dit te rapporteren en te onderbouwen;
 - (b) Verstrekt elke Partij binnen de geografische reikwijdte van het EMEP via de uitvoerend secretaris van de Commissie aan het uitvoerend orgaan informatie over de emissieniveaus van de in bijlage I vermelde zware metalen, waarbij gebruik wordt gemaakt van de methoden omschreven in de door het bestuursorgaan van het EMEP opgestelde richtlijnen en aangenomen door de Partijen tijdens een zitting van het uitvoerend orgaan. Partijen in gebieden buiten de geografische reikwijdte van het EMEP stellen informatie over de emissieniveaus van de in bijlage I vermelde zware metalen beschikbaar. Elke Partij verstrekt bovendien informatie betreffende de emissieniveaus van andere stoffen vermeld in bijlage I voor het in die bijlage vermelde referentiejaar;
 - (c) verstrekt elke Partij binnen de geografische reikwijdte van het EMEP via de uitvoerend secretaris van de Commissie aan het uitvoerend orgaan de beschikbare informatie over haar programma's inzake de gevolgen van luchtverontreiniging voor de menselijke gezondheid en het milieu en programma's voor luchtmonitoring en atmosferische modellering ingevolge het Verdrag, gebruikmakend van de door het uitvoerend orgaan aangenomen richtlijnen;
 - (d) Partijen in gebieden buiten de geografische reikwijdte van het EMEP maken informatie beschikbaar die vergelijkbaar is met die omschreven onder c), indien hen daarom door het uitvoerend orgaan wordt verzocht.
- 2. De overeenkomstig lid 1, onder a, te verstrekken informatie moet in overeenstemming zijn met het tijdens een zitting van het uitvoerend orgaan door de Partijen aan te nemen besluit betreffende vorm en inhoud. De bepalingen van dit besluit worden indien nodig nader bezien, teneinde na te gaan of aanvullende elementen betreffende de vorm of de inhoud van de informatie in de rapporten moeten worden opgenomen.
 - 3. Op verzoek van en in overeenstemming met de tijdschema's vastgesteld door het uitvoerend orgaan verstrekt het EMEP informatie over het transport over lange afstand en de depositie van zware metalen.

Artikel 8 Berekeningen

Op verzoek van en in overeenstemming met de tijdschema's vastgesteld door het uitvoerend orgaan, verstrekken het EMEP en zijn technische organen en centra, met gebruikmaking van passende modellen en metingen, berekeningen van grensoverschrijdende stromen en deposities van zware metalen binnen de geografische reikwijdte van het EMEP. In gebieden buiten de geografische reikwijdte van het EMEP worden modellen gebruikt die passen bij de bijzondere omstandigheden van de Partijen bij het Verdrag in die gebieden.

Artikel 9 Naleving

De naleving door elke Partij van haar uit dit Protocol voortvloeiende verplichtingen wordt op gezette tijden getoetst. Het bij Besluit 1997/2 van het uitvoerend orgaan

op zijn 15e zitting ingestelde implementatiecomité is belast met die toetsingen en brengt verslag uit aan de Partijen op zittingen van het uitvoerend orgaan overeenkomstig de bepalingen van de bijlage bij dat besluit, met inbegrip van eventuele wijzigingen daarvan.

Artikel 10

Toetsing door de Partijen op zittingen van het uitvoerend orgaan

1. Op zittingen van het uitvoerend orgaan toetsen de Partijen overeenkomstig artikel 10, paragraaf 2, onder a, van het Verdrag de door de Partijen, het EMEP en andere afhankelijke instanties verstrekte informatie en de verslagen van het implementatiecomité, als bedoeld in artikel 9 van dit Protocol.
2. Op zittingen van het uitvoerend orgaan onderwerpen de Partijen de voortgang in het nakomen van de in dit Protocol vermelde verplichtingen aan een toetsing.
3. Op zittingen van het uitvoerend orgaan onderwerpen de Partijen de adequaatheid en de doeltreffendheid van de in dit Protocol vermelde verplichtingen aan een toetsing:
 - (a) Bij de toetsingen wordt rekening gehouden met de beste beschikbare wetenschappelijke gegevens over de gevolgen van de depositie van zware metalen, evaluaties van technologische ontwikkelingen en veranderende economische omstandigheden.
 - (b) Bij de toetsingen wordt in het licht van ingevolge dit Protocol ondernomen onderzoek, ontwikkeling, monitoring en samenwerking:
 - (i) de voortgang bij het verwezenlijken van de doelstelling van dit Protocol beoordeeld;
 - (ii) beoordeeld of verdere emissieverminderingen dan de door dit Protocol vereiste niveaus gerechtvaardigd zijn om de nadelige effecten op de volksgezondheid of het milieu verder te beperken;
 - (iii) rekening gehouden met de mate waarin een toereikende basis bestaat voor de toepassing van een op de effecten gebaseerde aanpak;
 - (c) De procedures, de methoden en het tijdschema voor deze toetsingen worden nader bepaald door de Partijen op een zitting van het uitvoerend orgaan.
4. Op basis van de conclusie van de in lid 3 bedoelde toetsingen overwegen de Partijen zo spoedig mogelijk na voltooiing van de toetsing een werkprogramma op te stellen.

Artikel 11

Beslechting van geschillen

1. In geval van een geschil tussen twee of meer Partijen betreffende de interpretatie of toepassing van dit Protocol trachten de betrokken Partijen het geschil te beslechten door middel van onderhandelingen of op een andere vreedzame wijze van hun eigen keuze. De Partijen bij het geschil stellen het uitvoerend orgaan in kennis van hun geschil.
2. Bij de bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring van dan wel toetreding tot dit Protocol of op enig tijdstip daarna kan een Partij die geen regionale organisatie voor economische integratie is, in een schriftelijke bij de depositaris ingediende akte verklaren dat zij, met betrekking tot een geschil betreffende de interpretatie of toepassing van het Protocol, beide onderstaande wijzen van geschillenbeslechting of een daarvan *ipso facto* en zonder bijzondere overeenkomst als dwingend erkent ten opzichte van elke Partij die dezelfde verplichting aanvaardt:
 - (a) Voorlegging van het geschil aan het Internationale Gerechtshof;

- (b) Arbitrage in overeenstemming met procedures die zo spoedig mogelijk door de partijen op een zitting van het uitvoerend orgaan moeten worden aangenomen in een bijlage inzake arbitrage.

Een Partij die een regionale organisatie voor economische integratie is, kan een verklaring van gelijke strekking met betrekking tot arbitrage afleggen in overeenstemming met de onder b) bedoelde procedures.

3. Een ingevolge lid 2 afgelegde verklaring blijft van kracht totdat zij overeenkomstig haar bepalingen haar geldigheid verliest dan wel tot drie maanden nadat een schriftelijke kennisgeving van opzegging is nedergelegd bij de depositaris.
4. Een nieuwe verklaring, een kennisgeving van opzegging of het vervallen van de geldigheid van een verklaring zijn op generlei wijze van invloed op de procedure voor het Internationale Gerechtshof of het arbitragetribunaal, tenzij de Partijen bij het geschil iets anders overeenkomen.
5. Indien de Partijen bij het geschil, behalve ingeval de betrokken Partijen dezelfde wijze van geschillenbeslechting overeenkomstig lid 2 hebben aanvaard, er na twaalf maanden te rekenen vanaf de kennisgeving van de ene Partij aan de andere dat tussen hen een geschil bestaat, niet in zijn geslaagd hun geschil te beslechten op de in lid 1 bedoelde wijzen, wordt het geschil op verzoek van een van de Partijen bij het geschil onderworpen aan een conciliatie.
6. Voor de toepassing van lid 5 wordt een verzoeningscommissie opgericht. De commissie bestaat uit een gelijk aantal leden, die zijn benoemd door elke betrokken Partij of, wanneer bij de conciliatie betrokken Partijen eenzelfde belang hebben, door de groep die datzelfde belang heeft, en een voorzitter die door de aldus benoemde leden gezamenlijk is gekozen. De commissie doet uitspraak in de vorm van een aanbeveling, die de partijen te goeder trouw in overweging nemen.

Artikel 12 Bijlagen

De bijlagen bij dit Protocol vormen een integrerend deel van het Protocol. De bijlagen III en VII dragen het karakter van een aanbeveling.

Artikel 13

Wijzigingen van het Protocol

1. Elke Partij kan wijzigingen in dit Protocol voorstellen.
2. Voorgestelde wijzigingen worden schriftelijk ingediend bij de uitvoerend secretaris van de Commissie, die ze aan alle Partijen bekendmaakt. De Partijen bespreken de voorgestelde wijzigingen op de eerstvolgende zitting van het uitvoerend orgaan, op voorwaarde dat deze voorstellen ten minste 90 dagen van tevoren door de uitvoerend secretaris aan de Partijen zijn toegezonden.
3. Wijzigingen in dit Protocol anders dan in de bijlagen III en VII worden bij consensus aangenomen door de Partijen die aanwezig zijn op een zitting van het uitvoerend orgaan, en worden voor de Partijen die ze hebben aanvaard van kracht op de negentigste dag na de datum waarop twee derde van degenen die Partij waren ten tijde van de aanneming ervan hun akte van aanvaarding daarvan heeft nedergelegd bij de depositaris. Voor elke andere Partij worden wijzigingen van kracht op de negentigste dag na de datum waarop die Partij haar akte van aanvaarding daarvan heeft nedergelegd.
4. Wijzigingen in de bijlagen III en VII worden bij consensus aangenomen door de Partijen die aanwezig zijn op een zitting van het uitvoerend orgaan. Na het verstrijken van 180 dagen na de datum van

bekendmaking daarvan aan alle Partijen door de uitvoerend secretaris van de Commissie wordt een wijziging in bedoelde bijlagen van kracht voor de Partijen die geen kennisgeving als bedoeld in lid 5 van dit artikel bij de depositaris hebben ingediend, op voorwaarde dat ten minste zestien Partijen niet een dergelijke kennisgeving hebben ingediend.

5. Een Partij die een wijziging in bijlage III of VII niet kan goedkeuren, stelt de depositaris daarvan schriftelijk in kennis binnen 180 dagen na de datum van bekendmaking van de aanneming. De depositaris stelt alle Partijen onverwijld in kennis van de ontvangst van dergelijke kennisgevingen. Een Partij kan te allen tijde een aanvaarding in de plaats stellen van haar eerdere kennisgeving en na nederlegging van een akte van aanvaarding bij de depositaris wordt de wijziging in die bijlage dan terstond van kracht voor die Partij.

5 bis. Voor de Partijen die haar hebben aanvaard, treedt de procedure vervat in lid 5 in de plaats van de procedure vervat in lid 3 ter zake van wijzigingen van de bijlagen II, IV, V en VI.

5 ter. Wijzigingen van de bijlagen II, IV, V en VI worden bij consensus aangenomen door de Partijen die aanwezig zijn bij een zitting van het uitvoerend orgaan. Na het verstrijken van een jaar na de datum van de bekendmaking ervan aan alle Partijen door de uitvoerend secretaris van de Commissie, wordt een wijziging van een dergelijke bijlage van kracht voor de Partijen die geen kennisgeving in overeenstemming met de bepalingen onder a) bij de depositaris hebben ingediend:

- (a) een Partij die een wijziging van de bijlagen II, IV, V en VI niet kan goedkeuren, stelt de depositaris daarvan binnen een jaar na de datum van mededeling omtrent de aanneming ervan schriftelijk in kennis. De depositaris stelt alle Partijen onverwijld in kennis van elke ontvangen kennisgeving. Een Partij kan haar eerdere kennisgeving te allen tijde vervangen door een aanvaarding en bij de nederlegging bij de depositaris van een akte van aanvaarding wordt de wijziging van die bijlage voor die Partij van kracht;
- (b) een wijziging van de bijlagen II, IV, V en VI wordt niet van kracht indien in totaal 16 Partijen of meer:
 - (i) een kennisgeving in overeenstemming met de bepalingen onder (a) hebben ingediend; of
 - (ii) de procedure vervat in dit lid niet hebben aanvaard en nog geen akte van aanvaarding in overeenstemming met de bepalingen van lid 3 hebben ingediend.
6. Indien een voorstel tot wijziging van bijlage I, VI of VII betrekking heeft op de toevoeging van een zwaar metaal, een maatregel inzake productbeheersing dan wel een product of een productengroep aan dit Protocol:
 - (a) verstrekt de indiener van het voorstel het uitvoerend orgaan de informatie, als bedoeld in Besluit 1998/1 van het uitvoerend orgaan, met inbegrip van eventuele wijzigingen daarvan; en
 - (b) beoordelen de Partijen het voorstel overeenkomstig de procedures van Besluit 1998/1 van het uitvoerend orgaan, met inbegrip van eventuele wijzigingen daarvan.
7. Besluiten tot wijziging van Besluit 1998/1 van het uitvoerend orgaan worden door de Partijen op een zitting van het uitvoerend orgaan bij consensus genomen en worden 60 dagen na de datum van aanneming van kracht.

Artikel 14 Ondertekening

1. Dit Protocol staat open voor ondertekening te Aarhus (Denemarken) van 24 tot en met 25 juni 1998, vervolgens op de zetel van de Verenigde Naties te New York tot 21 december 1998 door Staten die lid zijn van de Commissie, alsmede Staten die een raadgevende status bij de Commissie hebben, overeenkomstig paragraaf

8 van Resolutie 36 (IV) van de Economische en Sociale Raad van

28 maart 1947, en door regionale organisaties voor economische integratie, die door soevereine Staten die lid zijn van de Commissie zijn opgericht en die bevoegd zijn te onderhandelen over internationale verdragen met betrekking tot onder dit Protocol vallende aangelegenheden en deze verdragen te sluiten en toe te passen, mits de betrokken Staten en organisaties Partij bij het Verdrag zijn.

2. Deze regionale organisaties voor economische integratie oefenen, wanneer het aangelegenheden betreft die onder hun bevoegdheden vallen, zelf de rechten uit en vervullen zelf de taken die door dit Protocol aan de lidstaten worden toegekend. In deze gevallen mogen de lidstaten van deze organisaties deze rechten niet afzonderlijk uitoefenen.

Artikel 15

Bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring en toetreding

1. Dit Protocol dient te worden bekrachtigd, aanvaard of goedgekeurd door de ondertekenaars.
2. Dit Protocol staat met ingang van 21 december 1998 open voor toetreding door de Staten en organisaties die aan de eisen van artikel 14, lid 1, voldoen.
3. Een Staat of een regionale organisatie voor economische integratie verklaart zulks in zijn of haar akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding wanneer hij of zij niet wenst te worden gebonden door de procedures vervat in artikel 13, lid 5 ter, ter zake van de wijziging van de bijlagen II, IV, V en VI.

Artikel 16 Depositaris

De akten van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding dienen te worden nedergelegd bij de secretaris-generaal van de Verenigde Naties, die de taken van depositaris verricht.

Artikel 17 Inwerkingtreding

1. Dit Protocol treedt in werking op de negentigste dag volgend op de datum waarop de zestiende akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding is nedergelegd.
2. Voor elke in artikel 14, lid 1, bedoelde Staat of organisatie die dit Protocol bekrachtigt, aanvaardt of goedkeurt of hiertoe toetreedt na de nederlegging van de zestiende akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding, treedt het Protocol in werking op de negentigste dag volgend op de datum van nederlegging door deze partij van haar akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding.

Artikel 18 Opzegging

Vijf jaar na de datum waarop dit Protocol voor een Partij in werking is getreden, kan deze partij dit Protocol te allen tijde opzeggen door middel van een schriftelijke kennisgeving aan de depositaris. De opzegging wordt van kracht op de negentigste dag na de datum waarop de

depositoris de kennisgeving heeft ontvangen, of op een in de kennisgeving van opzegging aangegeven latere datum.

Artikel 19 Authentieke teksten

Het origineel van dit Protocol, waarvan de Engelse, de Franse en de Russische tekst gelijkelijk authentiek zijn, wordt nedergelegd bij de secretaris-generaal van de Verenigde Naties.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondergetekenden, daartoe naar behoren gemachtigd, dit Protocol hebben ondertekend.

Gedaan te Aarhus (Denemarken), op 24 juni negentienhonderd achtennegentig.

Bijlage I**In artikel 3, lid 1, bedoelde zware metalen en het referentiejaar voor de verplichting**

<i>Zwaar metaal</i>	<i>Referentiejaar</i>
Cadmium (Cd)	1990 of een ander jaar in de periode van 1985 tot en met 1995, zoals bij bekrachtiging, aanvaarding, goed keuring of toetreding door een partij bepaald.
Lood (Pb)	1990 of een ander jaar in de periode van 1985 tot en met 1995, zoals bij bekrachtiging, aanvaarding, goed keuring of toetreding door een partij bepaald.
Kwik (Hg)	1990 of een ander jaar in de periode van 1985 tot en met 1995, zoals bij bekrachtiging, aanvaarding, goed keuring of toetreding door een partij bepaald.

Bijlage II**Categorieën van stationaire bronnen****I. Inleiding**

1. Installaties of delen van installaties voor onderzoek, ontwikkeling en beproeving van nieuwe producten en processen vallen niet onder deze bijlage.
2. De onderstaande drempelwaarden hebben meestal betrekking op productiecapaciteit of nuttig vermogen. Indien een exploitant in dezelfde installatie of op hetzelfde terrein verschillende activiteiten verricht die onder dezelfde onderverdeling vallen, worden de capaciteiten van die activiteiten bij elkaar opgeteld.

II. Lijst van categorieën

<i>Categorie</i>	<i>Beschrijving van de categorie</i>
1	Stookinstallaties met een netto opgenomen thermisch vermogen van meer dan 50 MW.
2	Rooster- of sinterfabrieken voor metaalerts (inclusief zwavelhoudend erts) of concentraat met een capaciteit van meer dan 150 ton per dag voor ijzererts of concentraat en 30 ton per dag voor het roosten van koper, lood of zinkerts dan wel elke behandeling van goud- en kwikerts.
3	Installaties voor de productie van ruw ijzer of staal (primaire of secundaire smelting, inclusief vlamboogovens) met inbegrip van continue gieten, met een capaciteit van meer dan 2,5 ton per uur.
4	Ferro-metaalgieterijen met een productiecapaciteit van meer dan 20 ton per dag.
5	Installaties voor de productie van koper, lood, zink en ferromangaan- en silicomangaanlegeringen uit erts, concentraten of secundaire grondstoffen door middel van metallurgische processen met een capaciteit van meer dan 30 ton metaal per dag voor primaire installaties en 15 ton metaal per dag voor secundaire installaties, dan wel voor elke primaire productie van kwik.
6	Installaties voor het uitsmelten (raffinage, gieten enz.), met inbegrip van het legeren, van koper, lood en zink, met inbegrip van teruggewonnen producten, met een smeltcapaciteit van meer dan 4 ton per dag voor lood of 20 ton per dag voor koper en zink.
7	Installaties voor de productie van cementklinker in draaitrommelovens met een productiecapaciteit van meer dan 500 ton per dag of in andere ovens met een productiecapaciteit van meer dan 50 ton per dag.
8	Installaties voor glasproductie waarbij gebruik wordt gemaakt van lood, met een smeltcapaciteit van meer dan 20 ton per dag.
9	Installaties voor chloor-alkaliproductie door middel van het kwikelektrolyseproces.
10	Installaties voor de verbranding van gevaarlijk of medisch afval met een capaciteit van meer dan 1 ton per uur of voor de medeverbranding van gevaarlijk of medisch afval, in overeenstemming met de nationale wetgeving.

Categorie	Beschrijving van de categorie
11	Installaties voor de verbranding van huishoudelijk afval met een capaciteit van meer dan 3 ton per uur of voor de medeverbranding van huishoudelijk afval, in overeenstemming met de nationale wetgeving.

Bijlage III

Beste beschikbare technieken voor de beperking van de emissie van zware metalen en verbindingen daarvan door in Bijlage II vermelde categorieën van bronnen

- Deze bijlage is bedoeld om de Partijen bij het verdrag richtsnoeren te geven bij de bepaling van de beste beschikbare technieken zodat ze kunnen voldoen aan de verplichtingen van het Protocol. Een nadere beschrijving van en een leidraad voor deze beste beschikbare technieken worden gegeven in een leidraad die door de Partijen op een zitting van het uitvoerend orgaan is aangenomen en die indien nodig kan worden bijgewerkt bij consensus van de partijen in het uitvoerend orgaan.
- Onder de uitdrukking "beste beschikbare technieken" (BBT) wordt verstaan het meest doeltreffende en geavanceerde ontwikkelingsstadium van de activiteiten en exploitatiemethoden, waarbij de praktische bruikbaarheid van speciale technieken om het uitgangspunt voor de emissiegrenswaarden (en andere vergunningsvoorwaarden) te vormen is aangetoond, met het doel emissies en effecten op het milieu in zijn geheel te voorkomen, of wanneer dat niet mogelijk blijkt algemeen te beperken:
 - Onder "technieken" wordt verstaan zowel de toegepaste technieken als de wijze waarop de installatie wordt ontworpen, gebouwd, onderhouden, geëxploiteerd en ontmanteld;
 - Onder "beschikbare" technieken wordt verstaan op zodanige schaal ontwikkeld dat de betrokken technieken, kosten en baten in aanmerking genomen, economisch en technisch haalbaar in de betrokken industriële context kunnen worden toegepast, onafhankelijk van de vraag of die technieken al dan niet op het grondgebied van de betrokken lidstaat worden toegepast of geproduceerd, mits zij voor de exploitant op redelijke voorwaarden toegankelijk zijn;
 - Onder "beste" wordt verstaan het meest doeltreffend voor het bereiken van een hoog algemeen niveau van bescherming van het milieu in zijn geheel.
- De criteria ter bepaling van de BBT zijn de volgende:
 - Het gebruik van technologie die weinig afval oplevert;
 - Het gebruik van minder gevaarlijke stoffen;
 - De bevordering van terugwinning en recycling van stoffen die tijdens het proces ontstaan en worden gebruikt, en van afvalstoffen, waar gepast;
 - Vergelijkbare procedés, installaties of exploitatiemethoden die met succes op industriële schaal zijn beproefd;
 - De vooruitgang van de techniek en de ontwikkeling van de wetenschappelijke kennis;
 - De aard, de effecten en de omvang van de emissie;
 - De data van ingebruikneming van de nieuwe of bestaande installaties;
 - De tijd die nodig is voor het omschakelen op een beste beschikbare techniek;
 - Het verbruik en de aard van de grondstoffen (met inbegrip van water) die bij het proces worden gebruikt en het rendement van de energie daarvan;

-
- (j) De noodzaak om de algehele milieueffecten en milieurisico's van de emissie te voorkomen of tot een minimum te beperken;
 - (k) De noodzaak om ongevallen te voorkomen en de gevolgen daarvan voor het milieu tot een minimum te beperken;
 - (l) Informatie gepubliceerd door nationale en internationale organisaties.

Het is niet de bedoeling om aan de hand van het begrip BBT bepaalde technieken of technologie voor te schrijven, maar om rekening te houden met de technische karakteristieken van de desbetreffende installatie, de geografische locatie en de plaatselijke milieusituatie.

- 4. Er wordt voortdurend nieuwe ervaring opgedaan met nieuwe installaties waar technieken met een geringe emissie worden gebruikt, en de aanpassing van bestaande installaties; de leidraad waarnaar verwezen wordt in lid 1 kan dan ook periodiek moeten worden geëvalueerd en aangepast.

Bijlage IV**Tijdschema voor de toepassing van grenswaarden en beste beschikbare technieken op nieuwe en bestaande stationaire bronnen**

1. Voor de toepassing van grenswaarden en beste beschikbare technieken geldt het volgende tijdschema:
 - (a) Voor nieuwe stationaire bronnen: twee jaar na de datum waarop dit Protocol voor een Partij van kracht wordt;
 - (b) Voor bestaande stationaire bronnen: twee jaar na de datum waarop dit Protocol van kracht wordt voor een Partij of 31 december 2020, naargelang van wat het laatst is.
2. Niettegenstaande lid 1, maar met inachtneming van paragraaf 3, kan een Partij bij het Verdrag die tussen 1 januari 2014 en 31 december 2019 Partij wordt bij dit Protocol, bij de bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring van of de toetreding tot dit Protocol verklaren de termijnen voor de toepassing van de grenswaarden bedoeld in artikel 3, paragraaf 2, onder d), met ten hoogste vijftien jaar te verlengen na de datum van inwerkingtreding van dit Protocol voor deze Partij.
3. Een Partij die ingevolge artikel 3 bis van dit Protocol een keuze heeft gemaakt ten aanzien van een specifieke categorie stationaire bronnen, mag niet tevens ingevolge paragraaf 2 een verklaring afleggen met betrekking tot dezelfde categorie.

Bijlage V**Grenswaarden voor de beperking van emissies door belangrijke stationaire bronnen**

1. Twee soorten grenswaarden zijn belangrijk voor beheersing van de emissie van zware metalen:
 - (a) waarden voor specifieke zware metalen of groepen van zware metalen, en
 - (b) waarden voor emissies van stof in het algemeen.
2. In beginsel kunnen grenswaarden voor stof niet de specifieke grenswaarden voor cadmium, lood en kwik vervangen, omdat de hoeveelheid metalen bij stofvormige emissies van proces tot proces verschilt. Naleving van deze grenswaarden draagt evenwel aanzienlijk bij tot vermindering van de emissie van zware metalen in het algemeen. Controle van stofvormige emissies is gewoonlijk minder duur dan controle van de verschillende soorten en continue controle van afzonderlijke zware metalen is doorgaans niet uitvoerbaar. Grenswaarden voor stof zijn bijgevolg van groot praktisch belang en zijn in deze bijlage in de meeste gevallen vastgesteld als aanvulling of vervanging van specifieke grenswaarden voor cadmium, lood of kwik.
3. Sectie A is van toepassing op Partijen anders dan de Verenigde Staten van Amerika. Sectie B is van toepassing op de Verenigde Staten van Amerika.

A. Andere Partijen dan de Verenigde Staten van Amerika

4. Uitsluitend in deze afdeling wordt onder "stof" verstaan de massa van deeltjes met elke vorm, dichtheid en structuur die onder de omstandigheden ter plaatse van het monsternemingspunt zwevend in de gasfase voorkomen die na representatieve monsterneming van het te onderzoeken gas verzameld kunnen worden door filtratie onder de vastgelegde omstandigheden en die na drogen onder de vastgelegde omstandigheden bovenstrooms van het filter en op het filter achterblijven.
5. Voor de toepassing van deze afdeling betekent "emissiegrenswaarde" (EGW) of "grenswaarde" de hoeveelheid stof en specifieke zware metalen in de zin van dit Protocol in de afgassen van een installatie die niet mag worden overschreden. Tenzij anders aangegeven, wordt deze berekend in termen van massa verontreinigende stof per volume van de afgassen (uitgedrukt in mg/m^3), uitgaande van standaardomstandigheden voor temperatuur en druk voor droog gas (volume

bij 273,15 K, 101,3 kPa). Met betrekking tot het zuurstofgehalte van het afgas zijn de waarden van toepassing die voor elke categorie belangrijke stationaire bronnen zijn gegeven. Verdunning om de concentraties aan verontreinigende stoffen in afgassen te verminderen, is niet toegestaan. Het in gebruik nemen, buiten gebruik stellen en onderhoud van uitrusting zijn hiervan uitgezonderd.

6. Emissies worden in alle gevallen gemonitord door metingen of berekeningen waarbij ten minste dezelfde nauwkeurigheid wordt bereikt. Naleving van de grenswaarden wordt geverifieerd door ononderbroken of onderbroken metingen of elke andere technisch betrouwbare methode, met inbegrip van geverifieerde berekeningsmethoden. De relevante zware metalen worden ten minste eenmaal per drie jaar gemeten bij iedere industriële bron. Voor de uitvoering van metingen en berekeningen worden de richtsnoeren in aanmerking genomen die de Partijen hebben aangenomen tijdens de zitting van het uitvoerend orgaan. Bij ononderbroken metingen worden de grenswaarden nageleefd indien het gevalideerde maandelijks gemiddelde van de emissie de grenswaarden niet overschrijdt. Bij onderbroken metingen of andere passende vaststellings- of berekeningsmethoden wordt naleving van de emissiegrenswaarden bereikt indien de gemiddelde waarde op basis van een passend aantal metingen onder

representatieve omstandigheden de waarde van de emissienorm niet overschrijdt. Er kan voor verificatiedoeleinden rekening worden gehouden met de onnauwkeurigheid van de meetmethoden. Indirecte monitoring van stoffen is ook mogelijk via de som van parameters/cumulatieve parameters (bijvoorbeeld stof als de som van parameters voor zware metalen). In sommige gevallen kan het gebruik van een bepaalde techniek voor de behandeling van emissies waarborgen dat een waarde of grenswaarde behaald of gehandhaafd wordt.

7.
- Monitoring van de relevante verontreinigende stoffen en metingen van procesparameters en ook van de kwaliteitsborging van geautomatiseerde meetsystemen en de referentiemetingen om deze systemen te ijken, worden uitgevoerd in overeenstemming met de CEN-normen. Indien CEN-normen ontbreken, zijn ISO-, nationale of internationale normen van toepassing die waarborgen dat gegevens van een vergelijkbare wetenschappelijke kwaliteit worden opgeleverd (Gotenburg).

Verbrandingsinstallaties (ketels en procesverhitters) met een nominaal thermisch ingangsvermogen van meer dan 50 MWth¹ (bijlage II, categorie I)

8.
- De grenswaarden voor stofemissies voor de verbranding van vaste en vloeibare brandstoffen, anders dan biomassa en turf:²

Tabel 1

Brandstoftype	Thermisch ingangsvermogen (MWth)	EGW voor stof (mg/m ³) ^a
Vaste brandstoffen	50–100	Nieuwe installaties:
		20 (kolen, bruinkool en overige vaste brandstoffen)
	100–300	Bestaande installaties:
		30 (kolen, bruinkool en overige vaste brandstoffen)
	100–300	Nieuwe installaties:
		20 (kolen, bruinkool en overige vaste brandstoffen)
		Bestaande installaties:
		25 (kolen, bruinkool en overige vaste brandstoffen)

¹ Het nominale thermische ingangsvermogen van een verbrandingsinstallatie wordt berekend als de som van het ingangsvermogen van alle eenheden die zijn aangesloten op een gezamenlijk afgaskanaal. Afzonderlijke eenheden lager dan 15 MWth worden buiten beschouwing gelaten bij het berekenen van het totale nominale thermische ingangsvermogen.

² EGW zijn met name niet van toepassing op:

- installaties die uitsluitend biomassa en turf als brandstof gebruiken;

– installaties waarin de verbrandingsproducten worden gebruikt voor het rechtstreeks verhitten, drogen of een andere behandeling van voorwerpen of materialen;

-
- naverbrandingsinstallaties ontworpen om afgassen te zuiveren door verbranding en die niet als een zelfstandige verbrandingsinstallatie worden gebruikt;
 - voorzieningen voor het regenereren van bij het kraken gebruikte katalysatoren;
 - voorzieningen voor de omzetting van waterstofsulfide in zwavel;
 - in de chemische industrie gebruikte reactors;
 - cokesovenbatterijen;
 - windverhitters;
 - terugwinningsketels in installaties voor de productie van pulp;
 - vuilverbrandingsinstallaties; en
 - door diesel-, benzine- en gasmotoren of gasturbines aangedreven installaties, ongeacht de gebruikte brandstof.

Brandstoftype	Thermisch ingangsv rmogen (MWth)	EGW voor stof (mg/m³) ^a
	>300	Nieuwe installaties: 10 (kolen, bruinkool en overige vaste brandstoffen) Bestaande installaties: 20 (kolen, bruinkool en overige vaste brandstoffen)
Vloeibare brandstoffen	50–100	Nieuwe installaties: 20 Bestaande installaties: 30 (algemeen) 50 voor het verstoken van destillatie- en omzettingresiduen in raffinaderijen afkomstig van de raffinage van ruwe olie in eigen verbrandingsinstallaties
Vloeibare brandstoffen	100–300	Nieuwe installaties: 20 Bestaande installaties: 25 (algemeen) 50 voor het verstoken van destillatie- en omzettingresiduen in raffinaderijen afkomstig van de raffinage van ruwe olie in eigen verbrandingsinstallaties
	>300	Nieuwe installaties: 10 Bestaande installaties: 20 (algemeen) 50 voor het verstoken van destillatie- en omzettingresiduen in raffinaderijen afkomstig van de raffinage van ruwe olie in eigen verbrandingsinstallaties

^a Voor de grenswaarden wordt uitgegaan van 6 % O2 in rookgassen bij vaste brandstoffen en 3 % O2 bij vloeibare brandstoffen.

9. Bijzondere bepalingen voor in punt 8 bedoelde verbrandingsinstallaties:
- (a) Een partij mag in de volgende gevallen afwijken van de verplichting om de in punt 8 voorziene EGW's na te leven:

(i) bij verbrandingsinstallaties die normaliter gasvormige brandstoffen gebruiken en die als gevolg van een plotselinge onderbreking van de gasvoorziening bij wijze van uitzondering een andere brandstof dienen te gebruiken en om die reden zouden moeten worden uitgerust met afgasreinigingsapparatuur;

(ii) bij bestaande verbrandingsinstallaties die niet langer dan 17.500 uur in bedrijf zijn in een tijdvak beginnend vanaf 1 januari 2016 en eindigend uiterlijk 31 december 2023.

-
- (b) Wanneer een verbrandingsinstallatie met ten minste 50 MWth wordt uitgebreid, is de in punt 8 gespecificeerde EGW voor nieuwe installaties van toepassing op het uitgebreide gedeelte van de installatie waarop de verandering betrekking heeft. De EGW wordt berekend als een gewogen gemiddelde van het werkelijke thermische ingangsvermogen van zowel het bestaande als nieuwe deel van de installatie.
 - (c) De Partijen waarborgen dat er procedures komen voor storingen aan of uitvallen van de nabehandelingsapparatuur.

- (d) Bij een gemengde verbrandingsinstallatie waarbij twee of meer soorten brandstof gelijktijdig worden gebruikt, wordt de EGW bepaald als gewogen gemiddelde van de EGW voor de afzonderlijke brandstoffen, op basis van het thermische ingangsvermogen van elke brandstof.

Primaire en secundaire ijzer- en staalindustrie (bijlage II, categorieën 2 en 3)

10. Grenswaarden voor stofemissies:

Tabel 2

Activiteit	EGW voor stof (mg/m³)
Sinterinstallatie	50
Pellitiseerinstallatie	20 voor verbrijzelen, malen en drogen; 15 voor alle andere processtappen
Hoogoven: windverhitters	10
Productie en gieten van oxystaal	30
Productie en gieten van elektrostaal	15 (bestaand) 5 (nieuw)

IJzergieterijen (bijlage II, categorie 4)

11. Grenswaarden voor stofemissies afkomstig van ijzergieterijen:

Tabel 3

Activiteit	EGW voor stof (mg/m³)
IJzergieterijen:	20
alle ovens (koepel, inductie, carrousel); alle vormen (verloren, permanent)	
Warm walsen	20
	50 indien er geen filterzak kan worden gebruikt vanwege de aanwezigheid van natte dampen

Productie en verwerking van koper, zink en ferromangaan- en silicomangaanlegeringen, met inbegrip van Imperial Smelting-ovens (bijlage II, categorieën 5 en 6)

12. Grenswaarde voor stofemissies voor de productie en verwerking van koper, zink en ferromangaan- en silicomangaanlegeringen:

Tabel 4

<i>EGW voor stof (mg/m³)</i>	
Productie en verwerking van non-ferrometalen	20

Productie en verwerking van lood (bijlage II, categorieën 5 en 6)

13. Grenswaarde voor stofemissies die vrijkomen bij de productie en verwerking van lood:

Tabel 5

EGW voor stof (mg/m³)	
Productie en verwerking van lood	5

Cementindustrie (bijlage II, categorie 7)

14. Grenswaarden voor stofemissies die vrijkomen bij de productie van cement:

Tabel 6

EGW voor stof (mg/m³) ^a	
Cementinstallaties, ovens, molens en klinkerkoelers	20
Cementinstallaties, ovens, molens en klinkerkoelers met medeverbranding van afval	20

^a Voor de grenswaarden wordt uitgegaan van 10 % O2.

Glasindustrie (bijlage II, categorie 8)

15. Grenswaarden voor stofemissies die vrijkomen bij de productie van glas:

Tabel 7

EGW voor stof (mg/m³) ^a	
Nieuwe installaties	20
Bestaande installaties	30

^a Voor de grenswaarden wordt uitgegaan van 8 % voor continu-smelten en 13 % voor discontinu-smelten.

-
16. Grenswaarde voor loodemissies bij de glasproductie: 5 mg/m³.

Chloor-alkali-industrie (bijlage II, categorie 9)

17. Bestaande installaties voor chloor-alkaliproductie door middel van het kwikelektrolyseproces moeten vóór 31 december 2020 overschakelen naar kwikvrije technologieën of sluiten; tijdens de periode voorafgaand aan de overschakeling geldt voor de gehalten aan kwik die een installatie uitstoot in de lucht de grenswaarde van 1 g per Mg³ chloorproductiecapaciteit.
18. Nieuwe installaties voor de productie van alkalichloride dienen kwikvrij te worden geëxploiteerd.
-

³ 1 Mg = 1 ton.

Afvalverbranding (bijlage II, categorieën 10 en 11)

19. Grenswaarde voor stofemissies die vrijkomen bij afvalverbranding:

Tabel 8

EGW voor stof (mg/m³) ^a	
Verbranding van gevaarlijk en ongevaarlijk stedelijk afval en medisch afval	10

^a Voor de grenswaarden wordt uitgegaan van 11 % O2.

20. Grenswaarde voor kwikemissies die vrijkomen bij afvalverbranding: 0,05 mg/m³.
21. Grenswaarde voor kwikemissies voor bijstoken van afval in broncategorieën 1 en 7: 0,05 mg/m³.

B. Verenigde Staten van Amerika

22. Grenswaarden voor de beheersing van zwevende deeltjes en/of specifieke zware metalen uit stationaire bronnen in de volgende categorie stationaire bronnen, en de bronnen waarop deze van toepassing zijn, worden omschreven in de volgende documenten:
- (a) Steel Plants: Electric Arc Furnaces — 40 C.F.R. deel 60, paragraaf AA en paragraaf AAa;
 - (b) Small Municipal Waste Combustors — 40 C.F.R. deel 60, paragraaf AAAA;
 - (c) Glass Manufacturing — 40 C.F.R. deel 60, paragraaf CC;
 - (d) Electric Utility Steam Generating Units — 40 C.F.R. deel 60, paragraaf D en paragraaf Da;
 - (e) Industrial-Commercial-Institutional Steam Generating Units — 40 C.F.R. deel 60, paragraaf Db en paragraaf Dc;
 - (f) Municipal Waste Incinerators — 40 C.F.R. deel 60, paragraaf E, paragraaf Ea en paragraaf Eb;
 - (g) Hospital/Medical/Infectious Waste Incinerators — 40 C.F.R. deel 60, paragraaf Ec;
 - (h) Portland Cement — 40 C.F.R. deel 60, paragraaf F;
 - (i) Secondary Lead Smelters — 40 C.F.R. deel 60, paragraaf L;
 - (j) Basic Oxygen Process Furnaces — 40 C.F.R. deel 60, paragraaf N;
 - (k) Basic Process Steelmaking Facilities (na 20 januari 1983) — 40 C.F.R. deel 60, paragraaf Na;
 - (l) Primary Copper Smelters — 40 C.F.R. deel 60, paragraaf P;
 - (m) Primary Zinc Smelters — 40 C.F.R. deel 60, paragraaf Q;
 - (n) Primary Lead Smelters — 40 C.F.R. deel 60, paragraaf R;
 - (o) Ferroalloy Production Facilities — 40 C.F.R. deel 60, paragraaf Z;

- (p) Other Solid Waste Incineration Units (na 9 december 2004) — 40 C.F.R. deel 60, paragraaf EEEE;
- (q) Secondary lead smelters — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf X;
- (r) Hazardous waste combustors — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf EEE;
- (s) Portland cement manufacturing — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf LLL;
- (t) Primary copper — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf QQQ;
- (u) Primary lead smelting — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf TTT;
- (v) Iron and steel foundries — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf EEEEE;
- (w) Integrated iron and steel manufacturing — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf FFFFF;
- (x) Electric Arc Furnace Steelmaking Facilities — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf YYYYY;
- (y) Iron and steel foundries — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf ZZZZ;
- (z) Primary Copper Smelting Area Sources — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf EEEEE;
- (aa) Secondary Copper Smelting Area Sources — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf FFFFF;
- (bb) Primary Nonferrous Metals Area Sources: Zinc, Cadmium, and Beryllium — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf GGGGG;
- (cc) Glass manufacturing (area sources) — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf SSSSS; (dd) Secondary Nonferrous Metal Smelter (Area Sources) — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf TTTTT;
- (ee) Ferroalloys Production (Area Sources) — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf YYYYY;
- (ff) Aluminum, Copper, and Nonferrous Foundries (Area Sources) — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf ZZZZZ;
- (gg) Standards of Performance for Coal Preparation and Processing Plants — 40 C.F.R. deel 60, paragraaf Y;
- (hh) Industrial, Commercial, Institutional and Process Heaters — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf DDDDD;
- (ii) Industrial, Commercial and Institutional Boilers (Area Sources) — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf JJJJJ;
- (jj) Mercury Cell Chlor-Alkali Plants — 40 C.F.R. deel 63, paragraaf IIIII; and (kk) Standards of Performance Commercial and Industrial Solid Waste Incineration Units for which Construction is Commenced after November 30, 1999, or for which Modification or Reconstruction is Commenced on or after 1 June 2001 — 40 C.F.R. deel 60, paragraaf CCCC.

Bijlage VI**Maatregelen inzake productbeheersing**

1. Uiterlijk op de datum van inwerkingtreding van dit Protocol voor een Partij mag het loodgehalte van benzine die voor wegvoertuigen wordt verkocht, niet meer dan 0,013 g/l bedragen. Partijen die ongelode benzine met een loodgehalte van minder dan 0,013 g/l in de handel brengen, trachten dat niveau te behouden of nog te verlagen.
2. De Partijen streven ernaar dat de overschakeling op brandstoffen met een loodgehalte zoals vermeld in punt 1, resulteert in een algehele vermindering van de schadelijke effecten op de volksgezondheid en het milieu.

[Punt 3 wordt geschrapt.]

4. Niettegenstaande punt 1 mag een Partij geringe hoeveelheden, tot 0,5 % van de totale benzineverkoop, gelode benzine met een loodgehalte van ten hoogste 0,15 g/l in de handel brengen die voor oude wegvoertuigen is bestemd.

5. Elke partij moet uiterlijk op de datum waarop dit Protocol voor die Partij in werking treedt, concentratieniveaus bereiken die niet hoger zijn dan:
 - (a) a) 0,05 gewichtsprocenten kwik in alkali-mangaanbatterijen voor langdurig gebruik in extreme omstandigheden (bijvoorbeeld temperatuur onder 0 °C of boven 50 °C, blootstelling aan schokken); en
 - (b) 0,025 gewichtsprocenten kwik in alle andere alkali-mangaanbatterijen.

De bovengenoemde grenswaarden mogen worden overschreden bij een nieuwe toepassing van een batterijtechnologie of het gebruik van een batterij in een nieuw product, indien redelijke voorzorgsmaatregelen zijn genomen om ervoor te zorgen dat de batterij of het product zonder een gemakkelijk te verwijderen batterij op een milieuvriendelijke manier wordt verwijderd. Alkali-mangaanknoopcellen en batterijen die uit knoopcellen zijn samengesteld zijn eveneens van deze verplichting vrijgesteld.

Bijlage VII**Maatregelen inzake productiebeheer**

1. Deze bijlage heeft tot doel Partijen richtsnoeren te verstrekken voor maatregelen inzake productiebeheer.
2. De Partijen kunnen geëigende maatregelen inzake productiebeheer zoals de hieronder vermelde in overweging nemen, waar dat gerechtvaardigd is in verband met de potentiële risico's van schadelijke effecten op de volksgezondheid of het milieu van emissies van één of meer van de in bijlage I vermelde zware metalen, rekening houdend met alle relevante risico's en voordelen van dergelijke maatregelen, teneinde ervoor te zorgen dat eventuele wijzigingen in producten in totaal resulteren in een vermindering van schadelijke effecten voor de volksgezondheid en het milieu:
 - (a) Vervanging van producten waaraan één of meer in bijlage I vermelde zware metalen opzettelijk zijn toegevoegd, indien een geschikt alternatief bestaat;
 - (b) Minimalisering of vervanging in producten van één of meer in bijlage I vermelde zware metalen die opzettelijk zijn toegevoegd;
 - (c) Productinformatie met inbegrip van etikettering die de gebruikers inlicht over het feit dat één of meer in bijlage I vermelde zware metalen opzettelijk zijn toegevoegd en over de noodzaak van veilig gebruik en afvalbehandeling;
 - (d) Economische stimuleringsmaatregelen of vrijwillige overeenkomsten teneinde de aanwezigheid van de in bijlage I vermelde zware metalen te beperken of uit te schakelen;
 - (e) Uitwerking en implementatie van programma's voor milieuvriendelijke inzameling, recycling of verwijdering van producten die een van de in bijlage I vermelde zware metalen bevatten.
3. Elk hieronder vermeld product of groep van producten bevat één of meer van de in bijlage I vermelde zware metalen en is door ten minste één partij bij het verdrag onderworpen aan regelgeving of vrijwillige maatregelen, voor een belangrijk gedeelte op basis van de bijdrage van dat product tot emissies van één of meer van de in bijlage I vermelde zware metalen. Er is evenwel nog niet voldoende informatie beschikbaar om te bevestigen dat zij voor alle Partijen een belangrijke bron vormen en dat dus de opname daarvan in bijlage VI gerechtvaardigd is. Elke partij wordt aangemoedigd de beschikbare informatie te onderzoeken en, indien zij ervan overtuigd is dat voorzorgsmaatregelen moeten worden getroffen, maatregelen inzake productiebeheer, zoals die welke in punt 2 zijn genoemd, toe te passen op een of meer van de hieronder vermelde producten:
 - (a) Kwikhoudende elektrische componenten, d.w.z. apparaten met één of meer contacten/sensoren voor het overbrengen van elektrische stroom, zoals relais, thermostaten, niveauschakelaars, drukschakelaars en andere schakelaars (reeds getroffen maatregelen omvatten een verbod van de meeste kwikhoudende elektrische componenten, vrijwillige programma's ter vervanging van bepaalde kwikschakelaars door elektrische of speciale schakelaars, vrijwillige recyclingprogramma's voor schakelaars en vrijwillige recyclingprogramma's voor thermostaten);
 - (b) Kwikhoudende meetmiddelen zoals thermometers, manometers, barometers, drukmeters, drukschakelaars en drukoverbrengers (getroffen maatregelen omvatten een verbod van kwikhoudende thermometers en een verbod van meetinstrumenten);
 - (c) Kwikhoudende fluorescentielampen (getroffen maatregelen omvatten vermindering van het kwikgehalte per lamp via zowel vrijwillige programma's als regelgeving en vrijwillige recyclingprogramma's);

-
- (d) Kwikhoudend tandamalgaam (getroffen maatregelen omvatten vrijwillige programma's en een verbod met vrijstellingen voor het gebruik van tandamalgaam en vrijwillige programma's ter stimulering van het opvangen van tandamalgaam uit de tandartsenpraktijk voordat het naar waterzuiveringsinstallaties wordt geloosd;
 - (e) Kwikhoudende bestrijdingsmiddelen, met inbegrip van zaadbehandeling (getroffen maatregelen omvatten een verbod van alle kwikhoudende bestrijdingsmiddelen, met inbegrip van zaadbehandeling, en een verbod van het gebruik van kwik als desinfecteermiddel);
 - (f) Kwikhoudende verf (getroffen maatregelen omvatten een verbod van alle dergelijke verfsoorten, een verbod van die verfsoorten voor gebruik binnenshuis en op kinderspeelgoed alsook een verbod van het gebruik in aangroeiwerende verf);
 - (g) Andere kwikhoudende batterijen dan de in bijlage VI bedoelde (getroffen maatregelen omvatten vermindering van het kwikgehalte via zowel vrijwillige programma's als regelgeving en milieuheffingen en vrijwillige recyclingprogramma's).
-